APOLOGETICVM
AD GERMANOS, PRO RELIGIONIS CATHOLICAE PACE, ATQVE SOLIDA ECCLESIARVM IN VERO CHRISTI IESV EVANGELIO CONCORDIA:

CVI INSERTA EST RESPONSIO AD CODICEM D. FERDInando A. pro Confeſſione Auguſtana, & Germanico ſchiſmate An. 62. Francfordiæ ab Illuſtriſsimis Electoribus quibuſdam, ſummiſque Rom. Imperij Ordinibus oblatum; & An. 65. ab Anonymis aliquot delectis Confeſsioniſtarum patronis defenſum.

In præfat. ad C. A. MAXIMILIANVM *eſt certa perinde ac facillima ſimul & indubia ſarcienda inter Catholicos atque Proteſtantes de dogmatibus aliquot pauculis nondum prorſus conciliatis concordiæ ratio.*

TOM. II. *præfat. ad omnes Germaniarum Epiſcopos agitur de neceſſaria, facillimáque Eccleſiaſticorum in moribus reformatione; quæ vna eſt concordiæ de fide vna verè Euangelica conciliandæ, tollendiq; ſchiſmatis Germanici remora.*

Auctore Reuerendiſſ. D. Wilhel. Damaſi Lindano, Dordraceno, S. D. Ec. Ruremond. Epiſcopo.

I. COR. XIIII. An à vobis verbum Dei proceſſit? an in vos ſolos peruenit?
IOHAN. I. Quod audiſtis ab initio, hoc in vobis permaneat.
GALAT. I. Si quis vobis Euangelizauerit, præter id quod accepiſtis, anathema ſit.

Quæ amplius hoc ex opere ſint pijs Lectoribus petenda, verſum loquetur folium.

ANTVERPIAE,
Ex officina Chriſtophori Plantini.
M. D. LXVIII.

D. CYPRIANVS DE VNITATE ECCLESIAE.

Non potest DEVM *habere* PATREM, *qui Catholicam* CHRISTI *Ecclesiam non habet* MATREM.

D. AMBROSIVS DE POENITEN. LIB. I. CAP. VI.

Non habent PETRI *hæreditatē, qui* PETRI SEDEM *non habent, quam impia diuisione discerpunt.*

Reperias & hic C. Lector, præter fidei Christianæ, piarumque Ceremoniarum apud Catholicos solemnium Apologeticum, plæraque S. Concilij Trident. Decreta, contra illos Anonymos Confessionistarum patronos, & MARTINI Kemnicij Examen, futilesque aliorum aliquot pacificatorum censuras defensa.

Ad hæc non paucos SS. originum fontes erutos atque apertos, iustamque Panopliæ nostræ Euangelicæ propugnationem, contra Zoilorum morsus, suis obiter locis inspersam.

RELIGIONIS CATHOLICAE

pro vera GERMANIAE cum ipſo DEI verbo atque germano EVANGELIO, veraque Chriſti IESV Eccleſia Catholica & Apoſtolica pace atque concordia;

PRAEFATIO.

Cui intexta eſt certa perinde atque facillima diſſidij iſtius Germanici conciliandi, ſacrilegique SCHISMATIS componendi ratio.

AD SERENIS. ET A DEO CORONATVM MAXIMILIANVM AVSTRIACVM II. CAESAR. AVGVSTVM.

QVOD *in Republic. Cæſar A. Maximiliane, vſu venire videmus, vt certus & ineuitabilis à bello ciuili atque inteſtino impendeat interitus, niſi tēpeſtiuè obuiam eatur, quantumque fieri queat ſopiatur: hoc in domo Dei, quæ Catholica eſt Chriſti Ieſu Eccleſia, per Germanias certo certius videtur euenturum, niſi idoneum ſimul ac præſentaneum graſſantibus immaniter, in dieſque acriùs inualeſcentibus iſtis Religionis diſſidijs prima quaque occaſione remedium adhibeatur.*

Vt Reipublic. à bello inteſtino periculū eſt: ita Religioni, Imperioque Ro. ab hæreſibus certiſſimum impēdet exitium.

Cuius rei ſanè triſtiſſima conſideratio non parum tetrica, haud infrequenter huic animo recurſitans, immane, quantopere nos ſubinde habeat ſolicitos, quantumque diſcruciet, auget hunc dolorem periculi illius minimè omnium contemnendi publica quaſi negligentia, & incuria quædam oſcitabunda propemodum atque ſupina: quòd pauci admodum appareant, hoc potiſſ. ex hominum Eccleſiaſticorum ordine, qui ex animo teterrimum iſtud Eccleſiarum incendium, funeſtumq́; animorū diſſidium, quo Germania, patria dulciſſima tantum non diſſipatur, immaniſſiméque dilaniatur, ſtudeant componere, aut ratione legitima conciliare.

Propoſitio atq; huius Apologetici ſcopus.

 Hanc

Hanc autem rem, hiſce licèt humeris imparem, concordiæ pluſquam neceſſariæ ſtudio nos quidem tentare conabamur, euentum Deo Opt. Max. permittẽtes; modò pius in patriam noſter pijs probetur affectus. ad quod ſemel ac certò non minùs quàm facilè conficiẽdum, varias, eaſque veterum PP. ex monumentis hauſtas rationes, & priorum ætatum exemplis illuſtratas, adeóque confirmatas in medium adduximus.

Non quia mihi conſilium atque ingenium meum amplius æquo probaretur, ſed quia de communi omnium periculo, vbi formidandum omnibus impendet naufragium, vectoris nullius, quamuis inſulſi, conſilium ſolet reiici aut explodi.

Apud animum enim meum ſubinde reputans priſcorum ſæculorum exempla, quæ florentiſſ. Imperijs certum ex diſcordia, & Chriſtianæ in primis Religionis diſſidio attulère excidium, facere non potui, quin extinguendo funeſto iſti incendio piam hanc naufraganti, immo conflagranti patriæ dulciſſ. nauarem operam.

Quod dum candido atque pio facimus in patriam atque in Catholicam adeò Chriſti Do. Eccleſiam animo, non ſit nobis dubium, quin C. T. Maieſtas in optimam accipiet partem, quod ſtudio pacis publicæ, de qua erit Deo reddenda ratio; et concordiæ Eccleſiaſticæ (quam C. T. Maieſtati ſingulariter cordi eſſe ſupra ſeculi iſtius pereũtis ſuáque mole ruentis negocia ex animo peculiariter deditiſſimo gratulamur) hac pro virili in medium adferre ſatagebamus.

Singulare C. Maxi. A. ſtudiũ in Eccleſiarum concordiã: quã vel ſuo ſanguine redimat, vti cum lachrymis nó rarò ſuis teſtatum facit.

Verùm enimverò funeſtum illum bellorum ciuilium finem quidnam opus fuerit aut indiciis coniectare, aut rationibus confirmare, aut exemplis illuſtrare; cùm domeſticas noſtratum rerum calamitates aſſiduas nõ niſi domeſticis noſtris inteſtiniſque diſsidiis debeamus referre acceptas? Quid enim

Quęnam imperia perierint ſuis diſſidiis.

Syriam, Aegyptum, Asiam infestissimis nostri nominis Christiani hostibus Turcis prodidit? Quid Graeciam? quid Trāssyluaniam? quid Hungariam vestram eisdem tradidit? an non fratrum gratia rara, & intestina discordia; quae sub auxilij specie exoticum atque peregrinum implorarit praesidium? Sebast. Munst. Cosmograph. fol. 297.

Sic olim Ludouicus 4. Hungaris resistere non potuit, quū principes Germaniae domesticis dissidiis laborarent. Nobilissimum verò vestrae Augustrasiae regnum quid, obsecro, perdidit aliud, quàm bellum intestinum? Varnensem illam cladem non tam hostium virtuti, quàm temerariae Christianorū debemus discordiae. Dum enim quisque vincere properat, & victoriae abblandientis ardore fascinatus alius alium audire, moremque gerere stolidè recusat, omnes vnà victi sunt, & occidione occisi. Vide Lazium Com. Austrasiae fol. 78. An. 1444. Ad oram Pon. Eux. iuxta Varnam.

An non & Africam totam, totamque penè Hispaniam, digladiantibus inter se Regibus Christianis, Sarraceni occuparunt? Vt enim externus calor, aut frigus humani corporis tēperiem non grauiter adeò offendat, si tempestiuum & idoneum adhibeatur fomentum; contrà si in viscera semel immodicè alterutrum irruat, indubia noxa fuerit, certóque exitio: Ita donec bella externa hanc Dei domum foris oppugnant, exagitant, vexant, adeò non euertunt, vt stabiliant magis. fundata enim super illam firmam petram moueri nesciam, Christum suae Ecclesiae praesidem & seruatorem, non ad saeuas ventorum procellas expauescit, non ad pluuiarum aut infestationum nimbos expallescit, non ad dira tempestatum, aut persequutionum flagella exhorrescit, nedum sanguinarijs Tyrannorum imbribus labascit, aut cladibus. An. Dç. 700. Matth. 18. Matth. 7.

Caeterùm vbi Dei Opt. permissu contigerit intra ipsius Dei domus parietes intestina gliscere opinionū bella, atrocissimas

nouorum dogmatum increbrescere conflictationes, funestum deniq; doctrinarum dissentanearum exardescere tumultum, cladesq; anathematismorum grassari mutuas, iam sanè indubium ei certa ex ruina impendet excidium.

Omne enim regnũ in se diuisum, ait ille Propheta, idemq; Dei filius fallere nescius, desolabitur, desolatum ruet, collapsum delebitur. Nam sua tandem mole ruat, semelque occidat necesse est, quod discordia labefactauit, dissensio dissoluit, dissidium euertit. Quam sanè cladem teterrimam perspicuum est animaduertere in iis omnibus factionibus, quæ ab vna hac Dei domo Catholica Christi Ecclesia sese impiè iuxta atque sacrilegè iam olim diuulsere, quocunque tandem pietatis prætextu coïerint aduersus Dominũ & aduersus Christum eius: siue Arriani, Donatistæ, Pneumatomachi: siue Manichæi, Pelagiani & Iconomachi. illi Orientem vastarunt atque meridiem, hi Occidentem perdiderunt atque pridem euerterunt. Hunc in modum istæ, aliæque innumeræ animorum simul & imperiorum, non solum Religionis pestes se quidem ipsas suo perdidere dissidio, vt vix illarum vsquam supersit vestigium. Cæterùm vbi Deo visum est hæc impia suæ Religionis schismata iustißimis pœnis vindicare, plerumq; generatim sua plagarum salutarium flagella super iustos & iniustos effundit.

Quænam Imperia perierint Religionis discordia.

Quod non solum diuina nos docent oracula typo veteris populi super vnius Dei *cultu dissentientis: quem ideo in Babylonem vsque diuina expulit iustitia, licet inter sceleratos, nefarios, atque sacrilegos plurimi essent viri pij, veræq; Religionis cultores, innocentiæ ac iusticiæ custodes rigidi, ideóq; spiritu Dei afflati Prophetæ: sed tota etiam loquitur Africa, Donatistarum sectis dissecta, & vicina nobis, heu nimium*

Græ-

Græcia, vario priſcorum hæreſiarcharũ fermento dirũ in modũ vt cõtaminata, ita deploratè inſanis opinionibus diſſipata.

Quæ exempla magnum ſanè momentum apud pios omnes Dei Opt. Max. cultores vt habeant, æquum fuerit præſertim apud eos, quibus Reſpublica eſt diuinitus aut ad gubernandum tradita, aut ad erudiendum credita. Quod enim florentiſsimis illis regnis, opulentiſsimis prouincijs, populoſiſsimis Imperiis ob iuſtam numinis irã ex impiarum opinionum pugnis & temeratæ vnius fidei diſsidijs aduerſus fratres noſtros longè calamitoſiſsimos meritò conceptam accidiſſe, in confeſſo eſt: idem proculdubio & nobis euenturum nihil eſt ambigendum, niſi pax redierit, atque animorum in Euangelicæ fidei dogmatibus concordia per Germanias fuerit quàm citiſsimè inſtaurata.

Quàm ingens igitur & acerbus, multóque acerrimus ſit ille piorum omnium dolor atque luctus, Cæſar Auguſte, qui ex funeſtiſsimo Germaniæ noſtræ patriæ dulciſsimæ in fide Chriſti diſsidio in dies acerbior gliſcens, pios illa pericula, certóque venientia, flagella eminus conſpicatos, tantum non enecat, nullus cui vel vnciola Chriſtianæ pietatis eſt reliqua, non videt, quo compuncti, miſereq; diſcruciati cum Dauide ſubinde exclamare coguntur, Tu exurgens, Domine, miſereberis Syon, quia tempus miſerendi eius, quia venit tempus! populum enim tuum humiliauerunt, & hæreditatem tuam vexauerunt! Quaſi in ſylua lignorum ſecuribus exciderũt ianuas eius, in ſecuri & aſcia deiecerunt eam. Incenderunt igni ſanctuarium tuum in terra, polluerunt tabernaculum nominis tui! dixerunt ſimul, Quieſcere faciamus omnes dies feſtos Dei à terra! Adhæc ſuper populum tuum malignauerũt conſilium, & cogitauerunt aduerſus ſanctos tuos, dicentes: Venite

Piorum threni nunc ſunt Prophetarum ſimiles ob impẽdentes ex Germaniæ diſſidio publicas calamitates.

Pſal. 93. & 73. & 82.

nite disperdamus eos de terra, & non memoretur nomen Israel vltra! Quibus threnis si vnquam locus fuit, hac longè infelicissima tempestate nostra nunc vel in primis est. A Christianæ namque Religionis incunabulis haud tristiorem, immo truculentiorem equidem arbitror grassatam esse Apostolicæ Ecclesiæ diuulsionem, aut funestiorem gregis Christi dispersionem, quam nunc misera videt, atque perdolenter, ne dicam exitialiter, experitur nostra Germania.

Collatio calamitatis nostræ ex fidei dissidiis cũ aliorum temporum schismatibus.

Si quidem alia olim hæresiarcharum schismata, infestæque Antichristorum phalãges propemodum omnes veram vnam illam Christi Domini *sponsam Catholicam* Dei *Ecclesiã vno ferè, aut altero fidei oppugnabant capite: nunc qui vel sanissimi omnium videri volunt, capitibus doctrinæ minimum quadraginta à reliquo dissentiunt Christiano grege: quemadmodum Legato Regis* Daniæ *disertè profitebatur. Carolus Vendomius, frustra Lutheranos Caluinistis, anno 60. conciliare conatus.*

Commentario de Religionis statu per Galliã fol. 159.

Neque sanè piis miranda est tam acris et varia hostium Ecclesiæ Catholicæ aduersus Do. *& Christum eius pugna, veraque theomachia capitibus minimum (quod ipsi profitentur) quadraginta horribili admodum acie instructa. Nunc enim tempestatis si quis sibi persuadeat illos venisse miseris mortalibus dies, Spiritu Dei, Apocal. 20. Christianis prædictos, quibus draco ille magnus, serpens antiquus, qui est diabolus & Sathanas, olim ad annos mille per* Dei *Angelum in abysso ligatus paruo tempore solueretur, non vsque adeò fortassis absurdè senserit.*

Vnde sit prognata isthæc dissidiorum fidei hydra.

Apocal. 20.

Qui namque teterrimos nostri sæculi repullulantes passim errores secum tacitus considerarit, agnoscet perspicuè omnia serpentis illius antiqui venenata sibila (vt hic Atheïstas taceam

ceã Libertinos alioſque Epicuri de grege porcos) pridem inceſto Arrij, Neſtorij, Eutichetis, Macedonij, Aërij, adeoque inſani Manichæi ore in Deum, in Chriſtum, eiuſque Eccleſiam, in Sacra omnia, ſanctoſque effuſa, nunc Euangelij noui prætextu reuiuiſcere, inualeſcere atq; ab orco in orbem impiè ſimul & perniciosè reuocatas incredibili animarum clade graſſari.

Priſcas hæreſes omnes damnatiſſ. nunc Euangelij prætextu à Sathana in Germaniam ab orco reuocatas.

Nam incõparabili impetu ſimul et infinito numero ad Barbaricũ aut potius Tragicũ vnius Lutheri egregij Bellonæ antiſtitis boatum priſcæ omnes hæreſes inſurrexére quaſi coniurati ad claſſica venti, qui domum illam Dei Euangelicam in montibus Syon fundatam nouo quidem motu ſed fruſtraneo, vti etiam olim, funditus conantur euertere. Quod ſi cui paradoxum, aut fidem ſuperare videatur, conſulat Dialogos noſtros Dubitantij: item Ruevvardi nomine inſcriptos. Videbit illic præclara omne genus perfidiæ plantaria nunc ex renouato Arrij per Caluiniſtas; Manichæi, Aerij & Iouiniani per Lutherum, alioſque veneno totum Chriſtianum orbem lugendum in modum eſſe dirè contaminatum, vereque intoxicatum. Quod quia tã varijs nunc agitur venenis mirificè contrariis, ſeſequè mutuò implacabiliter enecantibus, ſpem nobis parit bonam, haud diu iſtas animorum peſtes iuxta Iohannis Apoſtoli prophetiam ad ſeducendas gentes, pioſue fallendos graſſaturas. Sicut olim Ro. Imperium, regnante, aut potius in Gynæcijs delitiante, atq; in popinis helluante Gallieno nequiſſ. Imperatore, XXX. Tyranni inuaſere; qui aut ſe ipſi, aut ſeſe mutuo, aut ſui prætoriani conficiebant, atque Aconitorum in modum ſeſe ad hominis ſalutem enecantium omnes ferè intra quadriennium miſerrimè perierunt: ita & nunc futurum ominari licet, quod acerbiora inter noſtræ tem

Apocalyp. 20. Vnde omẽ colligatur non diu graſſaturas Euãgelicorũ peſtes adeò multas & varias.

Trebell. Pollio.

Cuſpinia. Iac. de Strada.

 peſtatis

pestatis hæreticos gliſcere in dies videmus diſſidiorum implacabilium odia, plagasque ſibi mutuò infligere immedicabiles. Verũ vt in præſentiarũ ſilentio tranſeamus priuata hoſtium Eccleſiæ Dei *inter ſe diſſidia, quæ ſuis Principibus perſuadere connituntur vnum eſſe, aut ſummum alterum (quemadmodum ex Lutheranorum & Caluiniſtarum ſententia illic*

Com. de Relig. ſtatu per Galliã.

recitat idem ille ſuorum adulatorum præſtigiis miſerrimè faſcinatus dux Vendomius) nunc omiſſa Caluiniſtarum factione, quæ peſtis longè omnium teterrima nõ exiguis (prò dolor) in Germania augeſcit in dies & viribus, & viris, tantum de iis Confeſsionis Auguſtanæ profeſſorum agendum eſt diſſidiis componendis, quæ abhinc annis ferè 50. fanaticis quorundam nouatorum ſtudiis Ro. veſtro imperio ſunt inuecta.

Omiſſis Euãgelicorum inter ſe diſſidiis variis, hic tantũ agendum de ſarcienda Confeſſioniſtarũ ſiue proteſtantium cũ Catholicis concordia.

Hæc autem pernicioſa, certóque exitialia & internecina in vna Chriſti fide diſsidia cùm ſuperiori ferè triennio Illuſtriſsimi ſtatus Ro. Imperij & Confeſſionis Auguſtanæ Ordines D. M. *Auguſto Ferdinando parenti tuo Francofordiæ profiteri, ſcriptóque ſchiſmatis ſui cauſſas offerre nõ erubuerint, ac deinde ipſorum delecti Concionatores, & Conſiliarij Politici magno nuper in vulgus edito volumine propugnare non dubitarint, nos Auguſtalis* V. M. *beneuolentia conſiſi audebamus præclaras illas diſsidij Germanici cauſas in examen reuocare expendendas, piiſque Chriſtianæ concordiæ amatoribus, vnamque Chriſti Domini Eccleſiam vna fide colentibus proponere diiudicandas.*

Ann. 62.

Occaſio huius Apologetici ex ineptiſſima planeq́ue abſurdiſſima Germanici Schiſmatis excuſatione.

Codex grauaminũ A. Ferdinando oblatus nomine Statuum Ro. Imperij An. 62. qui Latine prodiit An. 65. hoc apologetico examinatur.

Nihil enim veriti ſumus A. C. *noſtræ fidei Chriſtianæ atque doctrinæ Orthodoxæ profeſsionem edere, defenſionem parare, omniáque conſilia pacificandæ, Chriſto propitio, Germaniæ noſtræ patriæ ſuauiſſ. experiri; quocunque tandem illi hanc infamẽt nomine, humanam, Monaſticam, Papiſticam,*

Cur anonymis Confeſſioniſtarum Patronis reſponſum.

magi-

magicam, Idololatricam, Diabolicam. Huc enim me illud Christi Domini elogiũ inuitauit, Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Quid enim magis ex Christiani hominis nomine fuerit, quàm sua pro virili vbiq;, & inter omnes illam pacem conseruare, tueri, propugnare, addo & quærere, parare, atque conciliare, quam nobis cælitus allatam Christus Dominus voluit relinquere, immo testamẽti vice legare? Siquidem disertè mandat eam ceu certissimam cælestis suæ doctrinæ tesseram omnibus custodiẽdam sartam tectam, infractam, inuiolatam.

Istis quidem coloribus pinguunt fidem Catholicam aduersarij toto suo præclaro illo scripto.

Proinde quò magis boni aut ciuis, aut magistratus officium cogitarem, hoc acrius, hoc ardentius ad extinguendum funestum isthuc patriæ dulcissimæ incendium accendebar. Si enim prudentissimus ille Solon tribu motum inter ærarios sanciuit referendum, qui orta ciuium seditione neutri parti sese adiungeret socium, ecquanam pœna censebimus illos dignos, qui flagrãti hoc teterrimo Religionis dissidio (quod nos ad vnum tandem omnes atque vniuersos absorbeat) sese ociosos præbent spectatores? Qui mihi hostem ferierit, inquit ille apud Ennium, ciuis erit Carthaginiensis!

Vide Diogen. Laertium de Solone.

Huc sanè magis me publici muneris ratio impulit, quo Deus Opt. nos immeritos sua dignatione vltrò vocatos ornare fuit dignatus. Nam nũc meminisse oportuit, quod suum admonet Timotheum D. Paulus, talem debere esse Episcopum, qui resistẽtes veritati posset redarguere. Ad quam prouinciam nũc temporis sanè multò difficillimam suscipiendam, etsi multa, veréque ardua plurima deterreant, quòd fidei principia subuertãt aduersarij; quòd probatos improbent auctores; quòd legitima nobis huic Spartæ longè imparibus eripiant defensionis arma, Synodorum decreta, piasque patrum

Quid nũc Episcopos in primis agere oporteat.

 constitu-

constitutiones : tamen fortiter subeundam, cùm sacrosancta Christi pietas hortatur, tum desiderata suadet almæ veritatis victoria, pacisque vel postliminio reducendæ spes inuicta.

Siquidem mirum quãtoperè nos vrat ille blasphemiarum non tam in Christianam doctrinam, quàm in Christum ipsum Catalogus: quo affirmant audaculi Confessionistarum Patroni, Episcopos Catholicæ Dei Ecclesiæ veram euangelij doctrinam non solùm sacrilegè adulterasse, & impiè deprauasse; sed impiam etiam superstitionem, diabolicam magiam, idololatricum cultum in ecclesiam Christi inuexisse.

Fol. 92. Fol. 179. Fol. 192.

Ad quod demonstrandum quia collibuit præclaris istis delectis Anonymis Confessionistarum defensoribus meum etiam nomen vnà cum clariss. virorum meorum R. præceptorum infami reprehensione suo scripto sæpius recitare, oréque incesto lacerare, etsi illa Christi Domini voce potuissem me satis superque solari, Gaudete cum maledixerint vobis homines, mentientes propter me, quia merces vestra copiosa est in cælo: tamẽ plus de infirmorum fratrum scandalo anxius, alienæque salutis magis solicitus, nouum hunc, licèt refugitarent humeri, prægrauem laborem subire non dubitaui.

Math. 5.

Scopus huius Apologetici: & quantoperè faciat ad Reipub. pacem atq; Ecclesiarũ in vna Christi fide concordiam.

Hac enim ratione proculdubio futurum equidem rebar, vt non solũ omnibus liqueat quàm immeritò, ne dicam falsò, sycophanticè, atque calumniosissimè, nos aliósque Catholicos Apostolicæ, Christianæ, ac re vera Euangelicæ fidei professores & propugnatores apud imperitos traducant, quasi falsa sacrilega, impia, idololatrica defendamus dogmata; sed semel toti ostẽdatur orbi, istos Confessionistarum delectos defensores ingẽti illo scripto A. Ferdinãdo patri exhibito, fœdissimè à systatis variis contaminato, atque sophismatibus conspurcato, nihil nisi nugas canoras congerere, putidásque calumnias

con-

contexere, atque in plerisque nugis tragœdias agere. ad hæc improba, flagitiosa, prodigiosa mendacia in Catholicam Dei ecclesiam impudētissimè confingere, ac veluti de plaustro, quod dicitur, euomere; immo falsa dogmata, quibus disertè anathema dicit, ipsi per calumniam affingere: idque eo tantum scopo ut vel sic nonnullas sui sacrilegi istius schismatis causas imperitis & tunicato popello attulisse videantur. Præclaris enim illis rationibus suum impium iuxtà ac exitiale, immo parricidale cum excusare, tum tueri adeò conantur schisma. Ecquid enim, obsecro, ad istud schisma excusandum, aut stabiliendum faciat Asinus ille, vti loquuntur, palmis coronatus? Eleuatio statuæ ligneæ, die ascensionis; imagines quasi crepundiis inuolutæ per Quadragesimam; osculum crucis, crepitacula illa lignea in Parasceue à pueris adhibita? ô bellas idolomanias, ob quas caussantur fuisse necessariò ab auita discedendum Religione.

Causæ dissidij schismatisq; Germanici hoc apologetico refutatæ futilesque liquido demonstratæ.

Fol. 173.

Nugæ anilesq; næniæ ob quas Germani profitentur sese a Catholicis sacrilegum schisma patrare coactos.

Sed falsa, inquiat aliquis, dogmata, erroresque doctrinæ varios, potissimam faciunt sui schismatis, & à vobis atque Ro. Ecclesia discessus causam. Ita quidem præ se ferre videntur, iustam sibi esse discessionis sacrilegæ causam ob errores etiam quos vocant, doctrinæ.

Verùm hæc causatio tam legitimè ac verè contra Catholicos hoc nouo in scripto Confessionistarum adfertur: quàm in ipsa iam pridem Confessione Augustana, eiusue prima protestantium Apologia. Certè vtrobique Catholicis falsa hæc impiæ dissensionis istius, sacrilegique schismatis causa improbè affingitur, ac per calumniam frigidam admodum et ieiunam malignè ingeritur.

An ob errores doctrinæ Germani hoc schisma verè fecerint, quod aiūt.

Quare operæpretium facturi videbimur, si breuem colligamus catalogum, qui veluti in tabella piorum oculis conspi-

 cienda

Statum controuersiarum falsum aduersarij Confessionistæ in Catholicos confingunt.

cienda proponat dogmata; quibus Confessionistæ tam veteres quàm isti noui à primis illis noui sui Euangelij magistris ex diametro passim dissentientes Catholicos improbè vexãt, immeritóque accusant, & apud imperitos falsò traducũt, quasi doctrinam Euangelicam impiè deprauauerimus, aut humanæ doctrinæ fermento nefariè adulterauerimus.

Catalogus mendaciorum & calumniarum ex Confessione Augustana quę Catholicis protestantes affingũt vt veri imperitis infestam nefarii Schismatis causam habere videantur.

Magna quidem sunt, eáque permulta nobilis istius Augustanæ tã Confeßionis, quàm suæ primæ Apologiæ in Catholicos conficta (si verum nulla circuitione vtẽti dicere liceat) mendacia: quæ si quis accuratiori studio istis Anonymorum Confessionistarum tam Politicorũ, quàm Theologorum mendaciis in illos denuò & odiosius proiectis conferantur; meritò illa istis minùs videantur illiberalia. Quod vt exẽplis pauculis magno de aceruo arreptis fiat illustrius, non fuerit abs re nobiliora aliquot velut emblemata huc commemorare.

I. Asserit Confessio Augustana anno 40, VVittenbergæ impressa Catholicos docere, homines (inquit fol. 76.) consequi remissionem peccatorum propter propriam dignitatem.

II. Item docere, nõ credendum esse, quòd gratis propter Christum remissio donetur; cùm ista nemo Catholicorum doceat, immo eos, qui ita sentiunt, Ecclesia Dei habet pro Pelagianis, aut Judaïzantibus.

III. Rursus articulo de Missa, opinionem sparsam esse in Ecclesiam, quòd cœna Domini (inquiunt fol. 21.) sit opus, quod celebratum à Sacerdote mereatur remissionem peccatorum culpæ & pœnæ facienti, & aliis: idque ex opere operato, sine bono motu vtentis.

IV. Item quòd applicatum pro mortuis sit satisfactoriũ: hoc est, mereatur eis remissionẽ pœnarum purgatorij. Verùm hæc nemo Catholicus docet, neque hunc in modum interpretatur

missæ

missæ meritum, quod totum pendet, nobisque promanat ex vnius Christi merito.

Similiter & Confessio Augustana anno 31. edita Catholi- V.
cos docere Christum sua passione (inquit fol. D.2.b.) *satisfe-*
cisse pro peccato originis, & instituisse Missam, in qua fieret
oblatio pro quotidianis delictis mortalibus & venialibus:
cùm istud Ecclesia Dei Catholica nunquam senserit aut do-
cuerit.

Catalogus mendaciorum & calumniarum in Catholicos ex apologia Cõfessionis Augustanæ.

Quod si apologiam Confessionis Augustanæ quis aggredia-
tur excutere, videbit plus sibi operæ exantlandum in anno-
tandis eius mendaciis, quàm Herculi in Augiæ stabulo repur-
gando. Affirmat Apologia Catholicos Mariam Christo æqua-
re. Res ipsa loquitur (inquit fol.94. anno 55. edita) quòd pu- I.
blica persuasione beata virgo prorsus in locum Christi succes-
serit. Atqui eam non facimus deam, sed Dei matrem, non di-
uino, sed creaturis digno honore colendã: quæ longissimè Chri-
sto Domino sit & meritis à Christo filio acceptis, & dignita-
te cœlitus donata inferior. Rursus fol.74. Catholici contẽnunt II.
Christi beneficium, aiunt, quodque satisfactiones nostras
præferimus satisfactioni Christi; quas tamen nõ nisi ex vnius
Christi merito dicimus Deo Patri placere; ceu riuulus tenuis
copiosissimo de fonte in nos Dei filios deriuatus. Item fol.34. III.
Catholicos impias affingere scripturis opiniones, quòd per bo-
na opera mereamur remissionem peccatorum. Quòd bona o- IV.
pera sint propitiatio, ac precium propter quod Deus nobis re-
cõcilietur. Quòd bona opera propter suam bonitatem sint ac- V.
cepta, nec egeant misericordiæ, & propitiatore Christo. Quas
opiniones verè impias ait Apologia Catholicos defendere cũ
eas execrentur, atque pro puro puto Pelagianismo eis anathe-
ma dicãt. Eiusdem fidei est quod Apologia Catholicis fol.120. VI.

affingit,

affingit, ipsos sceleſtè defendere Miſſam ex opere operato iuſtificare, quòd mereatur remiſſionem culpæ, & pœnæ etiam iniuſtis, pro quibus applicatur; ſi non ponunt obicem. quas blaſphemias nullus vnquam in Eccleſia audiuit. Sic & A-
VII. *pologia anno 31. excuſa, Scholaſticos doctores ait nihil omnino de fide in doctrina pœnitentiæ dixiſſe: cùm eius fundamentum faciāt fidem Chriſti, ſine qua impoſsibile eſt placere Deo, docentes ad interiorem pœnitentiæ motum requiri primò fidei motum in Chriſtum.*

Denique vt breuis ſim, Catholicos ait eadem Apologia
VIII. *fol. 8. 1. b. vbique excluſo Chriſto docere mereri iuſtificationem per opera legis: cùm hanc impiam doctrinam vnà cum ſuis auctoribus Iudæis, & Pelagianis anathemati ſubiiciāt; nihil ſine Chriſto nec bonorum operum, nec meritorum in vllo mortalium agnoſcentes. Sed hic modus eſto catalogo mendaciorum ex Confeſsione, ſuâque Apologia colligendo, qui in alium aptius reponetur locum.*

Catalogus mendaciorum & calumniarum ex Codice Grauaminum contra Concilium Trident An. 62. A. Ferdinādo oblato, & hic refutato.

Nunc iſtorum Anonymorum Confeſsionis Auguſtanæ defenſorum aliquot cum illis componamus ſiue mendacia, ſiue calumnias, quò liqueat veritatis ſtudioſo minus candidè iſtos agere, miniméque pacis Eccleſiaſticæ eſſe ſtudioſos: ſed dolo malo diſsimulare, immo malignè, planéque ſycophāticè interpretari, atque adeò data opera deprauare & adulterare, quæ
I. *ad ſarciendam faciant Eccleſiarum concordiam. Catholicos docere aiunt fol. 123. hominem viribus humani arbitrij poſſe conuerti ad Deum: quod dogma Iudaïcæ impietatis pleniſſimum ſemper pro germano damnarunt Pelagianiſmo. Rurſus,*
II. *eos iubere ſemper dubitandum eſſe (inquiunt fol. 131.) an ſimus in gratia, an Deus nos exaudire velit inuocantes propter Chriſtum: cùm certò fidendum, immo non dubitandum*

dum

tandum ex parte Dei doceant eos esse in gratia; qui sine hypo crisi ad Deum conuersi sacramenta ritè suscipiunt, Deumq; semper paratissimum exaudire omnes, qui per Christum in veritate ipsum inuocant. Eiusdem farinæ est quod asserunt, III.
Catholicos docere quòd meremur vitam æternam (inquiunt fol.146.) per ciuilem honestatẽ atque externã iustitiã, quod Paganorum dogma nullus vnquam in Catholica Christi Ecclesia docuit. Sed illa maioris est impudentiæ calumnia, quòd IV.
ibidem adtexuerunt lepidi isti confessionis Augustanæ defen sores, Catholicorum doctrinam à blasphemorũ Iudæorum & Mahumetanorum siue Turcarum impietate in rei substantia parum aut nihil discrepare, cùm vera Catholicorum doctrina ab illis impijs plus quàm bis per omnia dissentiãt, vti suo inferius loco demonstrabitur aptiùs. Ad eandem fermenti mas V.
sam pertinent & illa, infinitos dies mandari festos (inquiunt fol.178.) idq; sub pœna excommunicationis. Item matrimonium Catholicos docere (aiũt fol.170.) vitæ genus esse impio- VI.
rum & prophanũ: quod tamen ipsi norunt inter Sacramenta Ecclesiæ Christianæ à nobis censeri, atque cum Paulo nos docere thorum esse immaculatum, & ad animorum corporumque sanctificationem comparatum.

Loca veterũ Patrum & Conciliorum ab Anonymis Confessionistarum patronis illo in codice data opera deprauatorũ studioque adulteratorum.

Talia non pauca extant hoc in protestantiũ scripto C. A. Ferdinando oblato manifesta mendacia, nunc aliquot promemus Vet. Patrum loca, vbi fide pessima, scelerataq; conscientia ipsorum non sunt veriti verba deprauare ac de industria sententias nobis suffragantes adulterare.

In ipso controuersiarum vestibulo ad demonstrandã Catholicorum, vti aiũt, Idolomaniam in sanctorum inuocatione, D. Ambrosij allegant verba sic deprauata, dicentes per iustos posse ire ad Deum. Atqui D. Ambrosius non iustos, sed istos

IVSTOS deprauãt aduersarij ex D. Ambrosio, cùm legatur ISTOS.

istos habet, neque de iustis, aut sanctis Christianorum agit: sed de Paganorum dijs, atq; nefariis Philosophorum Idolis.

II. *Sic quod Conciliũ Tridentin. Sess. 4. de seruandis apostolicis traditionibus, ac Dei spiritu in ecclesia præscriptis statuit,*

Concilij Tridentini verba per calumniã adulterant.

ipsi de humanis calumniantur esse definitum traditionibus, & humana, inquiunt fol. 273. authoritate constitutis.

III. *Eiusdem perfidiæ est quod fol. 277. temerè confingunt,*

Conciliũ Gangren. deprauant cõtra disertam eius definitionẽ

concilium Gangrense decreuisse Anathema esse, si quis à lege diuina discedens, nouas subinde comminiscatur traditiones & constitutiones: cùm istius sententiæ ne vel extremum extet in codicibus siue Græcis, siue Latinis vestigium. Quin potius disertè laudat eos, qui propositũ continentiæ, siue votum castitatis eligunt, eosq; damnat, qui ieiunia communia totius ecclesiæ putauerint contemnenda: exoptatq; omnia quæ conueniunt traditionibus Apostolicis, & SS. scripturarum præceptis in Ecclesia fieri atque obseruari.

Vide Cano. xix.

Sic in Concilij Gangren. Epilogo.

IV. *Similiter & fo. 105. locum D. August. 4. ad Bonifac. c. 4.*

D. August. verba immutãt variè, atque de suo adtexũt sua pro libidine.

variè deformarũt: quædam mutantes, quædam etiam de suo adiicientes, quod artificium & alibi haud rarò vsurpare non verentur. Sed vt hanc adulterandi ac deprauandi syluã cædere, aut ad viuum resecare nunc desinamus; vnus est superioribus

V. *adtexendus D. Augustini locus, quem istos delectos Confessionistarum patronos minime puduit & verbis adulterare, & sententia ex diametro diserta D. Augustini eodẽ loco doctrinæ contraria deprauare. Sic scriptũ reliquit D. Augustinus, inquiũt fol. 288. Peccatum in baptismo remittitur, non vt non sit, sed vt non imputetur.*

Locum Augustini suis verbis adulterant, & sententia eius doctrinæ ex diametro cõtraria deprauant.

Hic palam fatetur, inquiunt, esse, hoc est, manere peccatum (in baptizatis) tametsi non imputetur. ô sceleratam fallendi libidinem! ô nefandam mentiendi impudentiam! Siquidẽ D.

August.

August.ex professo contrarium disertis admodum verbis contra Pelagianos docet. Si quæritur, inquiens cap. 25. ab aduersariis recitato, quomodo ista concupiscentia maneat in renato, & cæt. aut certè si in parente baptizato potest & esse, & peccatũ nõ esse: cur eadem ipsa in prole peccatum sit? Ad hæc respondetur, dimitti concupiscentiam carnis in baptismo, non vt non sit, sed vt in peccatum non imputetur. Quamuis autem reatu suo iam soluto, manet tamen donec sanetur infirmitas nostra: & postea. Non ergo aliquid remanet quod non remittatur. Et cap. seq. In iis ergo, qui regenerãtur in Christo, necesse est vt reatus etiam huius, licet adhuc manentis, concupiscentiæ remittatur, vt in peccatum non imputetur, docet enim mox auferri reatum concupiscẽtiæ, cùm remittitur. Sic igitur quod D. August. diserte ait de cõcupiscentia, quæ reos non facit baptizatos, audẽt generosi illi Apologetici eũ de peccato dixisse impudẽter admodũ confingere, atq; contra eius sententiã disertis verbis cõtestatã ipsi falsò asscribere. Sed hanc mendaciorũ telam abrũpere nũc suadet locus.

Qui tam manifestis pseudologijs, atque liquidis veterum Orthodoxorum PP. corruptelis, & sententiarum adulterijs deprauationibusq; nituntur cùm ad Ecclesiam Christi Catholicam oppugnãdam, tum ad suam Confessionem Augustanam stabiliendam, an non re vera de phanaticis illorum Theomachorum castris prodire conuincãtur, qui contra Ecclesiã veritatis columnã apud prophetã furibũdis vocibus clamitãt: Posuimus mendaciũ brachiũ nostrũ, et mẽdacio protecti sumus? 1. Timoth. 4. Es. 28.

Sane qui probè perspectam penitusq; perscrutatam habet Augustanam siue Confessionem siue Apologiam, agnoscet indubius nullum esse Confessionistarũ contra Orthodoxã & Catholicã Christi Domini Ecclesiã præsidiũ præter mẽdacium: Vnicũ Confessionis Augustanæ præsidiũ: est mendaciũ, blandis humanæ doctrinæ lenociniis nixũ, Sophistarũ pharmacis pictũ, fubtoque fucatum.

 quod

quod callidis adeò verbis lenocinio, et vti Poeta ait, σοφοις φαρμακοις, arte verè sophistica homines ingeniosi, ac seculi sapientia carnisq; prudentia Deo inimica præclari contra Christum statuere, atque in imperij thronum (si superis placet) moliuntur collocare.

Quorum de grege cùm pars non postrema sint Anonymi isti noui confessionis Augustanæ Apologetici tam firmis scilicet, tam solidis, tam inuictis nixi fundamentis ad suum schisma à catholica Dei Ecclesia sacrilegè patratum excusandum, palliandum, propugnandum, mihi equidem, C. A. Maximiliane, religio fuit diutius tacere, ne Religionis Christianæ causam meo quoque silentio prodere cuiquam viderer.

Etsi enim infanda isthæc nouorum patronorum vitia dudum ex plurimis paucula commemorata nos quidem ad commiserationem magis mouerēt quàm indignationem mererentur, tamen infirmorum etiam habendam duximus rationem, ne istorū causæ pessimæ patronorum dolo malo, fallacijs, astutijs à vero aut seducantur, aut in mēdacio pernicioso diutius detineantur. Equidem nihil addubito, si illiberales istorum fraudes, asystata, sophismata, manifestissimæ calumniæ, impudentissima mendacia (quibus nouū istud, vti demonstratum est, sicuti & confessio ipsa Augustana, eiusque Apologia, scatet nouorum confessionistarum scriptum) illustrissimis Rom. vestri Imperij Statibus atque Augustanæ Confess. ordinibus verè atque liquidò essent exposita, quin suos istos ipsi execrarentur, adeóque in exilium (si nō potius in Rhenum aut Danubium) propellerent improbos istarum calumniarum architectos, fraudulentos mendaciorum fabros, versutos tam exitialis discordiæ, veræque impietatis magistros.

Malè tutum foret Anonymis Confessionistarum patronis si Ro. Imperij ordinibus fraudes ac doli mali candide atque verè exponerentur: quibus Germanicum schisma improbe fouēt, augentque nefarie.

Publica igitur hæc fratrum Christianorum vtilitas, & defenden-

defendenda oppressæ apud ordines Protestantium per calumnias atque sycophantias veritatis necessitas ad respondẽdum maledico magis, quàm solido, aut erudito illi Anonymorũ Confessionistarum scripto nos potiss. impulit; ne verum imperiti credant diutius, quod sui noui magistri nobis falso, immo calumniose, contráque suam ipsorum, vti veremur, conscientiam affingunt.

Siquidem optima, & ea indubia, nos tenet spes, non posse illa mendacia dudum perstricta isthoc Confessionistarum scripto licet affabrè contexta, licet stibio fucata, licet purpurissa belle incrustata, ita coalescere, atque solidè cohærescere, quin aliqua semper hiaret rima: qua istam hostis nostri infestiss. diaboli maceriẽ iuxta Prophetas mero humanæ doctrinæ luto non tenaci, sed friabili oblitam, mendacioque incrustatam, ac sine veritatis diuinæ paleis temere accumulatam, liceret suffodere. Inspicienti enim dudum Cæsari A. P. oblatũ hoc Confessionistarum scriptum mox occurrebant non leues, vti prima quidem facie præ se ferebant, offensiones; assistata dico dissonantia, pugnantia, contraria, quæ animum ad singula accuratiùs expendenda aduertere monebant.

Indubia victorix spes auctorem ad illius codicis grauaminum cõtra Concilium Trident. editi refutationem instigauit. Iere. 13. & 22.

Vitia deteguntur, quibus illud nouũ protestantium scriptum scatet, ac fœdiss. laborat.

Cùm enim commemorata isthæc emblemata mecum tacitus etiam atque etiam recogitarem, indubiam perinde ac facilem sui victoriam alma veritas, fauente aspirantéq; Deo, pollicebatur.

Quin immo grauẽ nobis visa est interminari apud illud Christi iudicis citra personarum discrimen iudicaturi tribunal accusationem, si nunc aut in hominum gratiam verum dissimularemus; aut metu vllo humano suam causam, cui propugnandæ nos elegisset Deus, ignauius, aut minus strenuè quàm pro virili hac, defenderemus. Qui namq; isthæc paucula istius

Confeſſioniſtarum ſcripti Cæſaribus P. & F. oblati prudens & æquus cenſor conſiderarit, accuratiusq; expenderit emblemata, mirum ſi non præ inſolentiſſima rerum iſtarum abſurditate obſtupeſcat penitus ingens iſtud diſſidium (quo Imperium Rom. tantum non ruit) tam friuolis, tam ficulneis, tam nullis planè nixum ratiunculis, tam improbis fultum calumnijs, tam impudentibus denique ſtabilitum mendaciis, manifeſtariisque fucatum vet. PP. ſententiarum adulterijs, immanem iſtam inuictæ hactenus omnibus exteris hoſtibus Germaniæ cladem dare potuiſſe, indubiamq; parere, immo paſſim inuexiſſe pluſquam Babylonicam captiuitatem?

Res planè prodigioſa Ro. Imperiũ hactenus toti orbi inuictũ tã ficulneis armis, friuoliſque cauſis prope expugnatum vltrò ſuis corruere diſſidiis.

Ex quibus vnguibus, quod vulgo dicitur, et ſi ſatis ſuperque iſtos liceat cognoſcere leones (quorum in perſona verus ille leo ſæuiſſimus Chriſtianorum hoſtis infeſtiſs. Diabolus circuit, quærẽs, quos deuoret, non fortiter perſiſtentes in fide auita) hoc tamẽ nunc paulò diffuſius vt agamus, inſtituti huius ratio poſtulat: quo magis omnibus liqueat quàm verè Anonymi iſti Cõfeſſioniſtarũ tã conſiliarij Politici, quàm Theologi ad præclarum iſtud facinus delecti de illorum Pſeudoprophetarũ ſunt numero, de quibus Dominus apud Prophetam conqueritur, quòd raptati ſpiritu vertiginis omnem Aegyptum errare fecerint vt ebriam, Miſcui illis, inquit ore Prophetæ Dominus, ſpiritum vertiginis, & errare feci omnes ſapientes Taneos.

Eſa. 19.

Anonymos Cõfeſſioniſtarũ patronos, ſpiritu vertiginis raptatos & ſe, & ſuos cõmilitones oppugnare, atque iugulare adeò.

Quid autẽ obſecro manifeſtius declaret nouos iſtos Cõfeſſionis Auguſtanæ patronos hoc prophetico, immo Pſeudoprophetico raptatos vertiginis ſpiritu, quàm quod ſuos ipſi coniuratos veteres Confeſſioniſtas, dum nos ore inceſto ſuggillant, flagellant, lacerant, imprudẽter ſuperſtitionis accuſant, adeòque impudenter hæreſeos damnant? Siquidem inficias

ire

ire nequaquam possunt inter indubitatos suæ Confessionis Augustanæ professores maxima etiam esse doctrinæ dissidia, propter quæ alij alios iam dudum declararũt, immo damnarunt hæreticos, cuius rei fidem langè locupletissimam (vt nihil de Brentiana illa Vbiquitate, Osiãdrianismo, aliisúe monstris passim per Germaniam irrisis, & Adiaphoristarum varijs sectis verè hypocriticis dicamus) Confessio Mansueldensium & Wimarien. faciat: vbi præter alios dãnantur Osiandriani, Melanchthonici, Anonymi & alij Lutheranorum neque pauci, neque obscuri ad sectas vsque 7. aut 9.

Vide Confeß. Nicolai Galli.

Sed quid, obsecro (vt quod res præsens postulat agamus) faciant Lunenbergensibus suis isti Censorij Confessionistarum delecti? an eos ab Augustana Confessione exclusos dicẽt, quod vetustissimis vti pergunt nobiscum cõcorditer sacris Baptismi ceremoniis (licet illi irrideant ceu superstitiosa, & velut impia cum Sacramentarijs subsannent) crucibus & Diaboli exorcismis?

Eædẽ omnino causæ dissidij aut schismatis Catholicis nũc obiectæ manifestò hærẽt in plerisque principũ protestantiũ, itaque Saxoniæ: à quibus esset etiam secessio facienda necessariò.

Si hæc sunt legitima schismatis à Catholico Dei populo faciẽdi causa, quia superstitiosa, magica Idololatrica (quòd fol. 183. dicitis, eos aquam baptismi ad magicos vsus & impia atque Idololatrica sacra exorcismis suis conuertere) cur quæso non habeantur talia & in vestris Euãgelicis Lunẽburgensibus? Cur non & in Wittenbergen. Theologis quorum consilio et approbatione anno 64. Ordo Ecclesiæ Lunẽburgensis est Wittenbergæ denuò impressus? Taceo & agendam Saxonicæ Ecclesiæ, & Confessionem Ducum Wimarien. Saxonũ in baptismo exorcismos cum crucis signis varijs præscribere fol. 4.

Exorcismis & crucibus vtũtur Lunẽburgenses & Saxones, idq; ex approbatione Theologorũ Wittenbergen. & Lipsen.

Deinde an Catholicos faciat superstitiosos si orationẽ Dominicã certo numero ad rosariũ, siue in digitos repetãt: et nõ ipsos euãgelicos, quod Kyrieleison aut ter, aut nouies cãtillãt?

Fol. N. a. 1. Fol. 4. C. a. 1. & 2. B. 3. 6.

Ad

Ad hæc si cultum sapit Idololatricũ quòd Catholici statuas atq; imagines reuerenter habent ad beneficiorũ diuinorũ memoriã gratanter renouandã, cur nõ et Lutherus vobis est sua cũ Vvittẽbergæ, totaq; propè Saxonia & Norico Idololatra, quòd imaginẽ crucifixi Domini, picturasq́; serpẽtis, atq; baptismi Dominici in tẽplis piè obtinet? Illud porrò demẽtis insaniæ notã effugere nequit, quòd suũ adeò Lutherũ generosi isti Confessionistarum delecti defensores manifestæ damnant superstitionis. Cùm enim inter magica (si Christo placet) atque incantationes fol. 186. referant, quòd nos almo Dominicæ crucis trophæo panem, vinum, carnes, cereos & herbas consecramus: alij vt superstitiosum rideant, quòd frontem Christi signaculo terimus, armamus, aut consignamus: certè suum imprudentes damnant prophetam Lutherum. Is namque teste Iohanne Manlio ad inexpectatum de Turca suis dissidijs, studiisque mirificè recreato, faustaque per reducem N. oratorem nuncianti sese crucis attonitus obsignabat.

> Imagines reuerenter habẽt Lutherani in Saxonia & passim alibi.
>
> Superstitionis Lutherũ suum agunt reum noui Confessionistę, si vera est nostri accusatio.
>
> Lutherus an superstitiosus qui se crucis signaculo munivit attonitus.
>
> Vide Tom. 2. dictorum Philipp. Melanchthonis.

An non & ordinandos suos crucis signaculo solet prophanator Lutherus insignire post precationem publicã anno 65. à Sebastiano Froschelo Vvittenbergæ vnà cum ✠ signo crucis expressam? An non per Saxoniam populo à suis prophanis sacris, aut verius execrationibus domum abituro de more concionator benedicit cum S. ✠ signo à superintẽdentibus fo. 99. in ordinatione Ecclesiastica expresso? Sed istos vertiginis spiritu semel rotatos agi vnum hoc demonstret clarissimè, quòd doctrinæ sui euãgelistæ Lutheri immemores nos audent Idololatrias accusare, quòd purgatorium post hanc vitam doceamus: cùm hac ipsa accusatione suum ipsi damnẽt Lutherum eiusdem vel superstitionis, vel impietatis, propter quam à nobis sese vel in primis discessisse profiteri non ambigunt. Sub

> Fol. 96. cap. 4.
>
> Lutherani suis benedicũt cum signaculo ✝ S. crucis.
>
> Fol. 99. BB. 1.
>
> Lutherũ suum erroris damnãt noui isti Cõfessionistarum Patroni.

mor-

mortem enim in Confeſſione ſuæ perfidiæ cõtra Cõcil. Tridentinum edita anno 46. diſertè docet ſine peccato licere bis ter orare pro mortuis.

Sanè orationem pro mortuis non reiicit, nedum damnat prima illa Apologia Confeſſionis Auguſtanæ: quæ diſertè in hunc vſque diem ſic in articulum de miſſa profitetur: Scimus " veteres Patres loqui de oratione pro mortuis, aiunt, quam " nos non prohibemus. At quiſnam ſupereſt dubitãdi ſcrupu- " lus iſtos anonymos Confeſſioniſtarum patronos non Chriſti ſpiritu actos, ſed manifeſtè vertiginoſo illo ſpiritu ſemel adobrutos, ſuccoque inconſtantiæ bis ebrios non poſſe conſiſtere, quum vel contraria ſuæ iſti præclaræ Confeſſioni Auguſtanæ eiuſque Apologiæ hic aſtruere connitantur? Iſtud meridiana luce clarius ille de S. Euchariſtia demonſtrat articulus decimus: de quo Antitheſi v. Item alterum non poſtremum controuerſiarum caput de legitimo S. Euchariſtiæ vſu ad ſacrificium contra Apologiam ab iſtis dãnatum. Rurſus de pijs viuorum pro mortuis precibus, vti modò indicauimus, de ſacramentorum numero & Epiſcoporum iudicio. Iſtiuſmodi mendis, fædiſque vitiis cùm ſcateat iſtud nouorum Confeſſioniſtarum ſcriptum, ſanè conſulto delecti defenſores Iurisconſulti & Concionatores ſua diſſimulauere, immo ſuppreſſere nomina: ne ſuo perirent, vt ſorices, iuxta prouerbium, indicio: ne turpiſſimæ iſtius inconſtantiæ, inquam, atque incogitantiæ notati ſuorum dictorum, immo maledictorum, ne dicam blaſphemiarum, impiorumque ſacrilegiorum rationem reddere compellantur.

Contraria Confeſſioni Auguſtanæ, atq; eius Apologiæ noui iſti Cõfeſſioniſtarum Patroni docent.

Verùm vt iſti ſua callidè diſſimulauere nomina, quia in libro vitæ non ſunt ſcripta: ita ex ſuperioribus hoc ſatis liquet Dauidicum illud oraculum in iſtos proteſtantiũ patronos

Cur conſultò atq; meritò ſua occultarint nomina Anonymi iſti proteſtantiũ Apologetici.

Psalm. 9.

Demonstratur hoc in Apologetico cõprehensi in operibus manuum suarum peccatores ad Dei gloriã, & unius fidei Euangelicæ eiusdẽq; Catholicæ victoriam.

nos quadrare aptissime, quod de præposteris hostiũ Christi studiis prophetatum legimus, Cognoscetur Dominus iudicia faciẽs, in operibus manuum comprehensus est peccator. Posteaquam enim iam sint liquidò conuicti Sophismatum, Assystatorum, calumniarum, immo mendaciorum in Catholicos improbissimè confictorum: adeoque locorum illiberalissima mentiendi impudentia deprauatorum: & , quod omnem superat fidem, cùm hic tam variæ detegantur pugnæ contra socios, contra Lutherum suum, contra ipsam denique suam Confessionem Augustanam, quam hoc opere suo suscepere defendendam, nullum superest dubium, quin & hic (si vincere tandem queat veritas) Dei Opt. Max. gloria illustrabitur, quòd in operibus manuum suarũ comprehensi sunt peccatores aduersus Catholicã Christi Jesu Ecclesiam, hoc est aduersus Dominum & Christum eius sacrilego schismate insurgẽtes. Sed cùm Solis luce clarius hoc in Apologetico sit demonstratũ Confessionistas nullis legitimis armis suum posse sacrilegum schisma defendere, suáque dogmata ab hæresiarchis iam olim damnatiss. mutuata contra concordem omnium Vet. Patrum consensum nobis Catholicis consentaneum temerè innouata vlla probabili ratione, nedũ scripturis orthodoxè ac verè intellectis statuere, aut solidè confirmare, omnis cura, studium, diligentia est impendenda, omnis danda opera, vt certa aliqua vel tandem ineatur ratio de tollendis per Germaniam in Religione dissidiis istis perniciosis, certoque certius Rom. Jmperio exitialibus ac planè internecinis.

Transitio ad alterũ præfationis caput de remediis funesto Germaniæ schismati adhibendis.

Occurrendũ in tẽpore flagranti atq; in dies inualescẽti dissidiorum religionis incendio.

Cũ enim Cæsar A. ferale istud religionis Christianæ dissidiũ Germaniã patriã dulciss. miserandũ atq; lugẽdũ in modũ passim depascẽs in dies proserpat latiùs, grassetur sæuiùs, flagret acriùs, sanè tempus postulat, vt consultissima quæque remedia

dia

dia quàm primum adhibeantur, priusquam malum incredibiliter inualescens fiat immedicabile, nullamque probi medici admittat manum. Ecquid enim aliud funestis istis vnius fidei Catholicæ dissidijs ille dissensionis auctor Diabolus molitur, quàm vt distractis varia per dogmata Christianorũ animis inhianti iam pridem nostris capitibus infestissimo Christiani nominis hosti Turcarum tyranno barbarisq. in prædam cedamus verè Tragicam, & plusquam Babylonicam?

A certissimo interitus Ro. Imperij per Germaniam periculo.

Vbi enim animorum est dissentio, quæ religionis dissidium necessariò, vti vmbra corpus, assectatur; non iustum esse valeat animi robur ad communem illum hostem potentissimum nobis inhiantem profligandum, vt non dicam non deesse (pró pudor) qui minimè inuiti illum sibi optatissimum patiantur dominum, si per vicinos liceat.

Euangelicorum non pauci Turcam tyrannum sibi optant dominum.

Quid enim Galli Prouinciales, & Gascones superioribus annis sint meditati, non est obscurũ: neque Caluinistæ nostrates consultatione sua ad Sereniss. R. Philippum in lucem edita cælandum putarunt. An non reperiantur hasce per prouincias, qui publicè suum dolorem vel in conuiuijs dissimulare non potuerunt de minus secũdo Turcarum successu ad Maltham, & alibi, contra Regem suum catholicum Philippum, quòd hac ratione suis rebus nouis paricidali perfidia tentatis viderent incommodari? Verissimè namque ille apud Euripidem conqueritur suo à germano fratre, paterno pulsus regno, grauique affectus iniuria.

Quidnam Hugonistæ per Galliam & Goeslei per Belgiũ spectarunt atq; moliebantur.

Ὡς δεινὸν ἔχθρα, μᾶτερ, οἰκείων φίλων, »
Καὶ δυσλύτους ἔχουσα τὰς διαλλαγάς. »

Quàm dira res est, mater, inimicitia consanguineorũ! »
Et quàm difficiles habet reconciliationes!

Gliscente namque semel inter fratres, aut etiam consan-

 guineos

Huius caussam vide apud Aristot. VII. Polit.

guineos paricidali odio, ægrè admodum fraterni placātur animi: quorum iræ & si semper sunt iuxta prouerbium acerbissimæ, tamen si religionis caussa mutuæ inter ipsos oriantur dissensiones, aut conflictationes, ferè sunt, vt Græci vocant, ἄσπονδαι atque irreconciliabiles, vnde fit vt domesticis suis dissidijs quasi contabescat regnum, licet alioqui rebus omnibus florentissimum, quemadmodum misera nunc tandem videt Gallia, & vestra iam pridē deplorat Bohemia, frustráque vicina nimium luget infelix Græcia. Aliud enim dissentientibus inter se Reip. principibus euenire non potest, quàm olim apud Troiam Græcis: vbi Agamemnone atque Achille discordantibus secessione facta, clades fuit Graijs illata omni calamitate calamitosior.

Admodum atrocia certóque internecíua Reipublicæ inflicta sunt vulnera: quę tempestiuè sananda veniſſt vera Religionis cōcordia, quoquo modo sarcienda A. Maximiliani studio.

Hæc igitur Christianæ religionis tam vario longéque miserrimo vulnere per varias Confessionistarum factiones scissa dissensio (vt nunc Svvēcfeldianos, Anabaptistas, Fraconistas, Libertinos siue Nicolaitas, & in primis Caluinistas, aliasque pestes per Germaniam non minus, quàm illi, numerose grassantes taceam) quæ certissima præsentium malorū est causa, ne etiam Reipublic. vestræ, totique adeò Romano Imperio interitum tandem afferat qui non timet, non ea animi acie, qua debet, pericula præsentia & imminentia, immo ceruicibus nostris iam dudum impendentia, tantumque non vrgentia expendere videtur, aut prudenter satis æstimare. Proinde cùm pernecessarium sit (in omnes in vniuersum isthoc dissidio quasi lethali Reipubl. vulnere ac peste verè sontica perire malimus) cùm inquā sit pernecessarium aliquam inuenire concordiæ inter Christianos sarciendæ, stabiliendæ, æternumque confirmandæ rationem, nulla erit solida, aut tantam ad rem salutariter conficiendam idonea, nisi de fidei dogmatibus

gmatibus antè cõueniat, & sarta tecta sit religionis Christianæ inter Germanos in primis concordia. De qua vel postliminio restituenda paucis, quæso, liceat cum omnium venia, quæ sentio exponere, pro virili enim boni ciuis functurus officio perquam breuiter depromam, quæ ad extinguendum tetrum atque lugendum hoc nostræ Reipub. Christianæ incendium facere videbantur.

Saluberrima semper fuit in Ecclesiæ dissidijs componẽdis Conciliorum Oecumenicorum auctoritas, hæc nunc oderunt infelicissimi cane peius & angue: hæc miseri fugiũt, detestantur, execrãtur. Quæ namq; isti Confessionistarum patroni, vt & alij Euangelici, orbi præscribunt Concilia, vti appellant, libera & Christiana, vbi de tota religionis causa, adeoq; de ipso Pontifice Rom. quem isti reum peragere sese clamitant, iudicetur; vbi pij etiã principes & maximè Imperator (ait Confessio Augustana) diiudicẽt dogmata, fictitia sunt, Catholicæ Dei Ecclesiæ ignota, atque Platonica profectò ciuitate dignissima; immo Stoicam in porticum releganda. Rectè enim D. Ambrosius Valentiniano Augusto: Quãdo audisti Clementiss. Imperator in causa fidei laicos de Episcopo iudicasse? Ita ergo quadam adulatione curuamur, vt sacerdotalis iuris simus immemores? & quod Deus donauit mihi, hoc ipsum alijs putem esse credendum? Neque verò diuino tantum iure, vti hoc loco ait D. Ambr. Datum est Episcopis de religionis, aut Clericorum negotijs iudicium: sed etiam lege Augustali. Sic enim A. Valẽtinianus pater constitutũ reliquit, teste Ambrosio ad Valẽtinia. A. F. In causa fidei vel Ecclesiastici alicuius ordinis, ait Ambrosius epist. 32. à patre tuo A. lege sancitum est, eum iudicare debere, qui nec munere sit impar, nec iure dissimilis; hoc est Sacerdotes de Sacerdotibus, fideiq; cau-

Conciliorũ Ecclesiast. vsus salubert. sed modò à morosulis reiectus per quã arroganter.

Platonicum fingunt Concilium Euangelici, quod dictitãt liberum fol. 55. Ediuóe An. 40.

Iudex in causa fidei, aut Episcoporum quis legitimus.

Audiãt hæc Adulatores isti aulici, & Gnathones Palatini.

Non tantũ diuino, sed & humano iure sunt Ecclesiæ iudices Episco. Ambro. epist. 29. & 30.

ſis. Quam legem pij omnes Auguſti ad exemplum Conſtantini Magni ſemper obſeruarũt: à cuius præſcripto cùm Valens Arrianus diſcederet, rectè eius præfectu Modeſtum D. Eulogius Ediſſenus rogabat, Nunquid etiam cum Imperatore ,, Pontificem Valens agit? Vnde et D. Athanaſius epiſtola ad ,, Solitarios fol. 452. deplorat, Epiſcopos contra legem ferre iudicem Conſtantium Cæſarem. Meritò igitur Conſtantem C. Oſius ille Cordubenſis laudat, apud Conſtantiũ A. fratrẽ iura Eccleſiaſtica temerè inuadentem, quòd nunquã iudiciis Eccleſiaſticis interfuerit, vti eſt apud Athanaſium ad Solitar. fol. 456. Tibi, inquit Oſius Conſtantio, Deus imperium credidit: nobis quæ ſunt Eccleſiæ. Vt enim diſtincta ſunt munera, ita & diſtinctæ agendorũ partes. hinc & A. Valentinianus, teſte Ambroſio epiſtola nuper cõmemorata, dicere ſolet, Non eſt meum iudicare inter Epiſcopos, quibus Deus animas, vt mihi corpora, credidit.

Conſtans C. laudatus à modeſtia Chriſtiana, quòd negocia Eccleſiæ non vſurparit, ſicuti Conſtantius arrhianizans.

Nobiliſſimũ A. Valentiniani Apophthegma Palatinis omnibus adulatoribus memorabile.

Non enim ab Imperatore Eccleſia ſuum accepit iudicandi officium, vti idem ait Athanaſius ad Solitar. fol. 459. Quando iudicium Eccleſiæ, inquit, ſuam auctoritatem ab Imperatore accepit, aut quando hoc præiudicium agnitum?

Suas ergo partes, hoc eſt, nihil ſe in Eccleſiam poſſe, nihil ſibi in Eccleſia iudicandum, nihil ſibi de fidei dogmatibus ſtatuendum eſſe agnoſcẽs pius A. Valentinianus, rogatus à Bithyniæ Epiſcopis Synodum petentibus contra Arrianos, piè admodũ atque religioſe reſpõdit, teſte Sozomeno lib. 6. cap. 7.

ἐμοὶ μὲν, ἔφη, μετὰ λαῦ τεταγμένῳ οὐ θέμις τοιαῦτα πολυπραγμονεῖν. οἱ δὲ ἱερεῖς, οἷς τούτου μέλει καθ᾽ ἑαυτοὺς, ὅπη βούλονται, συνίτωσαν. *Mihi quidem in laicorum claſſe collocato, inquit, nefas fuerit talia curioſiùs agere, aut aliena curare. Sacerdotes verò quibus iſta curæ ſunt, inter ſe, vbicunque voluerint, conueniant,*

Pius A. Valentinianus ſeſe polypragmatικon & ardelione reputat, ſi Eccleſiaſtica ſibi curanda ſumeret.

niant, & synodum pro dogmate corrigendo habeant. Siquidem hoc fuit primariũ Hypatiani Episcopi Perinthij aliorum nomine legati postulaturus.

Sed quid mirum, pium A. Valẽtinianum iudicium fidei siue Clericorum recusare, qui meminerat idem prius à Constantino Magno factum? A factiosis enim Donatistis per adulationem requisitus respondit: Petitis à me, inquiens, vti est historia Eccles. Magdeburgen. Centuria 4. fol. 585. in sæculo iudicium: cùm ego ipse Christi iudicium expectem. Rursus in Concilio Niceno non præsedit, quod imperiti quidam aiunt impudentissimè, sed paruo (inquit Theodor.) sololo assedit, præfatus veniam, & cõcessione ab Episcopis petita. Dixerat enim Episcopis, Vestrum est de nobis iudicium. nullas quoque iudicij leges synodo præscripsit, ait D. Ambros. episto. 32. sed liberum dedit iudiciũ sacerdotibus. Vnde datis ad Melchiadem Rom. Episcopum literis, ei atque Collegis Episcopis scribit; vt causam Donatistarũ cognoscãt, et vt ipsorũ στερεῶτις δοκιμάσι διευκρινίζαι, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον τερματίζαι: *integritas probet quánam ratione causa illa Donatistarũ contra Episcopum Cecilianum Africæ perturbatrix quàm accuratissimè decidi, atque secundum iustitiam finiri queat: siue vti D. Augustinus epistola 162. ex actis publicis recitat, vt ipsi quod iustum est, statuant. Episcopos ergo controuersiarum Ecclesiæ iudices ac in primis Rom. Pontificem agnoscit pius Imperator magnus ille Constantinus; quẽ & in fine eiusdem epistolæ monet, vt nullum relinquat in Ecclesia schisma aut dissidium. Sic enim est in Græco exẽplari Regio, quod callidè à Musculo peruersore fuit dissimulatum, vbi Melchiadi Ro. valedicens appellat Reuerendissimum, cuius & Collegarum opera hortatur tollenda Ecclesiæ dissidia, improbè*

Libro 1. cap. 7. ex versione Camér. vide Geor. Cedrenum.

Constãtinus A. iubet Ro. Pontificẽ statuere ac definire causam Donatistarum.

Wolfgangi Musculi fraus & dolus malus.

improbè à Donatistis tunc concitata: postquam enim A. pius quæri iusserat, vti est apud D. August. epistola 162. ad cuius curam res ista, de qua rationem Deo redditurus esset, maximè pertineret, illos re vera culpandos vidit, qui terrenũ regem causæ Ecclesiasticæ iudicem esse voluerũt. Non enim ausus est Christianus Imperator sic tumultuosas Donatistarum & fallaces querelas suscipere, vt de iudicio Episcoporum, qui Romæ sederant, id est Melchiadis et collegarum, iudicaret: sed alios dedit Episcopos, eorum peruersitatibus cedens, & omnino cupiens tantã impudentiã Donatistarũ cohibere.

Nô audet Constantinus suscipere iudiciũ de rebus Ecclesiasticis.

Quod si ausus non fuit verè pius Imperator magnus ille Constantinus de iudicio tantorum Episcoporum iudicare, vti disertè ait Augusti. nisi Donatistis cedens veniam à sanctis Antistitibus posteà petiturus; neq; sibi iudicis partes de Episcoporũ causa sumere Valentinianus, teste Ambrosio, sustinuit: quale nam C. A. Maximiliane, censendum erit istud Conciliũ, quod nunc homines audaces inaudita post Christianorum memoriam voce appellant liberum & Christianum: in quo iudicet Imperator, aut eius Comes siue Vicarius? Constãtinus ille magnus in Concilio primo Niceno non præsedit, sed humili soliolo, teste Theodoreto, Episcopis assedit. Martianus A. in concil. 4. Chalcedon. non ostentandæ suæ potentiæ causa se interesse profitebatur: sed ad confirmandam fidem exẽplo Constantini magni, ait Liberatus Carthaginen. cap. 13. Sic in alijs Cõciliis Oecumenicis Imperatores non præsedisse, sed adiutores adfuisse facile foret ostendere, nisi oborituro fortè fastidio consulendũ esset. Certè argutè non minùs quàm salsè D. Athanasius Apologia secunda, Qua fronte talem, inquit, conuentum, qui fuit Tyri tota ex prouincia, appellare audent Synodum, cui Comes præsedit? et cæt. Vbi Comes verba faciebat?

Imperatoris partes non sunt iudicare de dogmatibus, aut Ecclesiæ negotiis.

Vide Liberatum Carthag. Archidiaconũ & D. Thomæ Politica cap. 17.

Vide Pighij Hierarchiam, & nostrã Panopliã.

Quals

Quale verò nomen talis conuentus, vbi Cæsar eiúsue vicarius rebus Ecclesiasticis præsidet definiendis meretur, libera sanè voce D. Athanasius edicit epistola ad solitar. Quis enim videns eum (Constantium A. ait fol. 470.) in decernẽdo principem se facere Episcoporum, & præsidere iudicijs Ecclesiasticis, non meritò dicat illum eam ipsam esse abominationem desolationis à Daniele prædictam?

Ex versione P. Nannij.

Quod & D. Ambrosius adolescenti A. Valentiniano à callidis versutisque Arrhianis circumuento obscurius insinuare non dubitauit. Senior factus censebis, inquit, qualis ille sit Episcopus, qui laicis ius sacerdotum substernit.

Ius sacerdotum ab adulatorib. substernitur laicis.

Quid ergo Cæsar A. Maximiliane, de istis nunc dicant adulatoribus illi diuini patres orthodoxi, qui contra Ecclesiæ morem, contra leges A A. contra ius Dei Episcopos, immo ipsum Episcoporum patrem, totiusque adeò Christiani gregis pastorem vnàcum omnibus cõtrouersiis fidei Christianæ laicis subijciunt iudicandos?

Quando enim audisti Clementiss. Imperator, ait Valentiniano A. D. Ambrosius, in causa fidei laicos de Episcopo iudicasse? Item paulò inferius. Si vel Scripturarum seriem, vel vetera retractamus, quis est qui abnuat in causa fidei Episcopos solere de Imperatoribus iudicare? Quam verè diuinam D. Ambrosij vocem si Cæsar Maximiliane, sequeris (vti nobis quidem persuasissimum est, te instar patrui Caroli V. A. *& patris Ferdinandi* A. *laudatissima piorum ac verè Christianorum* Augustorum *exempla æmulari) vides ecquid officij abs te nunc postulet Catholica Dei Ecclesia ista pernicioso Religionis dissidio tuum per Imperium Rom. tantum nõ oppressa: cuius te defensorem sacrosanctè non modò iurasti, cùm regiam coronam Pragæ Bohemorum, Presburgi Hungarorum,*

Episcopi de Imperatoribus iudicant secundũ ius scripturarũ, teste D. Ambro.

Quidnam officij ab A. Maximiliano nunc flagitet Ecclesia Dei Catholica: nimirũ vt sublatis semel religionis dissidiis, solida fidei ineatur concordia.

atque Francfordiæ Germanorum Cæsaream susciperes; sed proximi etiam anni Comitijs Augustanis (Deo Opti. Maxi. gratia immortalis) publicè es professus. Olim vbi quid periculi publici populo Rom. rerum domino impẽdere videretur, admonebant Senatores Consulem, daret operam, nequid detrimenti caperet Republica, idem nunc tempestatis in primis C. A. *tibi agendum. Quod vti difficilioris forsitan videbitur negotij (sed quid obsecro forti atque pio Imperatori difficile, vbi Deus certò aderit adiutor?) ita gloriã pariet illustriorem, famamque ad posteros transmittet laudatissimæ istius industriæ, sanctissimæ operæ incomparabilisque studij testem immortalem, simul et præconem.*

Ab exẽplis maiorũ AAA. Austriacorum.

In omnium mentibus scripta, immo insculpta extat illa memorabilis diligentia, cura, labor tui aui Sigismundi Austriaci A. quam ad componendam perturbati impio schismate orbis Christiani pacem, & ad reddendam ouili Christiano concordiam tot sudoribus inexhaustis, tot peregrinationibus concitatissimis, tot periculis præsentissimis in cogendum Concilium Constantien. insumpsit. Meministi quanã PP. M. M. tuus patruus Carolus V. A. *& Ferdinandus A. Pater, huius Germanicæ concordiæ instaurandæ causa subiēre iam pridem vnà tecum pericula: quotnam coēgēre comitia: quàm immensas, easque nocturnas exãtlarunt curas, labores, ærumnas bello illo Germanico; quod prætextu nescio cuius libertatis Euangelicæ, ipsum religionis Christianæ iugulum petebat. Quantum verò ab vtroque heröe, veréque pio Imperatore sit laboratum pro Concilio Tridentino cùm indicendo, tũ continuando, tandemque absoluendo, non est præsentis loci commemorare fusius, res hæc suum meretur Panegyricũ Isocrate quopiam dignissimum.*

Verùm

Verùm hoc Concilio nunc maximos post labores, Deo opt. gratia immortalis, legitimè confecto, atq; patrum ferè CC. suffragijs concorditer definito; quidnam obsecro, ad pacē publicam totiusq; Germaniæ concordiam magnopere profectū? quid factum operæpretium?

Certè quod hanc ad rem attinet, parum admodum: prô dolor. Et si verò nondum videmus diuulsas Germaniæ Ecclesias hac concordiæ ratione diuinitus orbi ostensa coaluisse, diráque dissidia sopita: non tamen idcirco res quasi deplorata, aut desperata de manibus est deponenda. Sed vti factum est pijs ab Augustis, qui se indefessos Conciliorum Ec. propugnatores, inuictosque præstabant afflictarū Dei Ecclesiarum patronos, exortis licet sæuiss. tempestatibus post Concilia aliquot Oecumenica Ephes. & Chalcedon. alia tentāda via, nullàque intentata relinquenda, & experiunda tibi C. A. *Maximiliane omnia, quò tandem optata pijs omnibus redeat pax, pristinàque fidei Christianæ vnitas diuulsis miserè atq; dirum in modum dissipatis Christiani nominis Ecclesijs restituatur. Cùm verò exemplis illis domesticis dudum recensitis immortali sanè memoria dignissimis tuo in Augustali pectore accensum sciamus illos æmulandi studium, Deum opt. max. cuius à fauore benignóque auxilio salus pendet nostra, supplices deprecari, purisque, quod licet, precibus, atq; sacrosanctis liturgiis obsecrare non desinimus, vt salutaria hanc in rem vt gloriosissimam, immortalisq; laudis plenissimam, ita in primis tuendo Ro. Imperio tibi ad tēpus credito, conseruandæque apud Germanos religionis Christianæ pernecessariam consilia suggerere dignetur, quibus omnes Christi oues ad vnum illud, primúmque congregatæ Christi ouile, vna fide Deum colant, vno ore Deum laudent, vna religionis re*

Etiam si Concilio Trident nōdum pax sit Ecclesiis Germaniæ reddita: nōdum tamē desperanda concordia, quæ alia atque alia tentanda est via.

vera Euangelicæ latria honorent, venerentur, adorent.

Quam via nũc tentanda & molienda Germaniæ in Christi Euangelio concordia.

Proinde hanc almam in vna Christi fide concordiam Concilium Tridentinum cùm efficere (obstantibus nostris publicè grassantium flagitiorum, & in primis Ecclesiasticorum remoris) non potuerit, altera erit arripienda tabula; aut secunda potius, si videbitur, nauigatione vtẽdũ: id est, vt quod vniuersali negatũ est Synodo, Prouinciali vel Regionali, vt D. Augustinus appellat, tentetur, Concilio totum per Rom. Imperium indicto, siue Conuentu tali procerum, ordinumq; Imperij, qualem huius morbi nõdum deplorati aut postulat, aut saltem patietur ratio. In quo ad veterũ Patrum formã antiquissimáque Catholicæ Dei Ecclesiæ exempla de dogmatum nunc controuersorum legitimis sub iudicibus, secundum antiquas Imperij Rom. leges & patrum orthodoxorum Canones præsidentibus, disquiratur veritate. Quod & si fortassis ab aduersarijs non impetrabitur, quia incognitam patribus nostris, vti diximus, totíque adeò Catholicæ Dei Ecclesiæ matri nostræ ignotam, Euangelióque contrariam præscribunt Concilij liberi formam verè Platonicam: illud tamen licebit, Christo aspirante, efficere, vt ad concordiam in posterum certo ineundam certissima saltem iaciantur fundamenta. Nempe, vt solis luce liqueat clariùs; nos Catholicos non aliud, non diuersum, non nouum docere aut defendere Euangelium, quàm fuit nobis Germanis ab initio iam olim traditum per Christi Do. Apostolos Thomam & Marcum: Apostolorumq; discipulos Laurentium apud vestrum Laureacum Austriæ in Norico, Lucium Cyrenensem in Rhetijs, Passauiæ ac in Vvindelicia; D. Ægistum atque Marianum in Bardvvijck Lunenburgensium; Nathanaëlem Treueris: Crescentem Mogũtiæ & Metis; Valerium & Maternũ Treueris, Coloniæ ac Tongris.

In conuẽtu Imperiali demonstrare licebit Catholicæ religionis originẽ nostris dogmatib⁹ per omnia consentire, semperq́ue eandẽ fuisse Christianæ Ec. fidem.

Vide D. Hiero. catalogo. Dorotheũ Tyriũ in Synopsi. Auentinum. Histor. Magdeburgen. Centur. 2. lib. 1. Victor. Strigeliũ annot. noui testamen.

gris. Rursus posteà per illorum discipulos Vlrichum Augustæ Windelicorum, Kilianum Vvirspurgi Francorum; VVilbrordum Oudt-Traiecti Batauorũ, Bonifacium Ingolstadij ad Danubium & ad Rhenum; Albanum ad Neccarum & ad Mænum.

Quo in publico Ro. Imperij conuentu omnes licebit istius dissidij Ecclesiastici causas, immo causationes verè cauillatorias, ne dicam sophisticas & calumniosas semel præcidere: quas potissimum hac vna in re illi Anonymi Confessionistarum dilecti habent collocatas, quòd suis patronis Imperij ordinibus falsò persuadent, sese nõ nouam inuexisse doctrinam, sed verè Euangelicam scripturis & perpetuo Orthodoxorum patrum consensui concordem atque consentaneam.

Quæ res etsi infiniti videatur negotij, neque libris scriptitandis, & Apologiis rescriptitandis, & Antapologijs regerendis vllum sit inuenire modum; facillimè tamen conficiatur, si publico in Imperij Ro. Comitio, siue Concilio potiùs Regionali res tota ipsis sanctissimorum Orthodoxorũ patrum verbis semel credatur decidenda. quemadmodum sapientissimum illum A. Theodosium ante annos plus minus 1200. in flagrantissimo Arrhianorum, Macedoniorum, Nouatianorum aliarumque pestium plurimarum dissidio, suggestione Sysinnij diaconi memorant historiæ feliciter admodũ optatissimam pacem Ecclesijs contentiosorum aliquot hominum studio deploratissimè ac propè desperanter diuulsis restituisse. Tunc sanè liquebit verum videre volentibus, non nos Catholicos turbare Israëlem, aut istius sacrilegi, paricidalisque, immo exitialis schismatis iustas dedisse causas; nedũ esse auctores: sed istos inconsultos Cõfessionistarum delectos, eorumq; similes, qui se principum & ordinum Confessionis Augustanæ

Facillimũ compendium, quo Ecclesiis Ro. Imperij sarta tecta reddatur fidei Euangelicę concordia, exemplo A. Theodosij.

Verè turbant Israelẽ, qui se dicere quàm esse malunt Euãgelici eorumq; potius Patroni Anonymi.

Theologos & Consiliarios dicunt Politicos. Isti namque Semitheologi confictis odiosiss. criminibus Romanum Pontificem, omnesq; Catholicos Episcopos apud suos Principes protestantes, vt nostri odio inflammatos, ita veri non satis peritos, sacrarum originum, mysteriorum & ceremoniarum Ecclesiasticarum, dogmatumq; controuersorum æquo minùs eruditos immeritò traducunt, nefariisq; calumnijs Catholicam Christi Ecclesiam de religione per Episcopos sceleratè prophanata impiè criminantur. Quin etiam manifestissimis planè mendaciis dudum indicatis Euangelium pridem á se, suisq; maioribus agnitum irreligiose oppugnant, & clarissimam Dei veritatem, reclamante sua ipsorum conscientia (quia loca SS. Patrum non pauca de industria sceleratiss. deprauant) sacrilegè explodunt, quemadmodum suis inferius locis demonstratur.

Veritatis victoria penes Catholicos; modò protestãtes suis verbis, decretisque Comitialibus stare nõ recusent.

Proinde si illustriss. ordines Imperij protestantes suis stare verbis velint, tam certa est penes Catholicos de dogmatibus ad vnum omnibus nunc controuersis C. Augustæ victoria, vt hac de re iudices subire nõ detrectemus vel ipsos Illustriß. Confeßionis Augustanæ ordines & Ro. Imperij Clementiss. Principes. Siquidem disertis Augustanorum comitiorum decretis constitutum est (quod & Confeßionistarum
„ *delecti hoc nouo grauaminum codice profiteri fol. 400. non du*
„ *bitauerunt) vt tota tractatio horum negotiorum, siue con-*
„ *trouersiarum conclusio fieret piè ac ritè secundum sanctas*
„ *prophetarum, atque Apostolorũ scripturas; & perpetuum*
„ *consensum sanctorum in Ecclesia patrum.* *Quæ vna in re po*

Iuxta decreti Imperialis formulam à Confessionistis præscriptã dogmata 24. cõtrouer-

tiss. omnium (si alia vlla sit humana) cùm certißima nunc temporis videatur solidæ cõcordiæ spes collocata, nos pro hac virili omnem impendimus huiusce ingenioli curam, omnem

naua-

nauauimus operam, vt dogmata quæ Catholicis cum protestantibus adhuc supersunt controuersa (plurima enim, Deo opt. gratia, cum tempore factis illis & Christianæ antiquitatis eruditioribus, & animo mitioribus, minusque ferocibus sunt recõciliata) ad formam ab ipsis dudum præscriptam demonstraremus secundum SS. scripturas, & perpetuum SS. Patrum in ecclesia consensum posse nullo negotio componi, atque inuictam S. Euangelij veritatem pro nobis Catholicis stare. Veniat in medium, si exempli causa quis requirat, illa princeps istarum 24. Antithefeon Catholicis, tanquam Euangelicæ fidei deprauatoribus & cultus diuini adulteratoribus obiectarum quæstio, prima in acie à Confessionistis ceu palmaris proposita, an Catholici nouam sequamur doctrinam, superstitiosam, impiam, Idololatricam, quòd Sanctos ad auxilium de more inuocamus?

[Margin: sa hoc Apologetico demõstrantur ex Catholicorũ sensu statuenda & conciliãda, quod exemplis aliquot illustratur]

[Margin: Vtri parti de SS. inuocatiõe scriptura & cõsensus PP. Orthodoxorum concordet atq; conspicet: Catholicisne, an Euangelicis.]

Si illustriss. DD. Electores, & Clementiss. DD. ordines Rom. Imperij Confessioni Augustanæ addicti suis Comitiorũ Augustanorum decretis dudum commemoratis stare non recusant, perpetuumq; Vet. Patrum hac de re sequi ex animo volunt consensum SS. scripturis nixum & contestatum, audiant obsecro benigni, quos inferius recitamus Patres, viros Clarissimos, Vetustissimos, Orthodoxos 14. aut 15. nobis suffragantes. Inter quos & illos agnoscent patres, Ambrosium, Augustinum, Chrysostomum vna cum alijs disertè nobiscum S. virginem Mariam, SS. Apostolos, SS. martyres, Stephanum, Laurentium, Basilium & Cyprianum inuocantes: quos contra hanc Orthodoxam doctrinam obiicere Catholicæ Dei Ecclesiæ non puduit fraudulentos istos Anonymos Confessionistarum patronos delectos suos Theologos & Consiliarios politicos: qui dissimulatis dolo malo perspicuis ac passim obuiis

[Margin: Orthodoxi illi PP. inuocãt sanctos, quos perfidi Confessionistarum patroni Anonymi contra SS. inuocationem non verẽtur detorquere atque deprauare.]

uiis ſibique notis illorum Vet. Patrum ſententiis ad concordiam Eccleſiaſticam ſingulariter facie͂tibus illas tantum callidè veteratores iſti ceu ſtrenui Bellonæ Antiſtites corradu͂t, quæ funeſtiſſimum Germaniјs, Romanoq́; Imperio alant religionis diſſidium.

De ſacrificio miſſæ propitiatorio, de panis tranſubſtantiatione, atq; Chriſti in ſacramẽto adoratione PP. Orthodoxi omnes Catholicis conſentiunt.

Similiter & aliæ illæ de S. Euchariſtiæ pro mortuis ſacrificio, de adoratione, atque tranſubſtantiatione quæſtiones ſi iuxta illud Imperiј decretum Chriſtiano animo, veritatis magis, quàm contentionis ſtudioſo examinentur ad ſcripturas & perpetuum Orthodoxorum PP. conſenſum, ſuis infrà claſſibus recitatum, videbunt Illuſtriſſimi Principes proteſtantes perſpicuè, Catholicos in his, aliſque ad vnum omnibus dogmatibus nunc in co͂trouerſia poſitis iuxta ſcripturas, perpetuumq; patrum conſenſum piè ſentire, verè atq; Euangelicè de Chriſto ac Deo credere, legitimè Deum colere, nullam ſuperſtitionem, aut præpoſteram religionem ſerere, nédum impietatem vllam, aut prophanam Idololatriam propugnare.

Ad hæc perſpicuum erit non denſiſſimis errorum & ſuperſtitionum tenebris Epiſcopos Catholicos (quod Anonymi illi fol. 420. temerè calumniantur) doctrinam Eccleſiæ inuoluiſſe, non prorſus nouum religionis genus à diuina ſcriptura, inſtar Iudæorum & Turcarum, in Eccleſiam Chriſti inuexiſſe: non denique nouum Chriſtianiſmum orbi aut Germaniæ peperiſſe. Sufficiat in præſentiarum iſtud de principibus controuerſiarum capitibus hic delibaſſe, quæ idcirco leuiter perſtrinximus, vt viris pijs atque concordiæ Germanicæ, adeoque vnitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſis aliquod ſarciendæ inter partes diſſentientes pacis ſpecimen ederemus.

Cæterùm hanc rem piis quidem optatiſſima͂, ſed omnibus

in vniuersum multò maximè salutarē efficaciter conficiēdā, nihil impedire videtur aliud, quàm quonam tandem sub iudice lis isthæc maximi sanè momenti, vnde non Ro. tantum Imperij, sed animarum etiam nostrarum pendet salus, veniat dirimenda. qui vnicus scrupulus de via nobis superest remouēdus, quò desideratissima omnibus religionis Christianæ pax atque Euangelicæ fidei concordia fausto, inoffensóque in Germaniam redeat pede.

Quo tandē sub iudice istud religionis dissidiū componendum atque solidè sarcienda Ecclesiarum concordia.

Certè si Confessionistæ antiquis perindè atque iustis legibus Rom. Imperij, immo suorum atque nostrorum piorum, veréque Christianorum maiorum Constitutionibus se patiantur constringi (ne filiorum Belial, id est iugum Domini excutientium, calcitrantium, perduellium, atque Ecclesiæ Dei rebellium, nomen & culpā mereantur) nihil est quod laboremus.

Si antiquę leges ac iustissimæ cōsuetudines valeant, certus est iam designatus quæstionū fidei iudex.

Verùm quia istud, licet æquissimis nitatur causis, licet necessarijs dudū ex D D. Ambros. August. Athanas. depromptis fundatum sit rationibus, licet clarissimis denique Sacratiss. AAA. Valentiniani, Constantini, Marciani, & aliorum fulciatur exemplis, nos impetraturos vix nobis ausimus de aduersarijs polliceri: (nam repudiata religione auita, & Paternæ leges ipsis quoque fuère necessariò damnandæ, proculcandæ, abolendæ) non omnis tamen ideò præcidenda, nedum abiicienda est reducendæ aliquando Germanijs, Christo bene propitio, in fide vna die concordiæ atque piæ reconciliationis spes.

Etiam si iudicē controuersiarū legibus & Dei verbo præscriptum recusent aduersarij: nō tamen concordię spes est abiicienda.

Quāquam enim sibi sua in Stoïca illa Ciuitate aduersarij Concilium imaginentur verè Platonicum, quod ipsi liberum vocitant atque Christianum, à quo reiiciunt, subselliisque excludunt iudices Ro. Pontificem, omnesque Ecclesiæ Dei Catholicæ illi adhærentes Episcopos, introducunt verò post

Quosnā à Concilio suo libero submoueāt iudices: & quos præficiant Anonymi Cōfessionistarū Patroni fol. 364. & fol. 365.

Imperatorē & Principes nescio quos Sophos plusquam Platonicè sanctulos & pios, adeóque omnium ordinum laïcos suorum pastorum, doctrinæque cælestis arbitros: tamen nos, opinor, non tam habent bardos, blyteos aut stupidos, qui hoc à iudicio exclusi ipsos feramus iudices, nostros accusatores. Quæ enim iudicij æquitas, reos quidem inauditos damnari; accusatores verò suo pro arbitratu & iudicare, & vincere, & triumphare? Si reo suam tueri innocentiam non est integrum apud iudicem minùs aut integrum, aut de partis accusatricis fauore suspectum, ecquænam, obsecro, erit iusti tribunalis facies, vbi iudices capitaliter nō solum reos oderunt, sed criminaliter etiam accusant, adeóque anticipato iudicio paricidaliter, tanquam ciuili etiam seditione ab illis digressi exitialem moliuntur Reipub. Christianæ euersionem?

Vide Plutarchū vita Ciceronis. Item eius politica.

Tali iudicio si Catilinæ suis cum coniuratis C. Cæsare, M. Crasso, Cethego, aliìsque non obscuris Ro. Reipub. quondā luminibus suam causam agere licuisset, an non Ciceronem optimum Consulem suo exturbasset vnà cum senatu, ipsáque Republica Ro. loco? An non Arrhiani hisce artibus toties damnarunt S. Athanasium? an non sic inualuit Concilium Ephesinum 2. quod meritò Græcis dictū fuit ληστρικὸν*, pyraticum, atque prædatorium?*

Lutherani si suū sequantur Lutherum, omnes semel laicos à iudicio dogmatum controuersorum excludāt vt soli regnent.

Neque verò, quando ad rem veniendum erit, Euangelici à suæ doctrinæ iudicio solum Ro. Pontificem excludant: sed omnem prorsus secularem etiam potestatem. Lutherus nāque disertis admodū verbis istud docet de Imperatore Carolo V. atque adeo de suo etiam Euangelico discipulo Saxone Jo. Frederico, Imperij Ro. Electore.

Lutherus non fert causam cōtrouersiarum fidei diiudicari.

Siquidem epistola ad Melanchthonem anno 30. die xx. Julij data, se ad Principem in Comitijs Augustanis tunc agētem

scripsisse

ſcripſiſſe ait, non eſſe de cõcordia cogitandum: das vnſer ſache den Keyſer zu keinen Rechter leiden kan; quod noſtra (inquit) cauſa Imperatorem iudicem ferre non poteſt.

dam à Cæſare Carolo V. neq; ab ipſo adeò Saxone ſuo Rom. Imperij Electore.

Iſtud verò præclarum Lutheri elogium non ideo tantum de A. Carolo V. *pronunciatum ab eo liquet, quòd Catholicæ eſſet Eccleſiæ ſtudioſius, hæreſeôn oſor, fideique Chriſtianæ acerrimus propugnator: ſed quòd à Deo mandatum tale non haberet laïcus. hac vna enim de cauſa vel ſuum Saxonẽ infelicem illum ſui Euangelij noui propugnatorem ferre nõ potuit iudicem.*

Siquidem præfatione in viſitationem Saxonicam editam Wittenbergæ anno 39. ſic de ipſo ſcribit fol. B. 1. a. Nam licet ipſi non eſt mandatum, inquit, vt doceat, & ſpiritualia gubernet: tamen debet vt ſecularis poteſtas ſummè curare, ne diſſidia, ſectæ, ſeditiones exoriantur in ſubditis. Quòd ſi docere, aut ſpiritualia gubernare laico non licet: nec fidei cõtrouerſias diiudicare licet.

Principi ſeculari non eſt mandatũ vt doceat neque vt ſpiritualia gubernet, teſte Luthero, multo minus ergo vt iudicet de doctrina.

Quos ergo tandem, inquias, admittunt Euangelici iudices? Concilium aiunt. Iſtud verbis quidem dicunt, ſed re ipſa nihil aliud, quàm tergiuerſantur & ſubterfugia quærunt. Nam tale ſibi ſomniant Concilium, quod liberum dictitãt & Chriſtianum, quale aut nuſquam, aut nunquam reperiatur, aut cogere cuiquam concedatur. re vera enim merum eſt figmentum Platonicum, quod imperitis obtrudũt, dum ex omnium ordinum hominibus eos aſciſcunt, qui in quaq; prouincia (inquiunt fol. 364.) inſignis alicuius doctrinæ, intelligentiæ, & ſanctitatis nomine celebrantur; quibus vox deliberationis atque iudicij, ac definitionis eſſe communis cum Clericis debet.

Quales in Concilio Euangelicorum illo libero futuri iudices toto orbe ex laicis aſciſcẽdi.

Obſerua notas deligendorum in libero Concilio iudicum.

Deinde ſi manus erunt conferendæ atque Concilium aliquod

Remora tali in Concilio libero exorituræ, aliud perpetuo postulant sibi Concilium liberum.

quod tandem, quod ipsis placeat, cogatur, tot erunt exceptiones, tot protestationes, tot denique tergiuersationes, vt earũ nullus futurus sit aut numerus aut modus, quibus extricãdis aut dirimendis altero semper Concilio foret opus. Sed in præsentiarum si ita videbitur, demus aliquod ex illorũ præscripto coïre posse, immo iam conuenisse Concilium, putas ne C. *Auguste illo fidei cõtrouersias aut sopiendas, aut certò definiendas?*

Minimè gentiũ. Quid ita? inquias. quòd innumeræ obiicietur interpellationes friuolæq; appellationes. suo enim iudicio cõuicti, et vti D. Paulus ait κατακριτοὶ *à seipsis condẽnati Euãgelici, quòd à sana veraq; Catholicorũ & Orthodoxorũ Patrũ doctrina ex diametro dissentiant, illisq; contraria adeoq; disertis ipsorum verbis dãnata doceant, nũquam rem eò deduci sustineant, vt seria, & ad viuum fiat vtriusq; doctrinæ collatio ad genuinas & non adulteratas Veterũ Patrum sententias.*

Ecquid agãt dii Euãgelici Christianum ac liberum quærunt Concilium.

Quòd enim non veritatis discendæ causa, neque doctrinæ Euangelicæ agnoscẽdæ gratia liberum aut Christianum quærant Concilium Lutherani, vnus Lutherus instar omnium locupletissimo sit nobis testimonio.

Appellatione sua ad Concilium Lutherus quidnam quæsierit ac spectarit.

Testatur quadam Epistola Lutherus quid nam sua ad Concilium appellatione spectarit. Sic enim extat To. Germa. V. *Jenen. epist.* V. *ad Phil. Melan. anno 30. die S. Margaretæ data.*

Veruntamen posteaquam, ait, isthæc mendacissima diabolorum capita ludunt in promittendo Concilium liberum, sic volo & ego cum eis ludere, voloque ab eorum somniis appellare ad illud ipsum Concilium, quod tamen nunquam futurum est, vt ego intereà in pace agam. Audis C. Auguste Lutherum non ferre Imperatorem Carolum V. *neq; principem Electorem*

Lughenhaftighe Teufels copffen.

Auf das ich die vveil friede hette.

Electorem suæ doctrinæ iudicem, suisque illis iactatis ad Concilium liberum appellationibus non veritatẽ quæsiuisse, dum ait intereà se in pace acturum: sed hoc agere, quod spiritus S. de quodam hominum genere stomachabundus conqueritur, Filij hominũ vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Prouocat ad Concilium Lutherus liberum & Christianum, quod tamen ait nunquam futurum.

Appellatio Lutheri ad Concilium liberũ elusoria fuit: quòd sciret nunquam futurũ, aut coitutũ quale vellet.

Quod si futurum est, aut ratione aliqua cogi queat quale velit, non admittat suæ doctrinæ iudicem, non Põtificem Ro. non Episcopos illi adhærentes, nõ Imperatorẽ Ro. Carolum V. non suum denique discipulum Saxonem Electorem, quod illi ait, non est mandatum vt doceat & spiritualia gubernet.

Quid igitur, dixerit aliquis, consilij, ad instaurandã hanc religionis per Germanias miserandum in modũ diuulsæ concordiam? Nulláne conciliationis superest ratio, cùm Catholicos Confessionistæ hoc à iudicio prorsus excludant ceu reos: contrà & Confessionistas Catholici subsellijs temerè, immo violenter, ne tyrannicè dicam, contra leges publicas, contra sacrosancta piorum maiorũ instituta, contra humana, adeoq; diuina iura omnia occupatis amouendos ceu accusatores opponant? Certè quod ad Catholicos quidem attinet (quos aduersarij reos sese peracturos profitentur) nihil equidem ambigo sese paratissimos sua innocẽtia fretos, suam causam præclaro Patrum suorum Cõcilij illius magni Niceni nostræ Catholicæ fidei singularis columinis exemplo vel Philosophis impijs iudicibus permittere dirimendam: vt nec taceam, cùm illi reperiri nequeãt, ne Mahumetanos quidẽ (si omnino exteris, fideiq; Christianæ hostibus ad pacem nobis Christianis conciliandam sit piè abutendũ) arbitros vnquã recusaturos.

Licet Catholicos subselliis excludant Euangelici, & hos Catholici, non tamen desperãda Ecclesiarum per Germaniã concordia.

Tria iudicũ genera admittunt Catholici, quos recusant Lutherani.

Catholici suæ causæ bonitate ac doctrinæ veritate freti iudices nõ recusent Philosophos, vel ipsos Mahumetanos, si fieri queat.

 Tanta

Tanta est, Auguste Cæsar Maximiliane, huius causæ nostræ bonitas; tanta elucet indubia victoriæ spes, tanta effulget illustrissima veritatis doctrinæ nostræ Catholicæ lux, vel solis splendore clarior in S. scriptura & Vet. Orthodoxorum Patrum monumentis candido atque Christiano pectore perlustratis.

An igitur apud Christianos, fortè inquias, per Europám omnis exulat istius paricidalis schismatis Germanici componendi, aut saltem sopiẽdi spes? minimè. C. A. *minimè: sed videt* C. T. *Maiestas versutos veréque versipelles istos Confessionistarum delectos omnes refugitare iudices, qui ab ipsis diuersum sentiunt; illosque tantum admittere, qui fauoris præiudicio iam dudum notati suum prodidère veritati Catholicæ infestum studium.*

Caluinistas, nõ secus sint Catholici iudices in cõtrouersiis Cõfessionistarum, propriis.

Nam si vel suos Syneuãgelicos Caluinistas admiserint iudices, etiam istis arbitris in iis iam prídem vicimus cõtrouersiis, vbi Caluinistæ non minus à Lutheranis, quàm à nobis Catholicis dissentiunt, vti meridiana luce clarius in grauissima transubstantiationis S. Eucharistiæ causa liquet.

Caluinistæ iam pridem pro Catholicis iudicarũt contra protestantes in variis dogmatibus ac pro Catholicis Lutheranos oppugnant.

Jam pridem enim scripturis variis atque rationibus certissimis orbi demonstrarunt Caluinistæ necessariò consequi, si in S. Eucharistia est Domini corpus verè præsens (quod nobiscum hactenus verbis quidem obtinent plerique Confessionistæ) panis etiam fieri prorsus commutationem: siue vti cum vetustissimis patribus loquimur, transubstantiationem. Theodorus Beza crassiùs cæcutire Lutheranos scribit, Respõso contra Iacob. Andræam fol. 85. quàm Catholicos: qui transubstantiationem in consubstantiationem transformarunt.

Præclari aliquot Lutherani, ipsos Confessionistas damnãt, ac pro

Rursus & fictitiam illam vbiquitatem, Brentij & suorum Tubingen. delitias, nunc per Germanias grassantẽ, solidis admodum

modum rationibus & manifestis Orthodoxorum PP. *testimoniis nobis concorditer refutarunt nõ modò Caluinistæ in colloquio Molbrun. sed plurimi etiam Confessionis Augustanæ professores, vti Philip. Melanchthon, Ioachimus Morlinus, Mart. Kemnicius, Nic. Selneckerus, P. Eberus, Nicol. Hemmingius, Victor Strigelius, & alij plurimi Lutherani ex diametro illi repugnãtes. Sic et de pia Christi Domini in S. Eucharistia adoratione contra suos symmistas Lutheranos Ioachimus* Westphalus *responso ad Ioan. à Lasco, aliique non ignobiles; immo Lutherus ipse Captiuit. Babyl. & alibi nobis suffragantur. Cæterùm quia nec Philosophos cum Concilij Niceni patribus adire iudices tempora patiantur: Mahumetanos arbitros religio nõ ferat Christiana: Caluinistas aut alios sectarios, licet Syneuãgelicos suos, immò ne suos quidem Confessionistas noui non admittant Confessionistæ, nos verò ipsos Confessionistas quasi accusatores contra nos, ceu reos, iustiori ratione non adhibendos excipiamus, sicuti & hi Catholicos suæ nouatæ, & à nobis, id est, à toto orbe Christiano variatæ doctrinæ recusant iudices: ecquanam igitur tandem tibi superesse videtur concordiæ istius sarciendæ ratio?*

Catholicis oppugnant.

Vide Colloq. Molbrun. fol. 288. & com. Strigelij in no. test. a 1.

Colloquiis varia iam pridem forma tãto pacis studio indictis quidnam promouerit diua AA. *Caroli & Ferdinandi pietas, notius est, quàm vt sit commemorandum. Publicis disputationibus multò minùs res cõficiatur, quòd semper citra arbitrorum potestatem fuerit partes cõciliare. Quãquam igitur solidam pij omnes diffidant coituram in religione concordiam, nec posse inuiolabiliter sarciri istud paricidale dissidium, donec ad petram vnde excisi sumus, atque ad nostram matricem, id est vnum illud Christi corpus, cui ipsius loco vnus est præpositus Petrus pastor, omnes redierimus, (vti olim* 1.

Colloquiis variis aut disputationibus publicis nihil effectũ neque inde magnoperè sperandæ concordia.

Variæ pacis atq; concordiæ formulæ.

Certissima concordiæ per Germaniam sarciendæ ratio aut salte parasceue per Arbitros exemplo Concil. Carthaginen. eligẽdos.

Africa, totiusque Oriens, & dudum Armenia, atque nuper prouincia Antiochena) tamen vt huic solidæ paci, veræque religionis Euangelicæ concordiæ via præstruatur indubia, in primis profuturum equidem crediderim, si cõmuni Statuum Imperij Ro. consensu vtrinque (quemadmodum in Concilio Carthaginẽ. factũ refert Synodus Basilien.) deligantur arbitri aliquot viri pij, Dominum timentes, auaritiæ, luxus, gloriæ suæ hostes, superstitionem omnem detestantes, fanaticum omnem errorem execrantes, hæresim denique omnem abominantes; penes quos sit auctoritas partes citra turbam tranquillè audiendi, & ad Status Imperij quod videbitur, æquo cum iudicio referendi.

Vide Conc. Basilien. epist. Synodali. To. 3. fol. 151.

Penes Ecclesiã certò Catholicam esse iudicium cõtrouersiarum.

Sed quod Caluinistæ, aut Seruetiani, vlliúe alij Euangelici à nobis egressi, quia non erant ex nobis, nõ permittant sua in controuersia iudicibus Lutheranis, nec nos Catholici hac tanta in re permittere cuiquam possimus definiendum, nisi iuxta legem illam diuinã: Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & Publicanus.

Deutero. 17. Matth. 16.

Quòd si ille iudex in Christi Ecclesia diuinis oraculis designatus, Conciliorum omnium decretis constitutus, liquidis etiam Orthodoxorum PP. testimoniis confirmatus, indubitata denique iudicandi possessione, & ea antiquissima præditus, qui omnem fidei controuersiam legitimo atque Christiano in Concilio definire sua diuina auctoritate possit, non admittitur, frustrà alium quærimus in terra iudicem, cuius arbitrio res tota stet aut cadat.

Iudicium Ro. Pontificis, eiusque prærogatiuum quàm sit solide firmatũ firmiterq; fundatum.

Nam quod aiunt ipsum esse reum factum, ideóque iudicio excludendum, quàm temerè dicatur, ipsi obsecro considerent accuratiùs. Accusant eum; sed qui ab illo de Ecclesiæ more sunt iudicati, quòd priscas renouant hæreses; quòd cõtrarias

rias SS. scripturis ab Orco reuocant hominū doctrinas; quòd denique praeiudicata perpetuo Patrum Orthodoxorum consensu impia orbi inuehunt dogmata. Non igitur tam Ro. Pontificis iudicio, quod causantur, sunt condemnati: quàm perpetuo illo totius Ecclesiae Dei Catholicae praeiudicio cōuicti, damnati, excommunicati: à cuius concordi doctrina tam variè dissentiunt. Ab hoc ergo iudice diuinitus Christi vice constituto ad Christum ipsum cum Brentio contra Catholicos, & cum Beza contra Brentium, aliosq; Lutheranos prouocare, an satis sobrij cuiquam sano videbitur capitis? Neque enim solus iudicabit, sed illis suis cum fratribus, quos Deus Opt. max. Apostolorum loco constituit principes super omnem terram: nimirum, quos suae Ecclesiae Christianae spiritus sanctus constituit Episcopos, vt eam regant atque pascant. horum ergo pastorum Christianorum in Christiana doctrina constituenda iudicium aut refugere, aut recusare, nō est Christianarum ouium: quae illam sui pastoris Christi vocē summo animi obsequio venerantur, Qui vos audit, me audit; Qui vos spernit, me spernit. Quotquot ergo veras Christi Domini oues sese profitentur, illam pastoris sui, cui Christus Dominus totum credidit ouile pascendum, audire debēt in Ecclesia vocē, quae quid Euangelicū, quid pium, quid impium decernit: vti iam dudum in Concilio Tridentino clara voce personuit. Contra cuius decreta si qui cum ratione sese aliquid opponere confidunt, nihil equidem dubitem hic respondere, quod D. Augustinus pacis publicae causa in negotio Africani schismatis respondit. Ecce, putemus illos Episcopos, inquit epistola 162. qui Romae iudicarunt, non bonos iudices fuisse; aut sese malos esse iudices perpessos; quae vox est omnium malorum litigatorum; restat adhuc et aliud plenariū Ecclesiae vniuērsale Concilium,

Num ideo Ro. Pontifex iudicio excludēdus quòd eū reum faciunt Euangelici.

Non tam à Ro. Pontifice condemnati Euangelici quàm à toto orbe Christiano, à cuius consensu perpetuo temere dissentiunt.

Brentius stolide ad Christū appellat, vti & Beza cōtra ipsum.

Non solus Ro. Pōtifex iudicat controuersias fidei: sed illi Dei spiritu additi Episcopi.

Audiēdus in Ecclesia Dei filius & quos suae praefecit Ecclesiae.

II.

Concordiae ratio ex Africani dissidij exēplo August. epistola 162.

Audiāt hęc qui Cōcilij Triden. decreta volent sub incudē reuocata, & quo eādem modo ad concordiam veniatur.

 vbi

vbi etiam cum ipsis iudicibus causa possit agitari, vt si malè indicasse conuincantur, eorum sententiæ soluantur, & decreta aboleantur. nihil enim vetat posteriora Concilia in priora inquirere, dogmatáue examinare, vt quæ rectè sunt constituta, firmētur, et quæ aliter, minúsue loco ac temporibus apta,

III. *castigentur. Potest enim & nunc intèr nos optimus fidei status condi (quod D. Hilarius ad illam Arrhianam tempestatem sedandam, pacemque Ecclesiæ certò reddendam scripsit prudentissimè) vt nec ea, quæ benè sunt constituta, vexētur; & quæ malè sunt intellecta, resecentur. Verùm quia Concilium aliquod generale obstantibus nostris peccatis, nondum licet à fratribus Germanis zelo quodam (sed qui re vera non est, vti Paulus de suis gentilibus conqueritur secundū Euangelij scientiam) contra communem omnium matrem Catholicam Christi Ecclesiam temerè concitatis impetrare, donec Deus Opt. max. meliora. Non parū intereà, si quid vidcmus, profuerit conuentus ille religionalis siue Synodicus, siue Imperialis ad sarciendam semelque reducendam illam postliminiò Germanis solidam in vero Christi Iesu Euangelio concordiā.*

Alia concordiæ ratio ex Arrhiani Schismatis exemplo. D. Hilarius lib. de Synodis.

IIII. *Quòd si tales fortassis haud temerè nunc reperias arbitros, quales ex Concilij Carthaginen. & Basilien. præscripto depinximus concordiæ conciliandæ aptissimos, age dum, ne qua concordiæ instaurandæ per nos omittatur ratio, ne ipsos quidem protestantium ordines siue aliquot Principes omnium nomine deputatos recusabimus Catholici arbitros; qui quod suis ipsi viderint oculis (puta concordem Veterum PP. suis in libris disertè ac manifestè cum Catholicorum dogmatibus consensum) ad alios referant. Et si enim fortè illo, quod diximus, Comitio siue Synodo non tota mox coëat pax: hoc tamen certò certiùs efficiatur, vt totus semel perspiciat orbis terrarum,*

Ne qua desit cōcordiæ cōcilia̅dæ ratio, Catholici non recusabunt ipsos protestantes Principes arbitros: quibus suū cū orthodoxis PP. liquidò demonstrabunt in dogmatibus cōtrouersis consensum.

terrarum, ipsique suis videant oculis iudices protestãtes, nullam nec fuisse, nec esse Illustrissimis Ro. Imperij Principibus, aut Confessionis Svvinglij, IV. Ciuitatũ Sacramẽtariarum, Palatinæ, aut Mansueldensis, Osiandrianæ, Illyricanæ, aut alterius professoribus, iustam causam, cur ab vna illa Christi Domini Ecclesia discedendum fuit, aut sacrosanctum suæ Ecclesiæ corpus est sacrilego schismate scindẽdum, lacerandũ, dilaniandum; nedum diutius in eo sceleratè permanendum.

Apertis enim illorum Orthodoxorum Patrum, quorum testimonijs vtraque pars se niti, atque pro se stare quæque profitetur, libris ante annos mille conscriptis, commonstrabitur clariss. pleraque omnia protestantium dogmata aut esse nouitia & illis ignota: aut disertissimè ab eis damnata, tãquam erronea, atque adeò ipsi etiam Dei verbo contraria, & tanquam Diaboli blasphemias ab eisdem cõcorditer anathemate notata. Quod si semel liquidò demonstretur, vt fuerit longè facillimum (modò legitimè, benignè, candidè ac citra turbam Catholicos audiri detur) quis tam est animi oculis captus, qui non videat apertam esse piis omnibus, quos plurimos etiam inter Confessionistas agentes (Deo gratia immortalis) habet Germania, viam ad constituendam, aut saltem præstruendam solidam Christianæ pacis in vna Christi fide concordiam?

Quam vt minimè desperandam orbi toti demonstraremus, atque laboranti patriæ dulcissimæ, immo matri charissi. Catholicæ Dei Ecclesiæ defuisse velle possimus videri, nostra pro virili (sed quantulum fuerit, quod vnius homunculi studium in vastissima isthac nouarum opinionum sylua cædenda elaboret!) in medium adferre nitebamur, quæ ad istud, si non extinguendum, saltem mitigandum aut cohiben-

dum, sistendumue luctuosum, pernitiosum certóque exitiale facere videbantur incendium. Hoc enim germani filij postulat in matrem pietas, hoc nunc boni ciuis flagitat officiũ, omnes semel neruos intendere, manibus pedibusque obniti, ne fraudibus, dolis, sophismatibus, calumnijs, mẽdacijs, testimoniorum adulterijs alma veritas profligaretur, Euangelium euerteretur, germanus Dei Opt. max. cultus, veráque religio Christiana nobis auita hæreditate per manus ab ipsis vsque Apostolorum Christi Jesu temporibus constanter atque concorditer tradita extingueretur, extirparetur, aboleretur.

Quanta Episcopos Catholicos ad vnũ omnes vrgeat necessitas solidã in vna Christi fide cõcordiam instaurãdi, ac quoquo modo conciliandi.

Si enim religionem prodere censendus est, qui infestissimos Ecclesiæ Dei hostes aduersus Dominum & Christum eius acerrimè insurgentes tacitus videt mœnia conscendere, cuniculos agere, propugnacula paulatim occupare; quod suo eos adiuuat silentio, si suo non depellit clamore, si suo non arcet telo, iaculis, gladio, manu: ecquænam nos maneat vltrix diuinæ vocis sententia, quæ nos proculdubio perduellionis, aut profecto præuaricationis reos conuincat?

Hoc igitur nostræ salutis potiss. periculo tanquam aculeo excitatos et si varia deterrerent consilia, cùm operis subeundi magnitudo, tum virium tam ingenij, quàm corporis exiguitas: tamen ad laborem hunc humeris nimio imparem alacriter suscipiendum mirè inuitabat almæ, quod dudum diximus, veritatis victoria coniecturis minimè, vti apparebat, obscuris dubiisue affulgescens, lætaque specie gestiens & applaudens. Cui propugnandæ veritati, atque asserendæ pietati operam hanc, qualis tandem cunque pijs censebitur, negare voluisse, aut laborãti Patriæ dulciss. defuisse videri noluimus.

Proinde C. Auguste Maximiliane cùm hac priuata huius laboris opera iam sit via ad subuertendum paricidalis istius schismatis

ſchiſmatis Germanici propugnaculum à Statibus Confeſſioniſtarum, ordinibuſque Imperij Ro. illo ſuo ſcripto erectum, ſi non munita, ſed ſtrata aut ſaltem haud obſcurè indicata, nō difficilis omninò, nedum deſperanda fuerit Germaniæ noſtræ in fidei veræ Chriſtianæ, certóque Euangelicæ conſenſu concordia, modò enim in Concilio generali, Prouinciali, aut Regionali; ſiue Comitio etiam Imperiali legitimis ſub iudicibus, aut ſaltem æquis quales diximus, arbitris res omnis de fidei controuerſiis piè atque Chriſtianè, poſitis ſemel præiudiciis, ſubmotiſque priuatis omnibus affectibus, ſecundum ſcripturas ſanctas (vti publicis Auguſtanorum Comitiorum decretis Confeſſioniſtæ fol. 400. profitētur conſtitutum) & perpetuum conſenſum ſanctorum in Eccleſia Patrum decidenda proponatur: facile admodum A. T. *Maieſtas effecerit, quod totus nunc orbis Chriſtianus ardenter deſiderat, piiſque votis abs te efflagitat. Uniuerſa namque diſſidij Germanici à Catholicis cauſa duobus nititur capitibus: nimirum perſonarum vitiis, ſiue morū abuſibus; & doctrinæ corruptelis: vitæ autem vitia cùm ſint perſonarum, non doctrinæ noſtræ, quæ illa damnat, abuſuſque optat omnes ſemel ſublatos, non iuſta mercantur dici apud prudentes rerum arbitros diſſidij tam ſacrilegi, aut ſchiſmatis impij cauſa. quod adeò verum eſt, vt nō ſolum Lutherus Com. ad Galat. & Caluinus Com. in Pſal. 14. doceant propter vitia & vitæ impuritatem ab Eccleſia Romana non diſcedendum: ſed Bohemos etiā damnat inexcuſabilis & ſacrilegi ſchiſmatis Lutherus, quòd contra Chriſti legem ſeſe à Catholicis ſiue à Ro. Pontifice ſepararunt, aliudque impium altare conſtruxerunt. Ad eundē modum & grauiſſimi iſti Confeſſioniſtarum patroni fol. 93. ingenuè agnoſcunt hanc abuſuum variorum & vitiorum Ec-*

Faciliima fuerit diſſidiorum cū proteſtātibus cō ciliatio, modò æqui nobis alicubi contingāt cōtrouerſiarum nondū conſopitarum arbitri.

Fontes diſſidij, Germanicique ſchiſmatis duo ſunt: Abuſus & doctrinæ corruptela.

Bohemorum ſchiſma Luthero iudice impiū eſt, & nulla ratione poteſt defendi, vnde neque Germanorum.

NOTATE Confeſſioniſtæ Lutheri veſtri de vobis præiudiciū, quod eſtis impij & inexcuſabiles quia à Catholica & Ro

mana recedititis Ecclesia.

clesiæ Catholicæ Camerinam nõ esse idoneam sui discessus, aut schismatis Germanici excusandi causam: sed eam veram ac legitimam putant ex altero illo sibi esse capite, quod doctrinæ diximus corruptelam. Verùm istam causam esse ficulneam et commenticiã, planéq; nihili, conuẽtus ille piorum dudum dictus facilè atque omni luce clariùs demonstret.

Quàm facilis sit veritatis victoria penes Catholicos, modò æqui saltẽ contingant rerũ arbitri, qui ex vero dissidia dirimant.

Cùm enim vtraq; pars veritatẽ à se stare affirmet, suáq; causam et scripturis, & Orthodo. P. sentẽtiis asserat confirmatã, adeóq; certò demonstratã, ecquid superesset, obsecro, ad solidã almæ veritatis nostræ victoriã consequendã reliquum, quàm SS. literarũ capitulis vero atq; perpetuo P. Vet. Catholicæ Ecclesiæ consensui per illud aduersariorũ scriptũ obiectis suo germano sensu exponere, veroq; sensui vindicare? Deinde illa quoq; Orthodoxorũ P. promere testimonia nobis suffragantia, hic à versutissimis Anonymis istis Confessionistarũ delectis illiberaliter, immo improbè dissimulata? ne sacrilego dicã fallẽdi studio suppressa, dolo malo, immo nefario proculcata, fraudulẽto deniq; verborũ adulterio falsata, & manifestissima deprauatione adulterata. Nã inter illa xxiiij. cõtrouersiarũ capita, propter quæ noui isti Confessionistarũ Patroni disertè profitẽtur sibi atq; Statibus protestãtibus fuisse necessariũ, vt à Catholica discedẽtes Ecclesia suæ, suorũq; consulerẽt saluti æternæ, plurima sunt, quæ nullã prorsus (modò cãdidè, vti Euãgelico pectore dignũ foret, eam accipere dignarentur) cũ Catholicorũ doctrina habẽt Antithesin, huius generis est Antithesis 9. de fiducia certa et indubitata promissionũ Dei.

Nõ enim iusta dissidij causa ex abusibus; quod fatetur Confessionistæ: non iusta Schismatis istius causa ex doctrinæ Euangelicæ corruptela, quod liquidò demõstrant Catholici.

Nulla ergo superest legitima Schismatis excusatio, aut iusta extra Ecclesiam Catholicã Ro. emanendi diutius causatio.

Et 14. de Recõciliatione cum Deo per Christum. Nõnulla quæ mero nitũtur sophismate, puta vocis amphibologia, aut Acyrologia, aut captiũcula alia sophistica: vti III. de vno mediatore. Et IIII. de merito ac satisfactiõe filij Dei. Et XII. de merito

Quatuor classes xxiiii. Antithesiũ facillimã ostendunt cum protestantibus fore concordiã.

merito passionis Christi, & quædam similia. Plurima verò manifestis nitũtur calumniis, ne improbis dicam, fulciuntur mendaciis, malignísue verborum adulteriis. qualia sunt Antithesis prima de Sanctorum inuocatione, quasi diuinum honorem sanctis asscribamus sacrilegi. Et VII.*de libero arbitrio, quòd viribus humanis possit homo conuerti ad Deum. Et* X.*de discrimine Legis & Euangelij, quòd ex Christo faciamus Moysem. Et* VI.*de baptismo, quasi eius vnctiones olei (inquiunt) magici, qui omittunt, hostes sint Ecclesiæ censendi. Et* XXI.*de ministerio docendi quòd nos contemnamus. Ad hæc* XXII.*de Coniugio, quasi nos illud ceu impurum, prophanum, & pietati Christianæ inimicum traducamus.*

Quæ verò supersunt controuersa dogmata, nullo negotio inter pietatis Euangelicæ cultores concilientur, adhibitis modò Veterum Orthodoxorum Patrum testimoniis, atq; priscæ illius incorruptæ ætatis de doctrina verè Christiana, Apostolica & Euangelica sententiis, quæ vt nostram Catholicorũ doctrinã testantur ipsis consentaneam: ita pleraq; omnia Confessionistarũ dogmata nobis dissentanea conuincũt nouitia atq; fictitia; immo de priscis dãnatissimorum hæresiarcharũ lacunis, fætidisq; Philosophorũ Camerinis hausta. Ea licet Euãgelij prætextu iã miro quodã hominũ auribus pruriẽtiũ applausu sunt renouata; nõ aliud tamẽ esse, quã meras, nefariasque antiqui illius serpẽtis diaboli in Christũ Iesum inuidi blasphemias, liquebit. Cæterũ, cũ illas Vet. Ortho. PP. sentẽtias multò præclarissimas nobis cõcorditer suffragãtes aduersarij hic dolo malo ac studio minimè sancto, vt modestissimè dixerim, dissimularint, veréq; verbis adulteratis passim deprauarint, ecquænã, obsecro, res solidam distineat aut impediat diutiùs Germaniæ nostræ in vna Christi fide concordiam?

Indubia concordiæ in vna Christi fide sarciẽdæ spes ex malis aduersariorũ artibus: quibus illiberaliter veréque Sophisticè suum alunt dissidium, sacrilegumque fouent schisma.

Si.

Si enim Auguste Cæsar Maximiliane, hæc controuersia non de legibus agrarijs, non de stillicidiis, non de hercifcunda hæreditate, aut opibus boníſue externis, quorum possessio lubrica, fortuita atque incerta est: non de corporis commoditatibus, quorum fruitio temporaria est, vsuráque breuis: non de Ro. Imperij denique limitibus aut hoc, illoue regno perituro; sed de salute illa æterna certo cum periculo alterius partis perniciosè oborta, venerit consentaneis Orthodoxorum Patrum Ecclesiæ Catholicæ testimonijs, vti est Augustanis Comitiis decretum decidenda, semelque dirimenda, vicimus, Cæsar A. vicimus. Siquidem & nunc locum habere læti videbimus, Christo benè propitio, quod ait D. Basilius, Ecclesia facile obtineret pacem ab hæreticis, si veritati cedere vellent.

Alia concordiæ sarciendę spes à Comitiorũ August. decreti formula quòd iuxta perpetuum PP. orthodoxorum consensum omnis controuersia sit definienda.

Tam enim manifesta apud illos extant suæ doctrinæ nobis per omnia concordis atq; ad amussim fideique analogiam consentaneæ testimonia, vt nihil ad hanc concordiam semel toti Germaniæ salutariter constituendam, & quasi postliminio tua, ô pacis custos & patriæ parens Auguste Maximiliane, opera reddendam desideretur amplius.

Quantopere C.A. Maximiliano laborandum pro maturanda Ecclesiarũ Germanicarũ in vna Christi fide concordia.

Ad quod prima quaque occasione efficiendum quanta Imperij Ro. suadeat vtilitas, quanta postulet pietas, quanta denique flagitet ac verè vrgeat necessitas, docent illa Syriæ, Africæ, Græciæ, Hungariæ, adeoq; vestræ Austrasiæ vna religionis discordia, domesticisq; dissidiis à stirpe propemodum euulsæ pertristia sanè exempla, lugenda potius quàm iterum cõmemoranda. Hinc sapientissimus iuxta ac pientiss. Imperator Cõstãtinus ille Magnus suos moribundus monebat filios A AA. vt si suum vellẽt saluum Imperium, religionis curarent vnitatem, & fidei Christianæ suas quisque per prouincias instaurarent concordiam.

Ab exemplis.

A Constantini Magni testimonio atque præclaro testamento quo filiis A. AA. vnius Religionis concordiam legauit in-

Quod

Quod eo magis tibi C. A. Maximiliane, nunc faciendum, quia isthic non modò vna, vti tunc Arianismus, grassatur hæreticorum factio: sed quòd inter illos, vno licet Euãgelicorum nomine conspirantes, non desint, qui odium plus quàm Vatinianum in te, tuosq; successores omnes Catholicos Imperatores conceperint; quo ad paricidalia instigati consilia cùm superos flectere nequeant, Acheronta mouere satagunt, Turcarumque hostilia tuo Ro. Imperio non minùs quàm Catholicæ Dei Ecclesiæ arma implorare, aut saltem optare non desinunt. quod de Hugenotis Galliæ & Goesseis Belgicæ passim nunc per Germaniam errantium atque exulantium notiùs, adeoque exploratius est, quàm vt sit memorandum.

Cur nam vrgenda & maturanda C. Maximiliano Religionis per Germaniam cõcordia.

Ab execrabili in Turcam studio Hugonotorũ & Goesseorum.

Omnibus itaque neruis contendendum, vt vna Christianis Ecclesiis omnibus quàm primum reddatur Christi fides, vna vbique sonet Euangelij verè Christiani vox, vna vbique gentiũ doctrina floreat Apostolica eademq; Euangelica.

Ad quam diam vereque almã in fide Christi concordiam nunc Ro. tuo Imperio, totiq; semel orbi Christiano commodissime sarciendam, adeoque restituendã cum Deus opt. C. M. tuæ donarit propitius tam domi post lætas aliquot victorias, tranquillitatem; quàm foris ab hoste potẽtiss. inducias decemnales, non est sanè occasio hæc oscitãter prætereunda: quæ huic calamitosissimæ Ecclesiarum tempestati paterna in nos Germanos Dei opt. pietate eo potiss. fine videri debet concessa, vereque indulta, vt omnes sua quisque pro virili quæramus, persequamur, pertẽtemus rationes, quibus certa aliqua, saltem per Germaniam, fiat intereà in Religione concordia, aut indubia ad solidam Ecclesiarum reconciliationem in fidei vnitate sternatur via.

Ab occasione decẽnalium induciarum: quas Deus opt. miseræ Germaniæ fortassis postremas cum Turcarum Tyrãno nunc indulgere dignatur, vt interea suę consulat saluti per solidam in vna Christi fide vere Catholica & Euangelica concordiam.

Præsentem enim si nobis de manibus elabi sinamus cõcor-

Cur istæ decennales fortassis postremæ habendæ cum Turca induciæ.

diæ conciliandæ occasionem, verendum erit admodum, ne in posterum tam commoda sese vnquam offerat; rebus omnibus vnà cum mundi senio in deteriora in dies prolabescentibus, plurimisque Euangelicorum in Epicureismum adeoq; Atheismum degenerantibus, atq; prophanis turbatorum aliquot

Quotidie nouas per hæreses augescunt dira Germaniæ vulnera: & coalescētis pacis cicatrices per Dauos quosdam exasperantur.

fanaticorum opinionibus, impiisque paradoxis Reipubl. vulnera in horas sæuo dolore amplificātibus, pacisque veluti iam coalescentis cicatrices Sathanico planè studio dirè exasperantibus.

Sed quo magis fremit, atrociusque furit sanguinarius ille draco diabolus, vt fratrum, ita omnis etiam piæ pacis osor infestissimus, suáque per organa turbulenta ostracismo dignissima, hanc modò non infeliciter per Saxoniam & alibi (Deo

Nō exigua pios tenet cōcordiæ facillimæ spes cum Lipsen. & Wittenbergen. res arte ac pietate modò tractetur.

laus & gloria) coalescentem Ecclesiarum concordiam interturbare atque interpedire satagat: eo alacriùs simul & accuratiùs tibi C. A. *Maximiliane vnum hoc singulari studio est agendū, vt semina hæc almæ concordiæ diuinitus ostensa, cælitusque tributa foueantur, optatam ad messem tua opera producantur, feliciterque tandem cum Dei gloria proueniant. Hoc enim fructu, publica nimirum Germaniæ in vna Christi fide concordia, Maiestatem tuam, quæ iam diu in hoc tota est, non frustratum iri, cur de benignissima Dei opt. pietate confidamus, caussæ dudum depromptæ certam quandam in spem vt adducamur faciunt. Vnum illud mihi indubiam prope pa-*

Cur certò speranda piis fidei apud Germanos concordia per C.A. Maximilianum facienda.

rit rei huius gloriosissimæ tua opera conficiendæ spē, quòd tantos tâmque heroïcos labores hac vna pro re inuicti animi constantia pertulisti: quodque eiusdem rei sanctiss. cura te ita discruciari scribūt Palatini quidam, vt nō modò corporis valetudinē afficiat; sed pias etiam nō rarò exprimat lachrymas. Quid, quòd & in illam te subinde erūpere vocem aiunt, vocem.

cem ſanè Chriſtianiſſimo Imperatore digniſſimam, Si Catholicæ religionis vnitas, atque fidei Chriſtianæ concordia proprij ſanguinis effuſione tibi redimenda eſſet, aut recuperanda; te nihil vnquam tibi ipſi parciturum!

C.A. Maximiliani elogiũ & votum pro Religionis Christianæ concordia: dignũ quod omnes vbique pij aſſiduis adiuuent precibus.

Hæc vota pietatis omnis cæleſtis pleniſſima, vereq; Chriſtiano de pectore promanantia Deus opt. qui & pacis Deus eſt, non poterit non ſecundare: modò nos tempori, & oblatæ diuinitus occaſioni, immo nobis ipſis non deſimus.

Tentetur ſaltem pia aliqua conciliationis ſarciendæ ratio, manus rei huic perneceſſariæ tantum admoueantur; felicior erit proculdubio hominũ opinione laudatiſſimæ huius rei ſucceſſus; Deus pacis aderit fautor propitius ſuæ Eccleſiaſticæ pacis ſtudioſo; qua illi nihil offeras gratius, nihil facias optatius: vt enim exoſa in primis illi eſt fratrũ diſcordia; ita filiorum ſuorum Chriſti Do. ſanguine redemptorũ concordia nihil magis amat. Huic autem cæleſti cõcordiæ inter mortales aut ſtabiliendæ, aut inſtaurandæ qui ſeriam atque ſedulam nauant operam, maxima illos ſequetur merces: nõ modò vt iuxta Euangelium ſint futuri cum pacificis Dei filiis beati: ſed à Deo opt. hac etiam in vita conſequentur, quod ſuis moribundus AA. filiis pius pollicebatur A. Theodoſius magnus. Aliud enim ſub mortẽ Princeps ille verè Chriſtianus ſuis nihil mandauit filiis, quàm vt veram pietatem, ſiue Catholicã religionem colerent, ſartam tectam tuerentur, inuiolatam ſchiſmatibusque indiuiſam cuſtodirent: per quã aſſeuerauit eos pacem habituros, bella ſopituros, hoſtem fuſuros, Trophæa excitaturos, victoriamque à Deo conſequuturos.

Georgius Cedrenus Annali. Nicephor. libr. 13. c. 1.

Quàm verò C. A. Maieſtati tuæ fuerit multò facillimũ hanc vt deſideratiſſimam pijs omnibus, ita Reipub. vtriuſq; ſaluti perneceſſariam Eccleſiarum in Germania pacem componere

Manifeſtũ indubiæ concordiæ cum Proteſtatibus cõciliã dæ ſpecimẽ hoc in illi Apologetico videas: me

dò illi suis stare verbis pergant.

nere, omnesque protestantium ordinũ controuersias ad piam iuxta Dei verbum, perpetuumq; consensum Orthodoxorum Patrum concordiam reuocare, inde liqueat, quòd de grauissimis controuersiarum capitibus nunc hoc Apologetico ad concordiam aperta est via.

Exempla enim iam dudum allata de Principibus nostræ tẽpestatis quæstionibus cũ Illustriss. protestantium ordinibus nondũ conciliatis, nimirum Sanctorũ inuocationis, adorati in S. Eucharistia D. N. Jesu Christi, Panisq; trãsubstãtiationis, denique sacrificij propitiationis & precationis pro mortuorũ auxilio atque solatio, specimen præbeant absolutissimum iuxta atque certissimũ pari Catastrophe, lætissimoq; euentu omnes semel esse cum veritatis victoria, Dei gloria & Ecclesiarum concordia pro Catholicis definienda. Unum hoc modo Deus largiatur, vt vel mediocriter æqui, aut saltem non iniquissimi nobis contingere vlla ratione siue in Concilio aliquo Ecclesiastico, siue Imperiali (si aliter nõ liceat) Comitio queãt arbitri: qui nullo partium præiudicio anticipati, aut studio capti, solum id in iudicando sequantur, quod disertissima Veterum omnium Patrum Orthodoxorum verba nobis non minùs, quàm sibi inter se consentanea, suis ipsi videbunt oculis sentire, docere, liquidoque pronunciare. Cuius rei euentũ piis omnibus quidem optatissimum, nobis verò singulari zelo desideratissimum cùm Deo opt. max. quotidianis precibus, votisque pro Cæs. V. Maiestate assiduis commẽdare nominatim nunquam negligamus, quod nostrarum partiũ est, in præsentiarum agamus.

Causas igitur illas xxiiij. Codice Naoburgico pridem An. 62. F. M. Patri Ferdinando A. per protestantes ordines Francfordiæ oblato comprehensas (quas tanti faciunt vt

in oculis

in oculis totius orbis Christiani eas apud posteritatem de suo erga Religionem & Rempubl. studio in testimonium publicare non dubitarint) nihil efficere ad iustam sui sceleratissimi, veréque sacrilegi à reliquo Christianæ Ecclesiæ corpore schismatis caussationem, aut excusationem, nunc aggredimur, post refutatam istorum anonymorum patronorum præfationem demonstrare.

Hunc autem laborẽ C. A. *Maximiliane, sacratissimæ tuæ C. M. dedicare visum fuit, quo illi non satis sano protestantium Ordinum Ro. Imperij codici Francfordiæ in tua coronatione oblato ad manũ esset antidotũ: atq; vt ex hoc, quale quale tandem futurum est, responso Catholicæ nostræ Religionis propugnatorio perspicuũ foret, non deesse piis Catholicæ Christi Iesu Ecclesiæ filiis grauissimas simul ac iustissimas, addo & perquam necessarias caussas auitæ suæ fidei Apostolicæ ac religionis re vera Euangelicæ per scelus impium deserendæ, aut nefario cũ sacrilegio immutandæ, filij enim sanctorum sumus, & vitam illam ex Catholica Apostolorum doctrina pura & incontaminata, vitáque Christiana expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo, neque sese patiũtur vllis Sathanæ astutiis, aut cæcis humanæ doctrinæ præstigiis in aliud transferri Euangelium, quàm ab initio audiuimus, & ab Apostolis toto terrarũ orbe Catholica Christi Iesu Ecclesia concorditer diuini instar depositi accepit, conseruauit, posterísq; inuiolatũ in hunc vsque diem prodidit, ac per manus fidelissime tradidit.*

Stat enim æternúmq; stabit illud D. Pauli oraculum, Si Galat. 1.
vel Angelus de cælo euangelizauerit præterquam euange- 1. Cor. 16.
zatum est, aut toto concorditer orbe ab Apostolis initio accepimus, anathema sit, maran-atha.

Vale C. A. corpore, anima, & spiritu diu nobis incolumis in Christo Iesu; qui constantem atque inuictum te faciat, augeat, tueatur Ecclesiæ suæ Catholicæ miserandū in modum nefario ac sacrilego isthoc Germanico schismate conuulsæ, dilaniatæ, ac tantum non euisceratæ propugnatorem, gloriosissimumque tutorem. Boni quæso consulat S. T. M. quod candido Christianæ pietatis affectu, sanctoque concordiæ Ecclesiasticæ per Germaniam patriam dulcissimam conciliandæ studio, V. matri Ecclesiæ Dei Catholicæ afflictiss. atque calamitosiss. subsidio adferre conabamur.

Dordraco, natali solo, & ob furiosos Goesseorum motus temporaria exilij sede, tutissimóque refugio, ferijs Natalitiis D. N. Jesu Christi E. R. A. LXVII. *quem post tristissimas Theomachorū & Jconomachorum tempestates faciat Deus opt. orbi Christiano felicissimum illucescere.*

Cæsareæ Ma. vestræ ex animo semper ad omnia in Christo IESV *obsequia deditiss. peculiariterque deuotiss. seruitor Wilhelmus Damasi Lindanus, S. D. Ec. Ruræmonden. Episcopus.*

APO-

APOLOGETICI PRO RELIGIONIS CATHOLICÆ CONCORDIA AD GERMANOS,

TOMVS PRIMVS.

Cuius capitum hæc ſunt Argumenta.

CAPVT PRIMVM.

DISSIDIA, quibus nunc vexãtur per Germaniam Chriſti Eccleſiæ, infeſtiſſimas eſſe diaboli machinas, ad conuellendam veræ fidei vnitatem, & diſturbandã Reipub. Chriſtianæ pacem: quodque ea, ille diſſenſionis auctor, niſi meris calumniis ac mẽdaciis, vti olim ſemper, aggrediatur ſerere atque fouere.

CAPVT SECVNDVM.

Doctus enim experientia plus ſe mendaciis ſuis poſſe, quàm gladiis, rotis aut ignibus, nunc priſtinas ſuas artes ad pertũrbandum Chriſti gregem, ſtrenuè in primis adhibet. Ideoq; ſimilibus ei armis eſt occurrendum, quibus olim noſtri maiores, id eſt, Apologiam illi opponendam, quæ illius calumnias ac mendacia orbi demonſtret vaniſſima, exemplo maiorum, quorum texitur catalogus.

CAPVT TERTIVM.

Scopus huius Apologetici, eſt cõcordia in vna fidei verè Euãgelicæ cõfeſſione: cuius ſcripti occaſio fuit Codex à Proteſtantibus A. Ferdinãdo, cõtra Con. Tridentinũ An. 62. oblatus, cuius argumentũ perſtringitur.

CAPVT QVARTVM.

Argumentum habet huius Apologetici, cum diſtributione: vbi & frigidiſſimæ Proteſtantiũ ſui ſacrilegi ſchiſmatis ratiunculæ expenduntur: An ſolius pietatis cauſa, vti aiunt, religionis controuerſiam mouerint?

CAPVT QVINTVM.

Cauſſæ Concilij à Rom. Pontifice indicti, totiuſq; obedientiæ recuſandæ, confutantur: quæ cum abuſibus Rom. curiæ, vitiiſq; perſonarum aliquot nitantur, ipſi Proteſtantes ingenuè agnoſcunt iſtud argumẽtum inualidum, ineptumque ad ſuum ſchiſma excuſandum.

CAPVT SEXTVM.

Refutatio præfationis Confeſſioniſtarum in ſuam fictitiam doctrinæ, vbi aiunt, Chriſtianæ & Põtificiæ ſiue Catholicæ antitheſin, vbi inter varias calumnias, & illa refellitur, Catholicos S. Scripturas eleuare.

CAPVT SEPTIMVM.

Iudæis & Turcis iniquiſſimè Catholicos à Confeſſioniſtis comparari, quòd deſeruerint doctrinã à Prophetis & Apoſtolis traditã: ſed Euangelicos verè Iudaizare oſtẽditur, quòd Scripturas nouas habent Iudæorum corruptelis deprauatas, Ecce iuuencula concipiet, pro, Ecce virgo. Rurſus: Velut Leo; pro Foderunt manus meas. Item quòd Iudæorum

&

& Turcarum sequantur dogmata: potissimum quòd Canonem scripturarum Iudaicæ Synagogæ amplectuntur.

Finis Indicis Tomi primi Apol. pro Rel. Catholica.

APOLOG.

APOLOGETICI

RELIGIONIS CATHOLICÆ TOMVS PRIMVS:

AD SERENISS. ET A DEO CORONATVM MAXIMILIANVM AVSTRIACVM. II.

VARIAE ADMODVM, INVICTISSIME Cæſar A. Maximiliane, infeſtiſſimo Chriſtianorum hoſti Sathanæ ſunt artes, variæ technæ atque ſtrophæ; quibus eos inter ſe committere, ac tranquillam Religionis Catholicæ, vniuſque in Deum fidei Chriſtianæ concordiã indefeſſus cõtẽdit perturbare. Facilè namq; intelligit veterator ille, cui mens, quaſi callo manus, aſtutiã occalluit, quòd fidei concordia, qua; vti Deo Opt. Max. nihil eſt gratius, ita nihil habet ipſe exoſum magis, ſemel cõuulſa & labefactata, de illorum pariter ſalute procul dubio actum foret.

Itaque hùc ſingulariter omnes ſemper intendit neruos, totuſque & velis, quod vulgo dicitur, & remis contendit, vt ſalutaris illa concordia, (qua ſalua nullum in dei populum perſequendo ſibi facit operæ pretium) aut ſemel tota diſſoluatur, aut ſaltem perturbetur. Iuſtiſſimis enim de cauſis à D. Paulo malignus ille noſtræque ſalutis æternæ inuidus cacodæmon diſſentionis dictus eſt deus, quòd diſſidiorum omnium; vti eſt fax, & inſtigator; ita religionis impiis opinionibus diſſectæ, aut falſorum dogmatum erroribus perturbatæ, aut ſacrilegis denique ſuperſtitionum corruptelis contaminatæ in primis ſit auctor.

Hæc noſtri temporis diſſidia de dogmatibus infeſtæ ſunt Cacodæmonis machinæ, ad veræ fidei Euangelicæ vnitatẽ diuellendam concinnatæ.

2. Corinth. 14.

Illas porrò ſerendæ diſcordiæ ſuæ technas, vt nunquàm non ab ipſis Chriſtianæ Religionis vſque incunabulis conabatur adhibere callidiſſimè, ita hiſce miſerrimis noſtris temporibus, in quos fines ſæculorum propediem videntur aduen-

tare, admouet impudenter planè atque improbè: quo fit vt verum videre volentibus nullo negotio liceat deprehendere illius machinationes, in piorum omnium perniciem fraudulenter quidem, ſed minùs artificioſè, quàm olim concinnatas.

Artes Diaboli mendacia ſunt & calumniæ, quibus exitialia Eccleſiarũ diſſidia ſtudet ſerere, fouere atque protelare.

Pudendum enim planè, quòd ad confouenda, quæ nunc, eheu dolor, Germaniam patriam dulciſſimam tantum non perdunt, religionis diſſidia nullis legitimis, aut ſaltem aſtuto diabolo dignis vtatur ſtratagematibus; ſed craſſis tantum hiſtoriarum mendaciis, impudentibus vereque putidis ſuperſtitionum calumniis, peruagatis aliquot abuſuum ſycophantiis, impiis veterũ Patrum deprauationibus, ſacrilegis denique diuinarum ſcripturarũ peruerſionibus, adulteriis, corruptelis.

Quæ nunc temporis ita liquidò à piis, doctiſque hominibus, quorum magnum prouentum hæc ætas, Deo gratia immortalis, tulit, orbi ſunt demonſtrata, vt niſi omnes iſti innumeris factionibus contra ſe ipſi diſſecti Euangelici, effrontes eſſent, aut, vt verius dixerim, in reprobam mentem pro iuſtiſſimò ſuæ ſuperbiæ blaſphemiæque in Deum Opt. Max. ſanctos, ſacraque omnia meritò traditi, ſuum agnoſcentes errorem, ad vnam illam, à qua ſunt temerè nullaque iuſta cauſa egreſſi, redirent Catholicam Chriſti Eccleſiam.

Hanc Cacodæmon ille, cùm nunquam totam ſeſe ſperet poſſe labefactare, nedum euertere, quòd firmioribus ſit fulta præſidiis, immo inuictis ſtet nixa columnis (puta diuinis Chriſti Ieſu ſui præſidis vigilantiſſimi promiſſionibus, atque cæleſtibus propugnationibus) quod toto de corpore diffidit, aſtu rem gerere cogitans in parte callidus aggreditur, ſi hac fortè via ſuccedat melius atque felicius.

Experientia enim factus doctior cùm omnia ſua conſilia, omneſque ſtrophas tam variè, tam aſtutè in euertendã Chriſti Eccleſiam olim intentatas videat fuiſſe fruſtra, nihilque ſeſe ſanguinariorum Tyrannorum gladiis, rotis, ignibus promouiſſe, perdolenter id ferens, ad cognatas, ſibique germaniſſimas, ac ex nomine proprias tandem relabitur calumnias, (ab his enim ceu ſuis notis Diabolus iam olim nomen cõmeruit) quibus ſæpenumero plus proficere ſibi gratulatur, quàm aliis vllis cuniculis in illius euerſionem affabrè conſtructis.

Hinc

CAP. I. Vſus Chriſtiani Apologetici. Eximios ſemper veritatis patronos contra diabolicas hoſtium Eccleſiæ calũnias Chriſti Spiritus excitauit.

HINC ſanè & diuinus Chriſti Ieſu Spiritus Chriſtianæ Dei Eccleſiæ doctor ductorque in omnem veritatem certa Chriſti voce promiſſus, non aduerſus vlla alia pernicioſa inuidi Diaboli machinamenta, tanto ſtudio ſua electiora cæleſtis gratiæ organa prouidus excitauit, & armauit, quàm ad depellendas refellendaſque immanes illas Chriſtianis obiectas calumnias, impudentiſſimaſque ſycophantias.

Has ſiue ille contra Chriſtianos ſpargere fuit auſus publicè, hoc eſt conuiciatrice populari voce; ſiue priuatim, id eſt virulẽta blaſphemi vnius aut Apoſtatæ, aut impij lingua; ſemper à Chriſti ſpiritu quidam præclari viri Antagoniſtæ, qui ſua pro virili illas refutando vaniſſimos ſuos in fumos redigerẽt, fuerunt excitati.

Ex re namque fuit populi Chriſtiani adeóque publicæ omnium ſalutis, meras illas fictitiaſque calumnias refellere, quò omnibus illibata in conſpicuo eſſet veritas, vniuerſiſq; liqueret, quàm immeritò contra ſalutarem omnibus Chriſti Ieſu Religionem omnes impudenter inſilirent, mundus imperitè ac prorſus temerè obganniret, Diabolus inuidè rabidéque inſaniret.

Nó minus profuiſſe fundãdæ Chriſti Religioni Patrũ Apologias, quàm cõſtantiſſimorum Chriſti Martyrũ certamina & coronas.

Magnum in primis attulit Chriſtianæ Religioni cum defendendæ, tum propagandæ præſidium ſanctiſſimorum Chriſti Martyrum conſtantia, neruos, trochleas, cataſtas, equuleos, laminas candentes, gladios, ignes, feras diriter perpeſſa: ſed haud minus equidem crediderim DD. Cyprianum, Iuſtinum, Quadratum, aliaque noſtræ Catholicæ Chriſti Eccleſiæ columina, Chriſtianæ rei publ. lumina, ſcriptis ſuis Apologiis fundandæ tutandæque fidei profuiſſe, quàm ſanguine ſuo pro illius veritate conſtabilienda & quaſi conſignanda profuſo.

Nota quidem erat Paganis, Deique veri ignorantia cæcis ethnicis Chriſtianorum conſtantia: ſed quia illos ſuis infandis pro ſceleribus, immanibus flagitiis, paricidiis, Thyeſtæis conuiuiis (quæ ſibi nefaria iniuria falſóque per diaboli ſatellites obiecta purgare nondum licebat) meritò pati habebant perſuaſiſſimum, ipſis nihil profuit; donec exorto tandem Dei Opt. ſingulari gratia veritatis iubare, viderent non tam à no-

Quàm fuerint necessariæ olim piorū Patrum apologiæ.

ctis tenebris abesse solem, quàm conficta illa, vulgataque passim crimina à Christianorum moribus, & vita multo innocentissima, vereque integerrima & numeris virtutum omnibus absolutissima.

Quid tandem effecerint, ac quomodo Christianis populū atque principes reddiderint æquiores.

Cùm igitur ex hac cæca vereque inuida veritatis caligine implacabile vulgi odium in Christianos, non modò incrudesceret, verùm etiam exardesceret atque in flammas subinde excandesceret ac desæuiret, (vnde quotidiana illa vox, Christiani ad Circum, Christiani ad Leones! nō pluit; caussa: Christiani!) tandem eò res est per doctorum hominum Apologias deducta, vt quos prius ceu maleficos oderant, & persequuti fuerant, adeoque exterminarant & excruciarant, posteà conspecto veritatis lumine, tanquam religiosos veri Dei cultores amplecterentur, suspicerent, exoscularentur. Hinc tam frequentes olim extitêre, quæ maximo sanè Religionis Christianæ detrimento pleræque interciderunt, priscorum Christianorum scriptorum Apologiæ, D. Quadrati Apostolorum discipuli & Athenarum Episcopi, Aristidis, & Apollonij Senatoris Romani: qui primo ferè illo Christianæ Ecclesiæ seculo suis Apologeticis implacabiles veræ pietatis hostes studuerūt Christianis reddere benigniores simul & æquiores.

Anno Dñi 100. vide Euseb. Cæsarien. Beda in Martij collegio.

Anno 160.

Certè D. Iustinus Antoninos A A. fratribus nostris Christianis placatiores reddidisse suis Apologiis etiamnum extantibus, veteres commemorant historiæ.

Anno 180.

Tertullianus quoque non parum tranquillitatis suo peperit Ecclesiæ Apologetico, omni doctrinarum genere Romanæque antiquitatis gloria laudatissimo. Celso grammatico, quod hominum genus singulari semper inflatum contra veritatem fastu eam exagitare, vti & nunc, misereque diuexare pro ludo duxit, doctissimus ille Adamantius Origenes occurrit. Porphyrio Philosopho Apostatæ, cui anteà Malcho Tyrio fuit nomen, respōdit Euseb. Cæsariensis, teste Sozo. lib. 3. c. 23. Similiter & Methodius Tyrius Episcopus, vti ait Freculphus Lexouiensis. Huc in primis facere equidē crediderim aureū illud D. Cypriani Chronicon, quod de Christianæ Ecclesiæ temporibus eum edidisse scribunt quidam.

Anno 240.

Anno 260.

Anno 280.

Ceterùm vbi iam Sathanas inualescere Christianos suo maxi-

maximo tormento inuidiæque aculeo sensit, acriùs in ipsos totum semel immittere moliebatur orbem. Vnde post illam à iuratissimo atque omnium infestissimo Christiani nominis hoste Diocletiano, prodigiosæ supra omnem fidem superbiæ atque libidinis monstro, tanta rabie fuit concitata persequutio, vt intra dies 30. Christianorum passim perierint ad XVII. milia. Nocte Natalitiorum Christi XX. M. Christianorum in templo combusta. Templa omnia simul die sancta Parasceue clausa, mensæ sacræ subuersæ, libri sacri, sacraque biblia omnia omnibus tantum non extorta, exusta, perdita: omnem vbique plebem edictis sæuissimis vereque sanguine scriptis, potiss. verò Romanum populum Idolis suis stultis in nostros trucidandos instigauit. Verùm hanc tempestatem, qua nulla vnquam fremuit hactenus sæuior, aut intemperiis furiisque desęuiit æstuátior, D. Lucianus Antiochenus presbyter Apologia collegæ Maximiano A. oblata, mitigare studuit, teste Euseb. lib. 9. c. 6. Certè tanta post annos 14. persequutionis sese rabidi isti, vereque sanguinarij canes gesserunt modestia, vt fluentem ac propè stagnantem Christianorum sanguinem sistere vltrò non dubitarint: reipsa edocti verum esse quod scripsit D. Hilarius, hoc est Ecclesiæ propriũ, vt tum vincat, cùm lęditur: tum intelligat, cùm arguitur: tum obtineat, cum deseritur. Similem planè in modum, cùm eadem ferè tempestate Philosophos gloriæ ventrisque mancipia Sathanas ad Christianos lædoriis, impiisque blasphemiis proscindendos per Bythiniam potissimum (vbi florebat Christiana Religio) concitasset, occurrit aureo verius, quàm lacteo suæ orationis flumine Lactantius Firmianus, Cicero noster Christianus non immerito veteribus dictus: quo sic exarescere fecit aculeata illa maledicorum sophismata, nugasque Sophistarũ blasphemas, vt viri literati de Christianæ Religionis doctrina rectè informati, & ad veritatem persuasi, omnibus suis passim Idolis atque Idolomaniis supremum dixerint vale.

Anno 303. D. Optatus li. 3. Euseb. lib. 8 cap 1. & seq. Niceph. 7. cap. 6

Lib. 7. de Trinit.

Post Constantini pacē Symmachus Theodosio & Valent. AA. libellum supplicem pro exoleta propemodum Idololatria offerre non erubuit: cui magna eloquentiæ laude responderunt Ambrosius & Prudentius. Insanis etiam Ro. populi

Anno 390.

Idololatriæ adhuc ſtolidiſſimè dediti clamoribus ob cladem ab Hunnis Wandaliſque acceptam, expilationemque diuinitus inflictam aureo illo De Ciuitate Dei opere reſpondit Auguſtinus: Iuliano etiam Apoſtatæ ex profeſſo Chriſti Euangelium inſanis calumniis oppugnanti, ſcriptiſque auguſtalibus calumnianti intrepide D. Gregorius Nazianzenus reſpōdit, & poſtea D. Cyrillus Alexandrinus.

CAP. III. Concordia in vna fidei verè Euangelicæ cōfeſſione ſcopus eſt huius Apologetici.

HORVM ſacratiſſimorum Patrum noſtrorū veſtigiis inſiſtentes, pretium operæ nobis facturi videbamur, ſi pro concilianda Germaniæ dulciſſimę patriæ noſtræ concordia, quam inuidus ille ſalutis humanæ hoſtis Diabolus annos nunc ferè totos 50. diſſoluit, diſrupit, ac ſine vlla propemodum conciliandi ſpe, diſſipauit, Apologiam ſcriberemus: quæ chariſſimis fratribus noſtris Germanis liquidò ſemel demonſtret cauſas, cur à nobis diſceſſerunt, aliudque altare impiè contra vnum illud diuinitus ab Euangelij exordio totum per orbem poſitum erexerunt, nouumque Euangelium, quod ab illo Apoſtolico, germanoque aliud eſt, ſectati fuerunt, non eſſe aut legitimas, aut veras; ſed meras pleraſque omnes calumnias. Eas autem per antiquum illum Draconem ſua de arte calumniandi diabole iure dictum oſtendemus eſſe quidem compoſitas; ſed flagitioſa hominum aliquot mentiendi ſpiritu afflatorum opera in orbem pernicioſe certoque Germanis exitialiter conflatas, temerè effuſas, atque petulantiſſimè proiectas.

Quas vbi tacitus mecum reputo, quantum damni paſſim incredibilis dederint, quotidieque fratrum infirmiorum pectoribus infligere non deſinant: indigniſſimum hoc equidem loco & vocatione hac ſum ratus, planè obmuteſcere. Vti enim Lactantius ille Firmianus impiis Philoſophorum Bythiniæ in Chriſtianos blaſphemiis ad ſcribendum fuit extimulatus: ita & nos pari quidem zelo, licet facundia & doctrina longiſſimè impares; hac tamen pro virili impudentiſſimas, planeque prodigioſas refellendas duximus calumnias, vaniſſimaque improborum aliquot Sophiſtarum commenta, piis lectoribus, veritatis, quàm contentionis amantioribus perſpicuè demonſtranda.

Has autem contra Catholicam Chriſti Ieſu Eccleſiam nunc

nunc temporis intemperantissimè effusas calumnias si omnes persequi esset animus, nasceretur opus Iliade maius (cùm in Diaboli castris veram Dei Ecclesiam hostiliter oppugnantibus sectæ nomen Euangelicorum sibi sumentes atque prętexentes reperiantur plus minus centenæ) nos ingenuo Germaniæ matris suauissimæ amore inducti in præsentiarum illas tantum perstringemus, quas superiore biennio Status Imperij Romani per Germaniam, Ordinesque Augustanæ Cõfessionis suo nomine D. Augusto Ferdinando P. M. exhibuerunt, protestantes sese iustissimis rationibus à Ro. Ecclesia ac necessariò discedere fuisse coactos.

Quas dum Illustriss. Germaniæ Principibus, omnibusque Imperij Ro. ordinibus demonstrare pro hac virili elaborantes annitimur aut falsas, aut illegitimas ad schisma diriter faciendum, aut sacrilegè continuandum; Christum Iesum rogamus supplices, vt nostri omnium, quos suo redemit sanguine precioso, misertus suo illustret spiritu: quo docti falsum vitemus, verum videamus, atque in omnẽ ducti verè Christiani Euangelij pietatem id ipsum dicamus omnes, vnum Deum ore vno, concordi animo, eodem spiritu colamus, adoremus, celebremus, soliciti seruare vnitatẽ spiritus in vinculo pacis: quæ est in vnius, eiusdemque fidei Euangelicæ ab exordio per Apostolos, eorumque Discipulos in Germania nobis traditæ confessione atque concordia. Inuocatio.

Quam rem immensi sanè ponderis (vnde & humeri ferre isti flaccidi recusabant) aggressuri eundem Christum Do. fidissimũ Ecclesiæ suæ Catholicæ sponsæ singulariter dilectiss. patronum obnixi obsecramus, vt sui promissi memor illam propugnare, defendere, tueri, suamque causam ore hoc, licèt polluto varieque cõtaminato, agere ne dedignetur; tantumq; suppeditet nobis propitius cum ingenij, quod veritati aptè exponendæ sufficiat; tum piæ affectionis studiique verè pacifici, quantum caussæ huius sanè grauissimæ pietas postulat; tantum denique largus aspiret orationis perspicuæ, quod defendendę, illustrandæ, exornãdæ toti caussæ sit idoneũ & aptum, ad æternam sui nominis gloriam, solidamque GERMANIAE patriæ nostrę dulciss. in vna Christi IESV fide verè Euãgelica concor-

concordiam ſemel quacunq; tandem ratione poſtliminio reſtituendam atque inſtaurandam.

Occaſio huius Apologeuci.

Prodiit ſuperiori anno Sereniſſ. D. Imperator A. Maximiliane, ſcriptum à delectis aliquot Theologis & Conſiliariis (vti ſeſe appellant) politicis, nomine Ordinum Imperij concinnatum, quod in conuentu ſuo Noaburgico, Anno 61. quidam conceperunt, & conſequente An. 62. Francofurti Maieſtati Cęſareæ Auguſto Ferdinando Auſtriaco Parenti (quando illic T. Ma. fuit electa & coronata) obtulerunt pro defenſione ſinceræ (vti aiunt) & Orthodoxę ſuæ Religionis. Opus hoc cum propriè aduerſus Synodi Tridentinæ pridem anno 42. indictæ, ſed poſt interpellationes varias anno tandem 60. continuatæ reſtitutionem ſit in lucem emiſſum, vt quidem titulus profitetur, Cur Electoribus, ceteriſque Imperij Principibus & Ordinibus Auguſtanæ Confeſſ. illa neque ſit cognoſcenda, neque adeunda, maxima ſui parte iam in præſens vſum non habet. Siquidem illa iamdudum eſt abſoluta (vocatis quidem omnibus potiſ. Germanis & Anglis, ſed venire cunctantibus atque recuſantibus) plurimaſque dudum orbis Chriſtiani per prouincias, Italiam, Hiſpanias, Belgicam prouulgata, & in vſum paſſim legitimum adhibita.

Opus grauaminum Germanię contra Concilium Trident. A. Ferdinando Francfordię anno 62. Electorũ & ordinũ confeſſ. Auguſtanæ oblatum.

Recuſatæ Synodi Tridentinæ cauſſæ cur hîc nõ tractentur.

De iis ergo cauſis recuſati Concilij Tridentini in præſentiarum nihil attinet dicere; quas fuſiore oratione commemorant, de loco, aut indicti Concilij auctore, de Epiſcoporum iuramento, de Concilij perſonis, pręſide: quod hæc aliàs fortaſſis tractanda venient opportunius. Cęterum quia ſibi cauſas inueniſſe dicunt idoneas, adeoque neceſſarias cur à Papatu (vti Catholicam inuidioſè appellare placuit Eccleſiam) diſcederēt, ac veritatem tandem (vti ſibi plaudunt miſeri) agnitam, pro ſua virili parte contra Pontificios, id eſt contra conſtantes veteris, auitæ, orthodoxę, Apoſtolicę, vereque Euangelicæ fidei profeſſores aſſererent, nos eas minimè eſſe veras, aut diſſidio ſacrilego, ſchiſmatique iſti pernicioſo & paricidali faciendo demonſtrabimus idoneas, aut legitimas, nedum neceſſarias.

Quidnã agant Proteſtãtes illo grauaminũ opere A. Ferdinãdo oblato, cuius hîc extat epitome.

Totum illud recuſatæ Tridentinę Synodi opus ingens ſanè crepitantibusque verborum ampullis diſtentum tres in partes

tes eſt diſtributum: quarum prima demonſtrare conatur Auguſtanæ Confeſſ. Status nequaquam reformidare aut refugere cenſuram, aut vera iudicia Orthodoxæ & Catholicæ Eccleſiæ.

Secunda rationes habet, cur Imperij Ordines neque hoc à Ro. Pontifice indictum Concilium Tridentinum, neque cætera, quæ deinceps ſit indicturus quandoque Concilia agnoſcant.

Tertia declarat qualia nam ſint ea Concilia & Eccleſiæ iudicia, quæ ſemper publicis in conuentibus Imperij Principes & Status Confeſſ. Auguſtanæ ſe reuerenter agnoſcere teſtati ſunt & etiamnum agnoſcere profitentur.

Prima & Tertia illius ſcripti aduerſus Conc. Tridentinum partes cùm aliud poſtulent tempus & locum; quòd liquidum ſit eos totius orbis Chriſtiani refugitaſſe hactenus conuentum ſua in Germania collectum, data licèt fide publica, qualem vel ipſi poſtulaſſent, atq; nouam Concilij Chriſtiani formam Eccleſiæ hactenus ignotam ſint commentati; in præſentiarum ſecundam aggredimur expendere; vbi lectores omnes per Chriſtum oro atque obteſtor, vt poſito nonnihil anticipatæ opinionis præiudicio allatas hic rationes æqui boniq; conſulant, attentique examinent, vtram in partem perſpicua rei veritas indicij momentum inclinet.

QVOD igitur ad ſecundam ſcripti illius partẽ attinet, quę cauſas habet cur neque impium Pontificis, vti appellant, Concilium Tridenti reſtitutum, neque cæteras Ro. Pontificis auctoritate indictas Synodos agnoſcendas aut comprobandas ſibi, rectè arbitrentur, eam hoc ordine in trutinam penſiculatè reuocabimus, vt initiò leuiſſimo perſtringamus brachio grauiſſimas iſtas Confeſſioniſtarum tantopere prædicatas cauſas, ob quas ſibi (vti videri volunt) iuſte ita ſentire videntur. *CAP. IIII. Argumentum huius Apologetici cum diſtributione. Tomo primo hæc aguntur. Tomo 2. iſta tractantur.*

Deinde illam vnam omnium octauam potiſſimum expendemus cauſam, quæ cùm ſit palmaria & omnium princeps 24. habet capita: quibus Religionis Chriſtianæ Doctrinam demonſtrare conatur à Catholicis impiè deprauatam atque ſacrilegè adulteratam. Ex quibus pio cuique Chriſtiano Lectori nullo liquebit negotio nullam eſſe imperij Statibus, aut

Protestantes verè istius perniciosi schismatis esse apud Deū reos: cuius nullā habere legitimā causam hic liquidò cōuicūtur, idq; armis à se in A comitiuo præscriptis. Frigidæ Protestantiū excusatiunculæ de facto schismate confutantur.

Augustanæ Confessionis Ordinibus iustam causam, quæ ipsos apud æquos rerum arbitros tueatur: nedum in horribili illo diuino iudicio, quod citra omnem fiet personarum acceptionem, defendat innoxios, sacrilegique istius schismatis excuset inculpabiles: quòd ab vna illa vera Dei Ecclesia Catholica temerè discesserint, aut pertinaciter ab eadem emaneant diutius. Nulla enim esse iusta causa queat, quæ vnum illud Christi Iesu corpus, quod omnium consensu illa est vna Catholica Dei Ecclesia toto terrarum orbe cōcorditer iam olim diffusa, nefario diuidat schismate, aut diriter discindat, aut parricidaliter sacrilegas in partes discerpat. Cuius facinoris plus quàm parricidalis isti Confessionistæ huius scripti Ordinum Imperij nomine editi auctores sibi conscij, initio patrati sui iam pridem toto à Christi grege per Germanias schismatis inuidiam frigidis aliquot ratiunculis eluere student.
„ Nunquam se suósue subditos, inquiunt, patriam, salutem ci-
„ uium, coniuges, liberos, posteritatem denique omnem tot pe
„ riculis obiecturos; nisi intelligerent se debere Euangelio &
„ verbo Dei fidem atque obedientiam. Summum Deum etiam
„ liquido, aiunt, testari possunt, nullius quæstus, aut emolumen
„ ti, sed solius officij Deo & pietati debiti ratione, hanc se Reli-
„ gionis cōtrouersiam tantis difficultatibus & periculis, assiduis
„ laboribus & ærumnis defendendam suscepisse.

RESPONSIO LINDANI.

Causæ istæ cùm sint omnium schismaticorum communes, nulla singulari opus habent refutatione. Ipsæ namque sese iugulant perspicuè, liquidoque confutant. Quis enim fuerit idoneus sacrilego schismati apud Christianos auditores prætextus, nisi Dei causa, Euangelium, pietas, Dei verbum? Hanc causationem cùm omnes omnium sectarum Euangelici sacrilegis suis factionibus plus minus, vti diximus, centum intra annos hosce 50. miserrimè, vereque perniciosè atq; adeò sibi, vicinisque suis ad vnum omnibus exitialiter prætendant; quid fuerit operæpretium persequi fusius? omnibus enim liquet quàm non possit vna hæc causa esse legitima, quam sibi

quæli-

quælibet factio tam à Syneuangelicis suis, quàm à Catholicis dissentiens sumit, ac veluti idoneam prætexit, maximè cùm res ipsa loquatur quanam veritate illa secunda Confessionistarum nitatur caussa, sese nullius (inquiunt) quæstus, aut emolumenti ratione hanc Religionis controuersiam tantis laboribus & ærumnis defendendam suscepisse. ” ” ” ”

An non hoc ipsum occinat Angliæ rex tot tantisque locupletatus Ecclesiasticorum agris? tam ingentibus ditatus monasteriorum opulentiss. prouentibus? tam immensis quondã auctus Ecclesiarum opimarum thesauris? Age verò, dicat nobis, quæso, Gallia, superioribus diebus Euangelicorum latrociniis vastata, direptionibus spoliata, expilationibus euiscerata, an aliud illi fuerint Euangelici professi, quàm isti nunc iactitent Confessionistæ?

An quæstus cõmodiue caussa factum Schisma Germanicum.

Ceterùm quantas isti possideant opes Ecclesiasticas, quantos monasteriorum agros, fundos, siluas, vineas: quanta pupillorum & orphanorum latifundia, in præsens nihil attinet dicere: cùm pauperũ, viduarum, orphanorum clamor ad Dei Opt. Max. aures iam diu peruenerit. Quibus non quotidiana modò eleemosyna piis à maioribus relicta, immò suis à parentibus & heris legata, est semel è dentibus faucibusq; per Germanias erepta: sed etiam agendarum iniuriarum aut repetũdarum actio publico Imperij Germanici Decreto, sanctissimoque Comitij Augustani (si Christo placet) Recessu siue Statuto suspensa, submota, sublata.

Quanta Iniuria pauperibus, orphanis & miseris per Germaniam facta.

Si nullius quæstus aut emolumenti ratione hanc nouę Religionis controuersiam susceperunt, ecquid auitæ Religionis iura tot, tamq; insignium Cæsarum AA. legibus, diplomatibus, suarumque adeò manuum autographis constabilita, olimque sancita, mutant, euertunt, abripiunt?

Iure experiri læsis & vim passis non licet in Germania.

Cur saltem legibus experiri læsos publicamque vim passos non patiuntur vel suo in Cameræ Imperialis iudicio, vbi vel pro libidine contra maiorum instituta quales voluerint, præficiunt? Si Canonum Ecclesiasticorum iure stare nolunt, cur ciuilibus saltem suorum maiorum Cæsarum & Augustorum sanctiss. legibus rem decidi non sinunt? cur sacratissimas Imperialis Cameræ constitutiones valere, aut locum auctorita-

temque habere non ferunt, donec publica Christiani orbis lege, aut saltem Germaniarum iudicio legitimo res fuerit de-
„ finita? Atqui solius officij, inquiunt, Deo & pietati debiti ra-
„ tione Religionis controuersiam susceperunt.

An solius pietatis ratione Protestátes Religionis controuersiam moueant.

Quod si verum est, cur bona, possessiones, agros, redditus, vineas, prouentus, monilia & opes inuaserunt, diripuerunt, distraxerunt? Cur in hunc vsque diem à sacrilegiis impias non cohibent manus? Cur monasteria inuolare atque suo asscribere fisco non desinunt? Cur priscos suorum auorum colonos pacificè possidere non patiuntur, sed affligere & vexare pergũt? an ista in Deum atque homines impietas, vllam apud pios inueniat officij Deo ac pietati debiti rationem? Sed cùm hominibus istorum (si verum dicere liceat) sacrilegorum rationem reddere nequeant, ideoque leges maiorum (quarum voce iam sunt tantorum flagitiorum rei conuicti & damnati) antiquarunt, viderint quamnam tandem Christo iudici sint olim reddituri rationem, quando vnicuique veniet redditurus mercedem, pro eo vt quisque in corpore gesserimus, siue bonum, siue malum.

CAP. V. Caussæ Cõcilij à Ro. Pontifice indicendi omnis recusandi cõfutantur.

BELLIS istis, atq; grauissimis, vt sibi vidétur, probè defunctis rationibus, ob quas sacrilegum suum schisma defendendum putarunt, iam causas aggrediuntur enumerare, ob quas rectè arbitrantur indictas à Ro. Pontifice Synodos sibi non agnoscendas, aut comprobandas.

Fol. 24.

Septem initiò enumerant causas, quibus semel orbi de-
„ monstratum volunt Imperij Germanici Ordines sese nullo
„ iure Ro. Pontifici subditos, nullamque ipsi in illos, aut Eccle-
„ sias eorum, vel Ecclesiarum ministros competere superiorita-
„ tem, non magis in spiritualibus quàm temporalibus. non pos-
„ se denique hunc vllo iure Concilium indicere, aut ipsos, siue
„ ipsorum subditos requirere, nedum illuc vocare.

Fol. 92.

Ideoque iure optimo Status Augustanę Cõfessionis à Pon-
„ tificia auctoritate dissentire atque discedere, nulloque iure
„ teneri, vt se isti conuentui Tridentino, cuius & caput & mem-

Cur Ro. Põtifici parére aut cõsētiri nolint protestantes.

bra coniuncta pleraque omnia simoniaca hæresi confecta sunt, Curtisanis, Prębendarũ mercatoribus, Cynædis, Atheis

vlla

vlla ex parte ſubmittant aut coniungant. Quibus de crimi- „
nibus, aliiſque, Idololatria, falſa doctrina, ſuperſtitione ethni- Fol.31.
ca, cultus diuini prophanatione ac deprauatione, compluri- „
buſque fœdiſſimis vitiis, quibus Papam cum ſuis Cardinal. „
Epiſcopis & Prælatis eidē in Concilio Tridētino adhærētibus „
totus ſcatet, publicè in liberò atq; Chriſtiano Cōcilio ſeſe ac- „
cuſaturos recteq; proſecuturos ac probaturos affirmāt: quēad- „
modum apud Imperij acta iam olim ſolenniter ſunt teſtati. „

Quibus ex Confeſſioniſtarum dictis, immò meris maledi- Fol.32.
ctis liquet, ipſos hoc ſcripto non tam de Conc. Tridētini ſuſ-
ceptione, quàm de tota ſemel Rom. Pontificis obedientia pu-
gnare. Cauſam enim ex hypotheſi paſſim ad theſim reuocāt, ſuæque ab illius obedientia diſceſſionis excuſationem atque Apologiam orbi Chriſtiano exhibent, quemadmodum videre eſt his in verbis & aliis eiuſdem ſcripti plurimis.

Cauſam ex hypotheſi ad theſin trāsferūt aduerſarij.

Quapropter nos, vti diximus, actione de Conc. Tridentini nunc habiti ac pleriſque in prouinciis Chriſtianis dudum publicati, exequutioniq́ue paſſim traditi, in aliud tempus aliumq́ue locum repoſita, donec Deus Opt. ſanandæ tandem Germaniæ noſtræ opportuniora propitius prouidere dignabitur remedia (quod ô vtinam citò fiat, priuſquam hoc diſſidiorum fidei incendium acrioribus inflammatum facibus nos ad vnum omnes abſumat!) in præſens illam tantum tractabimus theſin, ad quam ſæpiſſime iſti confugiunt Confeſſioniſtæ. Ea autem, vt plus lucis rei ſane difficillimæ accedat, talis eſt.

An grauamina aduerſus Synodi Tridentinæ reſtitutionem ſeu continuationem à Pio 4. indictam ab Electoribus cæteriſque Imperij Principibus & ordinibus Auguſtanæ Confeſſionis oppoſita, verè atque legitimè ipſos apud Deum excuſent, aut tueantur innoxios, & inculpatos, vt à Catholica diſcedāt, emaneantq́ue diutiùs à Chriſti Ieſu Eccleſia; cui totus ſemper orbis Chriſtianus præſertim, ac vice Chriſti præpoſitum agnoſcit Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum?

Theſis Proteſtātiū, quā paſſim probatā ac ſtabilitā moliuntur toto illo opere, An Ro. Pōtifici obediendum?

Cùm enim Confeſſioniſtæ illam hypotheſin, an Concilio Tridentino, à Ro. Pontifice indicto, ſit obediendum, ſubinde ad hanc transferant theſin, an Eccleſia Chriſti Catholica, cui

præeſt Rom. Pontifex, audienda ſit, illiq́ue tanquam paſtori obediẽdum: nos illis, quas dudum diximus, commoti cauſis huic generali theſi pro hac quidem virili reſpondere ſatagemus, deliberaturi an Imperij Ordines illis grauaminibus hoc

An.61. ſcripto Francfordiæ exhibito rectè ac meritò nitantur ad ſacrilegum iſtud Eccleſiæ Dei ſchiſma diutius propugnandũ?

Non ipſis cum Ro. Imperij ordinibus hic agẽdũ, ſed cũ ipſorum patronis anonymis.

Qua in deliberatione ſanè ardua, maximiq́ue in primis momenti nemo, precor, exiſtimet nobis hîc negotium fore cum ipſis Imperij Ordinibus; ſed cum ipſorum delectis, vti aiunt, Theologis & Conſiliariis, quos ſeſe Anonymi vocant, politicis. Illorum enim patrocinium cùm ſeſe ſuſcepiſſe profiteantur, meritò ſuorum dudum maledictorum, immo fraudum, fucorum, doliq́ue mali cauſam poſtulantur; illiberaliſſimis enim iſtiuſmodi artibus perbelle inſtructi, ſibi de oppugnata penes Catholicos Euangelij veritate conſcij, quam ſtudio diſſimulant atque alicubi ſcientes deprauant, calumniis manifeſtis exagitant, mendaciis adulterant, imperitos fallere, aut in manifeſto impietatis errore conantur detinere.

Hoccine igitur eſt, ô vos delecti Confeſſionis Auguſtanæ ordinum Theologi & Conſiliarij Politici; hoccine eſt Religionis iſtius Euangelicæ cauſam agere, tot diris conuitiis Rom. Pontificem proſcindere? tot lœdoriis infamare? tam acri flagitiorum, ſacrilegiorũ, adeoque Atheiſmi etiam ſale defricare?

Fol.32. Atqui hæc, inquient illi Ordines Imperij, in actis ſuis publicis dicunt. Dicunt quidem, ſed veſtris decepti fraudibus; veſtris effeminati, immo efferati adulationibus; veſtris inflammati adeoque excæcati calumniis; veſtris deniq; ſeducti mendaciis & præſtigiis faſcinati.

Quod vt Solis luce orbi Chriſtiano demonſtretur clarius, agite viri boni, omiſſis iſtis veſtris conuitiis, quibus mulierum more hîc niti maluiſtis, quàm, vti viros Germanos decuiſſet, grauiter atque moderatè rem momenti longè ſanè grauiſſimi agere; illa tantum in præſentiarum expendamus crimina, quę Religionis orthodoxæ adulterium, corruptelamq́ue Catholicis exprobratam propriè tangunt. Quæ enim vitæ quorundam obiicitis errata, vt nihil ad Religionem Chriſtianam pertinent, cùm ſimilia, immò ſi veſtro Luthero fidem hîc

quoque

quoque habendam vultis, tetriora veſtris à gregibus, adeoque ducibus atque capitibus minimè ſint aliena: ita illorum commemoratione nihil aliud efficitis, quàm vt vos illo de grege eſſe declaretis: de quibus Spiritus ſanctus ait, Quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt. Porrò hæc vitæ vitia tam longo catalogo, à Confeſſioniſtis recenſita, an verè in Ro. Pontifice, eiuſq; ſubditis hæreant, necne, aptiùs tum videbitur, quando hæc Status Confeſſionis Auguſtanæ in Chriſtiano, quod Platonicè ſomniant, Concilio ad Kalendas Græcas indicendo publicè perſequentur atque probabunt, vti folio 32. affirmant. licebit enim tunc eis ipſis ſuam agere cauſam. Nos hîc vnius iuſtitiæ, non auaritiæ, aut alicuius vitij: nos veritatis vnius Euangelicæ, non improbitatis cuiuſuis humanæ: nos Religionis denique Chriſtianæ, non ſuperſtitionis prophanæ, aut ethnicæ idolomanias ſuſcipimus patrocinium.

Proinde iſtis elanguidis conuitiorum armis maſculo atque Germanico pectore indigniſſimis, intereà dum illos obiectorum dudum criminum conuicerint reos, ad muliebrem militiam relegatis, grauiſſimas illas expendamus cauſas: quibus affirmare nõ dubitarunt Confeſſioniſtæ, ſeſe perſuaſos, adeoque (ſi verum dicunt) coactos, rectiſſimè, iureque optimo à Pontifice Ro. diſſentire atque diſcedere.

De grauiſſimis, inquiunt folio 31. criminibus, Idololatria, » falſa doctrina, ſuperſtitione ethnica, & cultus diuini propha- » natione ac deprauatione, de ſimoniaca hæreſi & compluri- » bus aliis vitiis fœdiſſimis, quibus Papa ipſe ſuis cũ Cardinalibus, Epiſcopis & Prælatis adhærentibus totus ſcatet, publicè eſt poſtulãdus atque accuſandus. Grauiſſima ſanè iſthæc ſunt » crimina, quæ ſi reuera à Rom. Pontifice atque ſuis, vti affir- » matis, Cardinalibus, Epiſcopis, Prælatis adhærentibus ſunt deſignata, iuſtiſſima fortè videatur eſſe occaſio ab eo diſſentiendi, atque adeò, ſi vlla ex cauſa fieri rectè ac legitimè poſſit, diſcedendi: quod tamen Lutherus veſter Com. ad Galatas cap. 6. diſertiſſima negat oratione.

Cauſſæ negatæ Ro. Pontificis obedientiæ.

Hîc igitur attentiſſimi conſideremus, an obiecta iſta crimina in Ro. Pontifice, Prælatiſque ipſi adhærentibus verè hereant, vereque tam immanium ſacrilegiorum ſint ipſis abs

Confeſ-

Confeſſioniſtis Theologis & Conſiliariis politicis cõuicti rei? Quæ ſi probarint vera, rebuſq́ue ipſis, non verbis tantùm, aut clamoſis affirmationibus more rabularum forenſium, demonſtrarint ita ſeſe habere, meritò ſanè grauiſſimam de Religione ac pia Eccleſiarum emendatione cauſam Ro. Pontificis Prælatorumque ei adhærentium iudicio & cenſuræ ſubiicere cũctari cuiquam videantur.

Cur Cõfeſſioniſtæ cauſam ſui ſchiſmatis ob vitæ impuritatẽ Romanæq; Curiæ improbitatẽ ſibi deſerẽdã, eiq; nõ fidẽdum exiſtimarint.

Hoc autem totius controuerſiæ caput aggeſſuri Confeſſioniſtæ octauam adferentes recuſati Concilij Tridentini cauſam, cùm ipſos priorũ conuiriorũ meritò ſuppœniteret, immò planè diſpuderet, quòd conſcientia mille teſtes rectiſſimè dicta, ipſis conteſtabatur fortè non tam eſſe illa vera, quàm ſunt peruagata, aut paſſim vulgò dictitantur: plurima quoq; à maleuolis aut confingi, aut exaggerari atrociora, quàm res habeat: fieri quoque poſſe, vt contra ſuos dominos clemẽtiſſ. obiiciantur ſimilia, pariaque ſi non maiora, expilationes, adulteria, ſacrilegia; nihilo tamen minus manere dominos à Deo Opt. Max. populis præpoſitos atque præfectos. Nihil nunc de magiſtrorum noui Euangelij moribus minimè Euangelicis dicimus, quum de illis non minùs verè, quàm de nobis (prô dolor) illud habeat locũ quod Lactantius de philoſophis ſcriptum memoriæ reliquit, diſerti ſunt in cõuitium ſuum. Nullis enim magis opus eſt magiſtris viuendi. Hæc inquam, ſimiliaque cùm ipſos Confeſſioniſtas dudum pudenda intemperie ferocientes ad modeſtiora verba tandem vltrò reuocaſſent, poſtquàm ſuam bilem, choleram, & quicquid furens in Ro. Põtificis odium ſuggeſſiſſet animus, temerè euomuiſſent, ita folio. 92. ad ſe reuerſi ſcribunt, vno verbo irritum facientes, quicquid præclarè illo criminationum in Ro. Pontifices iactato catalogo efficere conabantur. Vt maximè hæc, quæ diximus, inquiũt, crimina fœdiſſima, ambitus, ſimoniæ, expilationum ac ſacrilegiorum nundinationum taciti præterire velint ſtatus, & ſilentio tegere (vt ex Canoniſtis plerique gnathones Papiſtici faciunt &c.) ac diſſimulare, conſiderantes Eccleſiam in hac vita conſtare non tantum ex peccatoribus, ſed miſceri ei velut in noſodochio aliquo omnis generis morbidos, hypocritas, Epicureos, &c. tamen alia & prioribus longe

Potiſſimũ ſuũ argumentum à Ro. Curiæ abuſibus ipſi Proteſtantes docẽnt inualidum, ineptumq; ad ſuũ ſchiſma excuſandum. Fol. 92.

Ita & Lutherus com. ad Galat. & Caluinus cõ. in Pſal 14. ne-

ge

ge grauiora impedimenta & causæ iustissimæ obstant, quo minus Papale hoc Concilium pro Christiano Ecclesiæ orthodoxæ iudicio agnoscere & approbare, & grauissimam de Religione ac pia Ecclesiarũ emendatione causam eius iudicio & censuræ subijcere queant.

genter propter vitia & vita impuritatẽ ab Ecclesia discedendum aut vnitatẽ scindendam.

Ita quidem hoc in loco, tantum Conc. Tridentini recusationem, vti admonuimus, respicere videntur: verùm in huius 8. causæ epilogo ab hypothesi ad illam dudum commemoratam thesin recurrentes ita concludunt.

Quæ cum ita sint, inquiunt fol. 193. cumq; verbi diuini testimonijs edocti status & Ordines qui sunt Cõfessionis Augustanæ, certò ac manifestè deprehendant, Papatum varijs erroribus & superstitione multiplici obruisse ac prophanasse Ecclesiam Dei, necessariò faciendum sibi existimarunt, vt propter gloriam Dei & salutem suam suorumq; discederent à Papatu, & veritatem agnitam pro sua virili parte cõtra Pontificios constanter pro eo ac decet adsererent. *Fol. 193.*

Hunc quidem in modum post allata 24. doctrinæ capita, quibus Papatus (vti loquuntur) id est Catholicæ per Occidentem Dei Ecclesiæ ministri, Episcopi & Pastores veram Dei Ecclesiam obruerint ac prophanauerint, octauam suam recusati Conc. Tridentini causam concludentes, quorsum totum spectet scriptum, liquidò demonstrant: nimirum vt sibi alijsque persuadeant, iustis de causis sacrilegũ istud sese schisma commisisse, altareque nouum nouo cum Euangelio erexisse contra totam ac vniuersam Christi Ecclesiam Catholicã toto reliquo nostro orbe (Deo Opt. gratia immortalis) incolumem, & apud noui orbis incolas felicissimè hoc sæculo à Germanorum defectione plantatam atque efflorescentem.

Veniant ergo in medium illa 24. capita, quibus sese demonstrasse iactitant, Catholicos, quos dicunt Pontificios, Ecclesiam Dei varijs erroribus & superstitione multiplici obruisse: immo vti superius fol. 31. aiebant, falsa doctrina, superstitione ethnica, cultus diuini prophanatione, ac deprauatione, adeoq; Idololatria prophanasse: quò pijs vbique omnibus semel liqueat, hanc criminationem, non rei veritate nixam, sed meris hominum mendacissimorum calumnijs in Catholicæ Dei Ecclesiæ

C inuidiam

inuidiam esse diabolico astu malignissimè fabricatam atque odiosissimè confictam.

Aggressuri suam actionem generosi isti Confessionistarum, vti aiunt, delecti Patroni, lepidam hanc præfatiunculá octauæ recusati Conc. Tridentini causæ, quæ est ob errores doctrinæ, præmittunt.

„ Vt maximè, inquiunt, vitia Ro. Pontificis velint silentio te-
„ gere, dissimulare ac taciti præterire; tamen obstare prioribus
„ illis grauiora impedimenta, quò minùs Concilium Tridenti-
„ num pro Ecclesiæ Orthodoxę iudicio agnoscere, aut approba-
„ re, eiusque censuræ causam de Religione subijcere queant.

Agnoscebant sanè ipsi aduersarij Anonymi suamet ipsa, vti diximus, conscientia teste conuicti, indignam esse multoque ineptissimam schismatis istius causam vitia & abusus, quos dicunt, personarum aliquot; cùm Religionis causa à professorum vita sit longè diuersissima: sed bonam fidem hic suis dominis Imperij Ordinibus deputati isti nec Theologi, nec consiliarij Politici præstiterunt. Neutiquam enim rem sibi probè cópertam vsuque omnibus notissimam dissimulare decuit, Catholicos iam pridem & voce publica in Comitijs varijs Germanicis, & scriptis adeò publicis in Concilio delegatorum Cardinalium anno 35. Paulo III. exhibitis ingenuè agnouisse, plurima

Bonam fidé in suis delectis istis Patronis protestantes meritò desiderent.

„ esse gnathonū & adulatorum aulicorú adulatione in hanc mi-
„ seram faciem deturpata atque deprauata. Neque silentio fuit
„ prætereūdum, Adrianum VI. Germanum Pont. Ro. publicæ salutis suæ patriæ Germaniæ cupidissimum & voce & scriptis ad Imperij status Anno 22. datis professum, A planta pedis vsque ad verticem capitis non esse toto Ecclesiæ huius sęculi luctuosissimi corpore sanitatem: sed varios posteà per Rom. Pontifices varia & legitima etiam esse malis plurimis aboléndis re-
„ media cùm prudenter inuenta, tum passim magno piorum
„ omnium gaudio, plurimoque fructu adhibita.

Catholici plurima nostris in vita moribus & Ec. gubernatione iam pridem agnoscimus & deploramus vitia necessariò castiganda & reformanda.

Cæterùm hæc vitiorú Ecclesiæ remedia vtut successerint, & quo euentu adhibita fuerint, hîc parui refert commemorare. Illud nullus inficias iuerit, non defuisse, neque in pręsentiarum deesse, qui oratione minimè simulata grassantes in Ecclesia pestes, vomicas, & carcinomata studuerint salutariter excindere

dere atque medicari: modò manum admisissent medicam, quam nostra vitia morbique inueterati depellere vsque non desinunt.

An Galliæ morbos dissimulauit R. V. Iohannes Picardus? an Aulicis aut Episcopis vnquam ita fuit adulatus, vt omnes non sale perfricaret, eáque vteretur libertate & parresia, qua Theologum Parisiensem decebat? Sic & Claudius Ceselius lib. de Republ. Galliæ, ad viuum Gallicanæ Ecclesiæ curanda detexit vulnera.

Piorũ querelæ de moribus vitaq; non Apostolica apud Catholicos.

Per Italiam verò an non Isodorus Clarius disertissimis suis orationibus Ecclesiæ Italicæ deplorat calamitatem? Nunc verò cernas, inquit, maximam Episcoporum partẽ ne in diœcesi quidem sua residere: nedum vt suo prædicandi munere fungantur. Difficilè enim quatuor in tota Italia nunc reperias, qui appellari Pastores iure possint, & pascendi officium subire dignentur. Et post interiecta paucula: Nullam aliam ob causam tam alienus Christianus populus ab Euangelicis legibus viuit, vt penè Christianæ professionis regula sublata è medio sit, quã ob desides, negligentesque Pastores: qui omnia videntur scire præter id quod scitu deberet esse præcipuum, id est, pascendi Christi gregis officium. Rursus ne quis momus insulsè garriat, hulcus non satis fuisse tactum; Nos verò, inquit, qui omnia ex Diametro contraria factis Pauli agimus, non pertimescimus iudicium Dei, & declaramus rebus ipsis nos vel non arbitrari futurũ Christi iudicium; vel ita obstupuisse, vt seruemur, nec ne, nihil referre putemus. Obnixè rogandus est Deus, vt meliorem nobis mentem inspiret, ne Christi greges tam miserè vagi ferantur ac disperdantur. Veras quidem malorum præsentium causas R. P. Isodorus Clarius demõstrat: sed ipsos fontes nondum attigit; quos si repurgare, & ad SS. Canonũ exequutionem instaurare Deus Opti. dignaretur (vti iam bona pios tenet spes ex S. D. N. Pij V. studio sanctissimo) facilior esset concordiæ Germanicæ conciliatio. hos ergo malorum huius infœlicissimi nostri sęculi fontes plurimi aperire, mæstisque vocibus deplorare non destiterunt.

R. D. Ruevvardi Tapperi querela de tollẽdis Ecclesiasticorũ abusibus.

Iam pridem enim similes piorum querimonias passim fuit & legere & audire: quarum illa in primis non est silentio præ-

tereunda, quam pietate non minùs clarus, quàm rara eruditione præstantissimus vir R. D. Ruewardus Tapperus præceptor meus immortali memoria celebrandus in publico Louaniensi Academiæ theatro magna quondam dicendi libertate commemorauit.

Orat. habita in D. Lindani & al. licentia. Ann. 1552.

Reuersus ex Concilio Tridentino per Mauritianos interturbato Confessionem Saxonicam eodē anno 52. editam refutaturus, ita collapsos Ecclesiæ Christi mores, eiusq́; labes deplorat, Oratione nondum in lucem data. Quam cum alijs aliquot eiusdē præclari viri scriptis ex autographo iam dudum prælo apparamus.

Auaritiæ omnes student. *Omnes sua quæ sunt.* *Omnia corrupta.* *Romani dispensant super quibus Christus ipse non posset. Prouisioēs Ro. monstrosæ.* *Omnia venalia* *In Rom. Curiæ adulatores & excusatores excusationum in peccatis.* *O memorabilē sanctissimi senis parrhesian! quam vtinā Romanenses gnathones, familiæ iq; Curiarum e anes audirent, eique obedirēt.*

De abusibus verò & lapsu disciplinæ, ait, quibus totum Ecclesiæ corpus est contaminatum, modò non agitur cum aduersarijs, & agnoscimus ipsi atque ingenuè cōfitemur, gemimus, & deploramus in corpore Ecclesiæ à planta pedis vsque verticem capitis non esse sanitatem: & corrupta esse omnia; præsertim in statu ecclesiastico: omnesq́ue sua quę sunt, quærere, & studere auaritiæ, quodq́ue per dispensationes super beneficiorum pluralitate, & super alijs plurimis, super quibus nec Christus ipse dispensare posset, per commendationes Abbatiarum & Episcopatuum, per monstrosas prouisiones, regressus & retrogressus omnia esse venalia, sub prætextu tamē, nescio cuius causæ rationabilis, quæ ex more, nullo facto examine, prętexitur; & bullis inseritur semper, multamq́ue propterea in capitibus Ecclesiæ damnabilem esse hypocrisim. De his inquam cum aduersarijs non agimus. Sunt enim tam notoria hæc vitia, vt multum cæcutiat, qui ea non videt: & insanus sit, qui vel excusare conatur. Quis enim non videt quantus sit sacrorum Canonum circa disciplinam neglectus? quis nō gemit nullam fieri illorum executionem, nisi circa beneficia, & ea quæ ad forum pertinent contentiosum? quorum si seuera esset obseruatio; & Prælati, quorum est eos exequi, suo non deessent officio, in his quæ mores & disciplinam concernunt, florentissima essent omnia in Ecclesia, nec opus esset vniuersalibus cōcilijs ad reformandam Ecclesiam Episcopos fatigare, & cum magna salutis iactura ad septennium oues suis destitui Pastoribus: nec ex Concilijs fructus vllus expectatur, quàm diu defuerint, qui conclu-

conclusa & definitiones zelosè exequantur. Sicquidem pius ille senex & homo Dei: vbi coràm Tridenti in Concilio Romanensium mores perspexisset, praximque illam Romanam ad explendam diram vnius voraginis ingluuiem de incorporatis misellis monasteriolis, de facie per Germaniam didicisset: lachrymantibusq; oculis vidisset, vti subinde nobis hisce de rebus in quotidiano conuictu commentantibus magno pij animi gemitu, ardentissimisque ad Christum Iesum Ecclesiæ sponsæ suæ seruatorem suspirijs solet commemorare. Sed modum facio querelarum atque satyrarum cōtra Ecclesiasticorum negligentiam, vitam impurissimam, moresque improbissimos passim effusarum.

Hæc atque id genus alia si anonymi isti grauaminum Germaniç corrasores, verius dixeris eruscatores, Clementiss. D D. suis Roman. Imperij Principibus & Ordinibus præclara sanè indole, mira modestia, singulari prudentia prçditis candidè exposuissent, procul dubio æquiores sibi Catholica illos experiretur Ecclesia, maior atque certior etiam conciliandæ concordiæ omnibus quidem pijs optatissimæ, sed istis exosæ, spes affulgeret. Rectè de isthoc hominum genere apud Poetam conqueritur ærumnosa Hecuba fucato amico Vlyssi exprobrans,

Studiū Catholicorum in abusus reformandos dissimulant apud suos Dominos callidi isti Cōfessionistarum patroni: quò sic dissidia foueant.

ἀχάριστον ὑμῶν σπέρμ᾽ ὅσοι δημηγόρους
ζηλοῦτε τιμάς (μηδὲ γιγνώσκοισθέ μοι)
οἳ τοὺς φίλους βλάπτοντες οὐ φροντίζετε,
ἢν τοῖσι πολλοῖς πρὸς χάριν λέγητέ τι.

Euripid. Hecuba ex versione Gasp. Stiblini.

Ingratum genus vestrum, quicunque forenses
Admiramini plausus (vtinam non essetis mihi cogniti)
Qui nihil pensi habetis amicos lædere,
Modò dicatis grata multitudini.

Quj plebeculæ captāt gratiam, magis grata q̄ vera student dicere, vel cū Principum iniuria.

Ita enim funesto illo placendi tunicato popello dissidiaque alendi tenentur studio, vt execrabilem illam vocem quosdam vel publicè iactare non pudeat: Ex bello aliquid, de pace nihil, plerisque nimirum foret esuriendum.

Nobilissimum tabularum forensiū Apophthegma.

Sed his querelis alium in locum reiectis, Deum Opt. Maxi. supplices precari, vt Germaniam suam quondam sibi dilectissimam, plurimorumque verè piorum merito nondum totam deploratam miseratus, eius Principibus, vel vnum donare di-

Veteæ diſſidiorum faces pſeudoprophetæ & suarū conſiliarij politici.

gnetur Michæam, qui omnium pſeudoprophetarum, falſorumque cùm doctorum tum cōſiliariorum (quibus funeſtiſſimum iſtud ſchiſma acceptum ferre debemus) ora obturet, ad illa præclara iſtorum Confeſſioniſtarum 24. capita veniamus: quibus oſtendere conantur, Ro. Pontificem, & Pontificios doctores veram Dei Eccleſiam impia doctrina prophanaſſe, & à vero Chriſti Ieſu per Idololatriam ſeduxiſſe Euangelio.

Cap. VI. Refutatio præfationis aduerſariorū in ſuas 24. Antitheſes doctrinæ, quam dicūt, Chriſtianæ & Pontificiæ. Fol. 93.

Ostensuri delecti illi Cōfeſſioniſtarum patroni à Pontificiis ſiue Catholicis Epiſcopis & Doctoribus multos errores grauiſſimos, dogmata noua, falſa inquiunt fol. 94. & manifeſtè impia, cultus etiā Idololatricos & magicæ ſuperſtitionis plenos in Eccleſiam eſſe inuectos, hunc in modum ſuam aggrediuntur actionem. Eſt enim in confeſſo, inquiunt fol. 93. & „ negari nullo modo poteſt, Pontifices & Monachos non tātum „ denſiſſimis & impiis tenebris inuoluiſſe Religionem: ſed prorſus nouum doctrinæ genus inuexiſſe in Eccleſiam, plenū horribilium errorum, impietatis & Idololatriæ, quodque cum diuinis Prophetarum atque Apoſtolorum ſcriptis manifeſtè & ex diametro pugnat.

Refutatio Lindani.

Crimen ſanè ingēs & nefariū atq; in primis ſacrilegum, ſi vllum aliud: ſed quod Catholicis falsò affingitur. Siquidem tam longè à nobis abeſſe iam pridem variis, iiſque luculentiſſimis Catholicorum ſcriptis eſt toti orbi meridiana luce clariùs demonſtratum, quàm à cælo abeſt terra, vnde huius calumniæ aculeum nihil exhorreſcimus, non ſolum Chriſto iudice, quia iſti ſuorum ſibi errorum & doli mali fraudiſque improbæ conſcij ſuoque iudicio condemnati, alium iſtarum controuerſiarum in terra Iudicem vix vllum recipiunt, vti fol. 385. diſertè ſatis proteſtantur: ſed piorum etiam omnium æqua cenſura freti. In confeſſo eſſe inquiunt, quòd Catholici ſcriptis tam luculentis, publicis vocibus, quotidianis concionibus falſum, fictitium, calumnioſum demonſtramus. Negari nō poſſe aiunt; quod omnis Catholica pernegat Eccleſia toto adhuc orbe incolumis, præter iſtum Aquilonis angulum; vnde Propheta

Fol. 385. Solus Chriſtus (inquiunt) & verbū eius ſcripto traditum præſideat, &c.

omne

omne prophetauit venturum malum,id eſt, illum olim Antichriſtum,cuius iſti Confeſſioniſtarum patroni anonymi tantum nō illuſtres ſunt lucernarij, indubiiq́ue præcurſores,olim proditurum.Sed tam manifeſtariæ calumniæ rationes audiamus.Sic enim eueſtigio ſubtexuerunt:

Etenim Pontificij Scriptores, aiunt, & Doctores horribili " audacia Sancta Prophetarum & Apoſtolorum ſcripta eleuan- " tes eò impudentiæ progrediuntur, vt de Bibliis ſanctis palàm " auſint dicere incerta ea eſſe & ambigua prorſùs, præceptorem " mutum,materiam litis,literam mortuam,literá quæ occidat, " obſcuram,dubiam, cereum naſum, regulam Lesbiam,plum- " beam,Sphingis ænigma,& quæ res ambiguas atque dubias pa- " rum explicent,minimumq́ue neceſſaria ſint Eccleſiæ. "

Refvtatio Lindani.

Atrox profectò crimen,quòd extrema quæque mereatur ſupplicia,æternáque odia,ſi vel per ſuſpitiones probabiles à Catholicis commiſſum vnquam conuincatur.

Verùm cùm ſola nitatur aduerſariorum affirmatione, nulloq́ue legitimo demonſtretur teſtimonio (quòd nequaquam omiſiſſent aduerſarij , vt in aliis ferè omnibus fecêre perdiligenter criminationibus , niſi probè ſibi fuiſſent conſcij,audacter hæc confingi in nos poſſe) leuiter ipſum perſtringemus, cùm vel ſola inficiatione aboleatur,donec euicerint.Catholicos aiūt ſancta Prophetarum & Apoſtolorum eleuare ſcripta, " ſed in iſtos ipſos Euangelicos quadrare hoc ſcelus deprehen- " dent pij Lectores,qui rem candidè perſpectam habuerint.

Vtri, obſecro,eleuant ſacra Prophetarum & Apoſtolorum ſcripta,an Catholici,qui omnia & vniuerſa iuſtæ reuerentiæ officio piè ſuſcipiunt,nihil reiicientes,nihil decurtátes: an Euangelici iſti noui , immo ſemi-chriſtiani , qui ad priſcorum exempla hæreticorum ſacrum Scripturæ diuinæ Canonem à tota hactenus Catholica Eccleſia per annos minimum 1200. traditum reiiciunt,ſententias nō paucas,Iudęos,Samaritanos, alioſq́ue Religionis Chriſtianę hoſtes imitati,deprauant,mutilant,libris totis accidunt,violant,adulterant,prophanant?

Vtri eleuent ſacroſancta Biblia?

S.Scripturas eleuant & reiiciūt Cōfeſſioniſtæ.

An

Epiphan. hæref. 69. August. de hæref. Tertull. contra Prax. Fol. 126.

An negare audent à Luthero, Pomerano, aliisque conscele ratum istud perpetratum sacrilegium? An non Epistolam ad Hebræos cum Arrianis reiecerunt? An non Epistolas Petri & Iohannis eiusdemq; Apostoli Apocalypsim cum Alogianis & Marcionistis de Canone auulserunt? An non D. Iacobi Apostoli Epistolam Lutherus blasphemè appellauit stramineam, & quæ spiritus nihil haberet Apostolici? Sed hæc olim fuère in controuersia, inquias, certas non reiecerunt Scripturas. Immo non aliunde vnus liber præ altero certa habendus est scriptura, quàm ex vnius Ecclesiæ Catholicæ iudicio, quæ & reliquas omnes affirmando & maioribus nostris per Concilia legitima tradidit, nobisque tradit, ac in finem vsque mundi suis tradet filiis: à qua eadem Ecclesia & aduersarij quosdam libros recipiunt Canonicos. Cuius censuram dum in iis quos audent dicere Apocryphos recusant, manifesti sese cõuincunt plagij, quòd nullo argumento alio indubitato, quàm Eccl. nostræ præiudicio suis libris, quos dicunt sese pro Canonicis ac diuinis recipere atque colere Scripturis, diuinā vindicare queant auctoritatem. Hunc igitur in modum aduersarij sacra Prophetarum & Apostolorum reiiciunt scripta, alij cum Luthero D. Iacobi epistolam, reclamante Caluino; alij cum Caluino Ecclesiasticum; alij cum Castalione Canticū Canticorum, reclamante Beza; alij Epistolam ad Hebræos, aliis reclamantibus Syneuangelicis; Apocalypsim alij: quibus ad vnum omnibus tota refragatur constanterque reluctatur tanquam plagiarijs & sacrilegis nostra Ecclesia Catholica, illius dudum obiecti criminis nequaquam affinis, nedum rea. Testatur D. Augustin. viros Christianos ea semper fuisse modestia, vt de Scripturarum Canone non audeant iudicare; quorum in numero nos Catholici quotquot vbiuis gẽtium degimus, profitemur: sed effrenes isti excusso semel Domini iugo, diuinum Scripturarum Canonem suo non solum substernunt iudicio temerario; sed sacrilega etiam pro libidine audent mutare, variare, deprauare, adeóque, si Deo placet, decurtare. Quid? quòd suo cum Luthero Confessionistæ Biblia appellare non verentur librum hæreticorum?

Calui. præfat. in epist. Iacob.

Beza in vita Calaini.

Contra Cresconium. 1. cap. 31.

Vide apud Surium in Chro.

Non ergo Catholici sacrosanctam Scripturam eleuamus,

aut facimus dubiam; qui totam atque vniuersam Canonibus Conciliorum antiquissimorum definitam recipimus reuerenter, atque colimus religiose: sed Euangelici sacrilegum istud facinus re vera peccasse deprehenduntur: dum priscos aliquot phanaticos sequuti magistros, in dubium reuocát, an libri sint Canonici, quos abhinc annis plus minus mille ducentis Christiani vbique omnes pro indubitato Canonicis sunt venerati. Sicut enim Manichæi vetus reiecerűt testamẽtum: ita Euangelici non exiguas eius partes: Samaritani Prophetas: isti Danielis aliquot capita, Ecclesiasticum, Baruch, aliosque libros diuinos, Machabæorum denique libros, sicuti non recipit Iudaica, ita nec Lutherana Synagoga.

Quos in Euangelici sequũtur magistros in nouo suo Scripturarum Canone.

Augustinus de ciuit. Dei lib. 18. cap. 36.

Quòd si sacras iam penitus inspiciamus Scripturas, quas aduersarij isti Euangelici nobis cum Catholicis concorditer etiamnum suscipiűt, Deum immortalem quàm flagitiosa illis in conuertendis, immo peruertendis designarűt sacrilegia, addendo, detrahendo, immutando, deprauando, atque, vt vno dicam verbo, sacrosanctum Dei verbum humana doctrina, immo Iudaica perfidia, adeóque diaboli mendacijs adulterando! nihil dum hìc ago de Euangelicorum commentariis; sed de puro puto Dei verbo, quod imperitis pro sacris venditát Scripturis. Si immania isthæc flagitia in S. Scripturas non designarunt Lutherus, Melanchthon, Brẽtius, Bucerus, Oecolampadius, Bullingerus, Beza, Castellio, pœnam talionis nequaquam deprecabor.

Iam dudum luculentissimis allatis rerum ipsarum exẽplis, illos noui Euangelij auctores tanta discordia dissectos, tam immani dissidio inter sese diuisos, tam irreconciliabili deniq; bello odíoque planè Vatiniano sibi exitialiter tumultuantes, istius planè conuicimus, prorsusque reos peregimus sacrilegij. Consulatur libellus noster dudum populo editus Dubitátius à Constantio libris .3. instructus, & alter doctioribus scriptus Ruewardus, siue de animi tranquillitate. Quæ ne quis fortè desideret, nobiliòra aliquot emblemata in mediű adferre non fuerit inconsultum.

Libro 1. cap. 10.

Nouam Lutherus orbi inuecturus de sola fide iustificante doctrinam, vt nouitatis declinaret inuidiam, ausus est homo

Nouam suam doctrinã vt statueret Lutherus, nouũ deprauauit Testamẽtum.
Rom. 3.
Allein durch dẽ glauben.
Kompt nur erkentnis.

sacrilegè temerarius suum *sola*, & *solum* passim diuinis Pauli Apostoli scriptis infarcire. Ad Ro. enim cap. 3. quod Apostolus Dei ore dixit: Arbitramur hominem per fidem iustificari, ille suo contaminauit veneno, adtexens solùm per fidem iustificari. Sic & illud, Per legem cognitio peccati, vt suam fictitiam fidem, quam dicebat specialem, verbi Dei prætextu palliaret, suum adtexuit solũ. Rursus ca. 4. Lex enim iram Dei operatur etiam illud suum adfinxit Solum, quò suam imaginariã fidem imperitis venditaret commendabiliorem. Rursus quia fidem suam finxit semper esse charitati coniunctam, ideóque bonorum operum fæcundam, contrà quàm docet Euangelium, Iacobus & Paulus; hinc D. Iacobi locum, Ostende mihi fidem tuam sine operibus, Lutherus deprauauit, Ostẽde mihi fidem tuam cum operibus.

Quò & alia sua paradoxa vel in speciem statueret, illud Pauli Ro. 3. Omnes enim peccauerũt, deprauauit ad fictitiam suam peccati permanentiam stabiliendam, Omnes enim sunt peccatores, contra Pauli sententiam: qui nos peccatis ablui, liberari & sanctificari docet per Christi spiritũ in Baptismo donatum.

Quòd D. Iudas ait: Qui potest vos seruare sine peccato, Lutherus peccati amicus, vindex, & patronus, quia peccati mancipium, peruertit, sine oppugnatione. Quò verò semel omnem Christianis eriperet perfectionem, quod Paulus hortatur, Accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo & in omnibus perfecti stare; Lutherus omnis probitatis hostis vocem perfecti omisit: quæ tamen in omnibus cõstanter legitur codicibus tam Latinis quàm Græcis.

Ohn anstoss.

Act. 3.

D. Lucas annotat solemnem orandi morem Apostolos obseruasse, vt certa hora Deum colerent Petrus & Iohannes, ascenderunt (inquit cap. 3.) ad horam orationis nonam, quę nobis est tertia pomeridiana, quę Vesperarũ dicitur: Lutherus orãdi studio infestus deprauat, peruertens eos in tẽplum ascendisse ad orandum sub horam nonam: quę lectio vt libertatem orãdi habet; ita nullum habet certi temporis orationibus dediti vestigium: quod tamen ad Dauidis & Danielis exẽplum Apostolos obseruasse est indubitatissimum.

Hunc

Huncin modũ ſacrilega impietate in Eccleſiaſtica dogmata graſſatus Lutherus ſui ſcopi haud quaquam oblitus prodidit, quorſum nouam inuexerit Germaniç Euangelium. Quod enim D. Paulus ſcribit aduerſus Iudaizantes, quòd Chriſtum docebant ſecundum elementa mundi, Lutherus pulchram ſibi hîc nactus videbatur occaſionem, leges omnes Rei publicæ ſemel euertendi; ideóq; verba deprauat, ſecundum leges mundi; quò tumultuantibus ruſticis, ſuo claſſico dicendiq; facibus ad rebellionem excitatis, ſpecioſum ex Dei verbo adferre putaretur patrocinium. Nach der vvelt satzunghen.

Hæc in præſentiarum ſufficiant, vnde pius Lector facilè ex vnguibus Leonem. Quæ tam manifeſtò Lutherum conuincunt Scripturarum corruptorem, vt vel Oſiandriani magna ex parte Lutheri diſcipuli nihil vereantur pronunciare plurima Scripturarum loca à Luthero magna (inquiunt) falſitate « & dolo interpretata, quemadmodum Cõfeſſio Manſvelden- « ſis commemorat.

Sed huius amplius confirmandi labore nos iam pridem liberauit Confeſſio Tigurina, quæ anno 45. edita Lutherum ait fol. 112. ſuo à Zwinglio conuictum eſſe ſcripturarum adulteratorem.

Quod adeò indubitatum eſt, vt Bucerus ipſe (cui vos Confeſſioniſtarum Patroni ſcio plus habetis fidei) Dialogo contra Melanchthonem ſcribere non dubitarit, Lutheri lapſus in ver « tendis explanandiſque ſcripturis manifeſtos eſſe, nec paucos. « Imò Lutherus ipſe præfat. quadam in Biblia agnoſcit inge- « nuè quòd Rabinos ſequutus more Munſteri & Pagnini crebrò errarit. Hæc de Luthero Sacrarum Scripturarum mutilatore, corruptore, deprauatore ſufficiant in præſens. Qua verò fide ac reuerentia diuinas tractent ſcripturas Lutherani, vnus Caluinus fecerit conteſtatum. Is Bremenſibus Theologis ſuo de Luthero tripudiantibus ac Sacramentario dogmati inſultantibus reſpõſurus ſcribit, eos (admonitione vlt. ad Weſtphalum, fol. 287.) Scripturam turpiter & pudendum in modum corrumpere, vt Iohãnis Baptiſtç ſpoliis Lutherum exornent: quòd ſit Elias ille, per quẽ reſtituenda fuerint omnia: & quod in Iohan. Baptiſta ſemel factum eſt, non obſcurè tam Prophetæ quàm Lutherani Scripturas corrumpunt.

Caluino Lutherani sunt Scripturarum falsarij.

tæ quàm Christi testimonio in Luthero fuisse iterádum, qua falsitate (inquit Caluinus) non minus fœdarunt Lutheri nomen, quàm Aegyptij Ieremiæ corpus, sepulchrum eius adorando.

Cæterùm qua temeritate sacrilega Lutherani quosdam S. literarum locos ad sua noua dogmata statuéda detorqueant, pauculis exemplis fiat manifestum.

Tibi soli peccaui, deprauát ex Hebræo Phil. Melanchthó lo. commu. & Iohan. Bréntius in Catechismo magno.

An non Melanchthon, Brentius, cæteriq; illud psalmi 50. deprauát: Tibi tantum peccator sum? vt suam perpetuam in peccatorum sordibus, à quibus si auitam Catholicorum obtinerent in Ecclesiæ vnitate doctrinam, iam pridem fuêre per Christi fidé & Sacraméta expurgati, tueantur immunditiem?

Quoniam dilexit multú, Brentius deprauat, in idcirco. lib. contra P. Soto.

An non idem Brentius ad oppugnandam piarum lachrymarum Deo Opti. pro peccatis gratissimarum efficaciam, & vti cum Cypriano, August. Ambros. totóq; veterum Patrum choro Catholici loquimur, satisfactionem, illud Lucæ 14. adulterat: Quoniam, peruertens in idcirco, dilexit multum; causam remissæ peccatorum impiè commutans in effectum?

Eant nunc lepidi isti Confessionistarum Patroni, & Catholicos de prophetarum Apostolorumque scriptis eleuatis in crimen vocent; cùm ipsi ea non solùm eleuét, sed Iudaicè potius mutilent, adulterentque; id quod non Iudæorum solum, verùm & hæreticorum facinus fuit hactenus semper proprium.

Proinde cùm hac in calumnia Confessionistæ luculenter adeò teneantur rei, ecquid fidei merétur reliqua, ad fictitiam calumniam statuendam ab ipsis porrò allata?

Eò verò impudentiæ aiunt Catholicos progredi, vt de S. Bibliis ausint dicere incerta eadem & ambigua prorsus, & cætera dudum recitata, conuitia magis & exprobria quàm argumenta.

Atqui istud nó sola fuit criminatione affirmandum, Euangelici, sed recitatis scriptorum Pontificiorum liquidis testimoniis comprobandum, vnde & nos isthæc nugarum loco habebimus, donec ipsis suorum auctorum, quos falsò infamant & ignotos accusant, cófirmetur verbis. Siquidem quotquot tam nostri sæculi, quàm superiorum scriptores Ecclesiasticos videre potuimus, nusquam isthæc apud quémquam tam blasphema agnoui-

agnouimus. Extant quidem plurima apud illos loca de S. Scripturæ obscuritate, & intelligendi difficultate, quòd ea à suo germano ac genuino sensu (quem sola Catholica Christi, verè habet, sempiternumque obtinebit Ecclesia) separata, in varios ab hæreticis trahatur errorum prætextus: vt sic considerata, non autem (vti aduersarij calumniatur) verè, præbeat quidem non per se (vt cũ philosophis loquamur) sed propter impiam imperitorum, temerariorum, sciolorum ac imprimis hæreticorum temeritatem litis materiam, vereq́; naso comparetur cereo, cùm hic aliò, ille rursus aliò vnam eandemque scripturam inflectat, incuruet, atq; obtorto, quod aiunt, collo trahat. Hoc sanè vel vnus ille de S. Eucharistia perspicuè admodum testatum faciat locus, tot variorum tam à Lutheranis, quàm Sacramentariis sensuũ portentis in variam à vero faciẽ deformatus. Vt enim nihil de anilibus, vereq́; inanibus Sacramẽtariorũ somniis dicamus, qui in suo paradoxo statuẽdo tam sunt inter se varij, vt plurimis factionibus constitutis, solus Iohan. à Lasco plura sibi istorũ verborũ cœnę Domini fingat cõmenta, quàm numeret digitos. Nũc de Confessionistis est agẽdum. Euripid. in Cyclop.

Hi autem etsi Lutheri nomen suis prætexũt dogmatibus; tamen hac in re, vti & aliis plurimis doctrinæ capitibus, prorsus dissentiunt: aperta enim per Lutheran. Cyclopica schola, quæ nec Deum verè colit, nec maiores reueretur, omnes illud Sileni de Cyclopũ ingenio ac moribus apophthegma canũt; ἀκούει δ᾽ οὐδὲν οὐδεὶς οὐδενός. nullus nulli in re nulla obedit: sed quod sibi quisque fingit pro Deo, sequitur colitque inuictus, nullique cedere nescius. Lutherus namque docuit panem cœnæ Domini re vera & substantialiter panem simul & corpus Christi esse, vnde & ἀρτόσαρκα, id est carneum panem nominat, quemadmodum annotat Confessio Tigurina, fol. 110. Porrò Sweuici illi 14. Parochi puri puti Lutherani cõtra Oecolampadium pro Luthero dimicantes suum infelices conficiunt ipsi Lutherum, quorum facilè princeps fuit Iohan. Brentius, anno 25. Hi asserebant corpus Christi in vel sub pane adesse: non ita tamen vt panis substantialiter sit corpus Domini, quod contendebat Saxonicus Euangelista Lutherus: sed illud in vel sub pane commanducari, eo nimirum modo, quo

pillulæ inquiebant ouis immixtæ absorberi consueuerunt.

Sunt & alij Lutherani, vt hanc (ita dixerim) panis permanẽtiam & consistẽtiam vnà cum Christi corpore à Luthero nunc ab orco reuocatam arguto sophismate tueantur, disputant an hæc vnio panis & corporis sit hypostatica, an physica, an formalis, an mystica, an sacramentalis? Certè quot hîc cõfingunt vniones, tot re vera serunt inter Lutheranos dissensiones. Alij Lutheranas loquendi formulas ita detorquent ad Caluinistarum verba & sensa, vt Zwingliani vel à Lutheranis audiant. Sic enim Iohan. Brentius, qui Wormatiæ noluit condemnare Tigurinos, propter præfationem in lib. Iac. Andreæ, à Saxonibus vocatus Zwinglianus, sicut & in causa Osiandriana dicebatur cothurnicus.

Hoc igitur exemplo liquet verba cœnę istis Euangelicis quidem esse materiam litis, & verè naso comparari cereo: dum vnus sic, alter verò aliter contendit intelligendum, quod per se vnum est, vniusque tantum sententiæ, quam Catholica vbiq; & semper tenuit æternumq; obtinebit Ecclesia. Eundẽ in sensum sacras literas & hæreticorũ ingenia sibi minimè, nedum suis magistris constantia, regulam faciunt Lesbiam siue plumbeam, dum suam quisq; hæreticorum priuatam opinionem Scripturis infert, vti ait D. Hilar. non ex illa veritatem petens, sed suæ humanæ doctrinæ palliandæ illam inflectens inuitam. Paucis his ex verbis homini non tam contentionis, quàm veritatis studioso facilè fiat satis de longo illo acerbissimarum caussationum catalogo, si Catholicos meminerit cum Petro Apostolo de sacris literis docère, quod ille de D. Pauli epistolis singulariter dixit verissimè, plurima esse in S. Scripturis, inquiẽs, non solùm sensus dubij & incerti: sed intellectu quoque difficilia siue δυσνόητα: quod D. Petri capitulum, vel Euãgelici ipsi eadem, qua vetus interpres, reddiderunt voce, de quo pòst dicetur copiosius.

2. Petri. 3.

Calum. Porrò quod aduersarij aiũt, Catholicos docere Scripturam „ esse Sphingis ænigma, & quæ res controuersas, ambiguas atq; „ dubias parum explicet, nefaria est calũnia: docemus quidem cum D. Hiero. Apocalypsim & plurima prophetarum oracula tot habere mysteria, tot continere sacramenta, quot habent verba:

verba: sed Sphingis ænigmata nemo, nisi summa cũ Dei Opt. maximi blasphemia, dixerit: quæ tã longè à Catholicis abest, quàm altera illa quã continẽtibus attexũt verbis, sacra Biblia (inquiunt) minimũ esse docent necessaria. Istius blasphemæ vocis si vel vnum proferant testem, vicerint.

Cęterùm quod addunt, Laicos etiã à lectione eorum (S. Bibliorum inquiunt) & vsu in populari & vernacula lingua arcent, frigidior est calumnia, immo mendacium manifestius, quàm quod vllam mereatur refutationem. Extant Biblia Louanij, Parisiis, Coloniæ, alibiq́ue & Germanicè & Gallicè conuersa. Norunt ipsi quoque aduersarij & totam per Sueuiam, Bauariam, aliasq́; Catholicorum prouincias sacra sub concione populis vernacula lingua prisco de more sanè laudatissimo (vtinam & aliis idem omnibus placeret) prolixè recitari S. literarum capitula. Proinde quod ex Cõcilio Niceno & diuo Chrysostomo atque Erasmo adferunt, nostram iuuat causam: quam ad aureum illius, nobis quidem venerandissimi, Concilij Canonem omnibus, sed ex Concilij sententia, optamus persuasam: id est, vt pij omnes vbique linguarum germana & pura, non per Marcionem, Manichæos, Lutherum, Castalionem, Bezam, aut Anabaptistas aliosúe phanaticos deprauata, solliciti voluant Biblia. Mendac.

IN tam manifesta deprehẽsi vanitate aduersarij, nouam cudũt superioribus longè atrociorem calumniam. Catholicos enim cũ Iudęis & Turcis cõparãt, quòd, vt illi, relicta (inquiunt) per Prophetas & Patriarchas, & Apostolos doctrina tradita nouum excogitarunt Talmud, & genuerũt Alcoranum: eodem modo & Papistæ cùm sacra Biblia velut literam mortuam, & ambignam contumeliosè spreuissent, in locum eius traditiones humanas in Ecclesiam inuexerunt, quas fidei Christianæ fundamentum certissimum, & normam iudicij de doctrina vocarunt. CAP. VII. Collatio Catholicorum cũ Iudæis & Mahumetanis refellitur.

LINDANI REFVTATIO.

NON noua isthæc est calumnia, quòd Catholicos Iudæis, hæreticis, aut paganis comparant belli isti Confessionistarum

patroni.

patroni. Sic olim & Faustus Manichæus D. Augustini ętate Catholicos Iudæis conferens appellabat semi-christianos, & Pelagianos D. Ambrosium per conuitium non puduit vocare Manichæum.

Sed quemadmodum illi maiores nostri non fuère istius culpæ sanè sacrilegæ affines: ita nec Catholici, qui nūc per orbem viuunt Christiani ista merentur elogia planè infanda, vt vel Iudæis, vel hæreticis, nédum Paganis, Idololatris aut Turcis similes habeantur, quemadmodum ipsa luce faciemus Christo aspirante illustrius.

Nouum enim nihil Catholici finximus, Nouum Talmud cum Iudæis non excogitauimus, nouum Alcoranum cū Mahumetanis aut Turcis non genuimus: sed quod à maioribus, ab Apostolis, à Prophetis traditum accepimus, constanter in hanc vsque horam seruauimus inuiolatum.

Quinimo vel capitis huius periculo, idque iudicibus S. Imperij Ro. ordinibus, equidem ausim asserere in Euāgelicos nostri sæculi verè quadrare, quod in totius orbis homines Christianos, id est Catholicos tam improbè, tam sceleratè confingunt, contráque suæ mentis testimonium atrociter atq; mendaciter exprobrare audent delecti isti Confessionistarū theologi consiliariique Politici.

Nō Catholicos, sed Euangelicos Iudaismi delitia populo vendi tare suis in Bibliis.

An non cum Iudæis sentiunt Euangelici, qui manifestas impiorum Iudæorum, hominibus Christianis, cōtra maiorum doctrinam, contra vetustissimam Ecclesiæ Catholicę Scripturam diuinam, hodie impias obtrudunt Sacrarum literarū corruptelas? Istud meridiana lucę clarius conuincit Esaias ab Euangelicis istis (si Christo placet) pudendum in modum deprauatus.

Tigurina Ecclesia S. Scripturas habet deprauatas sicuti & Basiliensis.

Siquidem Iudaicam corruptelam S. Biblijs inustam Basiliēsis Ecclesia suo à pseudo-Episcopo apostata monacho Oecolampadio suscepit. Ita enim ad verbum extat in eius commentarijs dudum & Geneuæ recusis. Ecce adolescētula prægnans pariet filium: sicuti olim Aquila apostata corruperat. Eandem notam Iudaicam siue Caballisticam & Castellio, vt ad Cōfessionistarum castra propiùs descendat oratio, suis Ciceronianis (si Deo placet) inussit Bibliis; Ecce puella pregnans filium pariet. Sed apertiórem Iudaismū Leo Iudas cum aliis

Tiguri-

Tigurinis, haud ſanè minima Euangelicorum pars in ſacros inuexit Pſalmos, qui omniũ luculentiſſima contra Iudæorum ſcandalum de Chriſti morte & cruce habent cæleſtia oracula.

Illud enim diuini Prophetæ capitulum de Chriſti manibus pedibuſq; confodiendis atq; clauis patibulo configendis, quod illuſtre admodũ habet veri Meſſiæ ſignum, maluerũt Tigurini Theologi non infima Euangelicorum iſtorum columina cum Iudæis Chriſti ſui crucem ceu ſcandalum atque maledictum omnium grauiſſimum exhorreſcentibus, adulteratum vertere: Ceu leo manus meas & pedes meos: quàm toto cum orbe Chriſtiano Apoſtolorum diſcipulo, Foderunt manus meas, obtinere.

Foderunt manus meas Euangelici cum Iudæis deprauãt Tanquam Leo.

Verùm quanta iſtud Euãgelicum facinus ſit impietate planè Iudaica plenum ipſe Caluinus diſſimulare non potuit. Scribẽs enim in pſal. 21. annotat omnes quidem libros Hebraicos in hanc lectionẽ: Sicut leo manus meas & pedes meos, conuenire (quod nos falſum libris de optimo interpretandi gen. „ demõſtrauimus) ſe tamẽ ab ea lectione decedere, quòd ita co „ gat ſententiæ ratio; & probabilis ſit coniectura, locum à Iudęis „ eſſe fraude corruptum: addit prętereà in eos cadere non leuem „ falſitatis ſuſpitionem, quibus vnicum ſtudium eſt Ieſum cru- „ cifixum ſuis ſpoliare inſignibus, ne Chriſtus & redemptor ap- „ pareat. Quod quàm faciant ſtrenuè cum Iudæis iſti præclari Euangelici, liquidis aliquot nunc exemplis ſufficiat demonſtratum.

Nihil iam dicam, quot & quàm variis doctrinæ capitibus Euangelici Iudaicis, Mahumetanis, Caballiſticis conſentiunt dogmatibus, fidei Chriſtianæ hactenus ignotis; quæ longo Catalogo dudum in dialogis, quibus Dubitantij titulus eſt, recenſuimus: vnum hoc pios omnes hic vt conſiderent ſuam per ſalutem rogo atq; obſecro, quod D. Auguſt. docet lib. 18. cap. 36. de Ciuit. Dei: vnde liqueat an Catholici, an potiùs Euangelici Iudaicam ſequantur Synagogam? & vtri diuinã Scripturam in Iudaicum Talmud cõmutarint? De libris Machabæorum ingens orta eſt hac tempeſtate quæſtio an ſint Chriſtianis hominibus Canonici habendi; nec ne. Catholici eos, vti & reliquos omnes, retinemus Canonicos: Euangelici eos de Canone cum aliis aliquot abiiciunt, id eſt Scripturam diuinam eſſe negant.

Euangelici varia Iudæorum & Mahometanorũ dogmata ſuis Euãgelij titulo venditãt quæ vide ad dialogos Dubitantij lib. 2.

Inuicta demonſtratio Euangelicos Iudaicam ſequi Synagogã: cuius Canonem ſcripturarum exoſculantur, ſpreto Chriſtianæ Ec. Canone.

Euangelicos nostros D. Augustinus pronunciat iudaizare, dum libros Machabæorum de sacrarum Scripturarum reiiciunt Canone.

negant. Sed vtri cum Iudæis & sentiunt & faciunt, iudicet D. Augustinus, si modò eum iudicē admittunt: Libros Machabæorum, inquiens lib. de Ciuit. Dei 18. cap. 36. non Iudæi, sed Ecclesia pro Canonicis habet. Quid autem illa Apostolica his de libris censuerit Ecclesia, vnus plurimorum instar liquidissimò testetur D. Egesippus Apostolicorum temporum, vti ait D. Hieron. vicinus, Machabæorum res gestas, inquit præfat. historiæ suæ Ierosolymitanę, Propheticus sermo paucis absoluit. Hos igitur diuinos libros Catholici reuerenter admodum pro diuina suscipimus atq; obtinemus scriptura cum viro illo Apostolicæ Ec. discipulo: quos Euágelici isti, si Christo placet, pro humana habent doctrina, & de Canone adeò reiiciunt cum Iudaica Synagoga.

CAP. VIII. Catholicos contumeliose non spreuere Scripturam, sed reuerenter admodū habere.

HAC vna ex re, vt alia plurima breuitatis causa silētio prætereamus, liquet quantæ sit vanitatis plenissimum, quod scribunt lepidi illi Cōfessionistarum patroni, in nos per inuidiam deriuantes flagitium, quod ipsi reuera manifesto cum sacrilegio designarunt. Eodem modo (inquientes) & Papistæ cùm S. Biblia velut literam mortuam & ambiguā contumeliosè spreuissent, & cæt. Catholici enim summa, vti par fuit, reuerentia, congruoq́ue suscipimus, veneramur, obtinemus honore diuinam, sacrosanctam Scripturam, totā, illibatam, nulla parte accisam, decurtatam, aut mutilatam. Non eam contumeliosè, velut literam mortuam & ambiguam, spreuimus: cùm eā, authore D. Petro, velut lucernam loco caliginoso lucentem admiramur; eam cū Dauide ceu pedibus nostris in viā pacis dirigendis lucernā exosculamur; eam cū D. Stephano verba vitæ cōtinentem pij veneramur, colimus, ac tantū non adoramus.

2. Petr. vlt. Psalm. 118. Act. 7.

Caluin.

Non enim eam aut literam mortuam, aut ambiguam contumeliosè appellamus, (nam mera isthæc est aduersariorū calumnia, inuidiosè in Catholicos conficta) sed propter eius obscuritatem, intelligendique difficultatem D. Petri verbis contestatam docemus, plurimis in locis eam non omnibus perspicuam tradere sententiam; quod vel aduersarij adeò ipsi inficiari non possunt, vt disertè scribat Bullingerus præfat. Bibliorum Tigurinorum, Ezechielem mysteria Ecclesiæ inuolucro quodam inuoluta proponere. Rursus Iohannem Apostolum ait in Apocalypsi prophetico dicendi genere pingere, quæ sibi Domi-

Scripturam esse obscuram D. Petri testimonio tuentur Catholici: quod & Euangelicorū suffragiis demonstratur.

Bullingerus.

Dominus reuelarat fata (si prophanis eius verbis vti liceat) Ecclesiæ, & quæ ei vſque ad finem ſæculi ſint obuentura. huic & Caluinus ſuffragatur, qui de Apocalypſi ſententiam rogatus, ingenuè reſpondit (teſte Iohan. Bodino) ſe penitus ignorare quid velit tam obſcurus ſcriptor. Quòd ſi tam ſunt apertæ, omnibuſque manifeſtæ S. literæ, vt præ ſe ferunt iſti Confeſſioniſtarũ defenſores, quur quæſo veſter Lutherus Apocalypſin negat aut Apoſtolicam, aut propheticam, quòd humana, inquit, intelligentia illam non aſſequatur? Iſtud quidem nos ingenuè cum D. Dionyſio Alexandrino viro modeſtiſſimo ſimul "& ſanctiſſimo agnoſcimus, neque de illis S. Apocalypſeos my-"ſteriis noſtro intellectu inquirimus & iudicamus: ſed fide po-"tius acquieſcẽtes ſublimiora illa, quàm quæ à nobis intelligan-"tur, putamus. Neque propterea certè fuit à Canone reiiciẽda, "quia obſcura eſt, omniumque fatigat & exercet ingenia. Nam "hac ratione totum mox euertas Scripturarum Canonem, & "in nudum conuertas nomen. "

Caluini reſponſum de Apocalypſi.
Methodo hiſtoriæ cap. 7.
M. Lutherus.
Dion. Alexãdrinus apud Euſeb. 7. cap. 25.

An non illud D. Petri de Paulinis Epiſtolis elogiũ & veſter Lutherus reddidit, Quędã ſunt δυσνόητα ſchweer zu verſtehẽ, intellectu difficilia? An non ſimiliter Caſtellio, Tigurini, & Beza?

An verò quiſquã negarit eſſe plurima pleriſq; in S. Scripturis incognita & occulta? Certè diuinus ille myſteriorũ Chriſti peritiſſimus Dauid ſic ſibi quidẽ gratulatur, τὰ ἄδηλα, inquit Pſalmo 50. καὶ κρύφια τῆς σοφίας σου. Ignota & occulta ſapiẽtię tuę manifeſtaſti mihi: meritò id ſibi gratulatur Propheta, quia nõ omnibus omnia aperit Deus Scripturæ myſteria. Hinc tanta "ſedulitate orat, Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia "de lege tua: ne abſcondas à me mandata tua: da mihi intelle-"ctum & ſcrutabor legem tuam. Quo Dei beneficio qui donatus eſt, rectè exclamat, Declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis! Non ergo mox vt quis fide in Chriſtum eſt præditus, donum etiam accipis Scripturas intelligendi, ſiue interpretandi, quod prophetiæ chariſmate donatur: ſed pleriſque noſtrum cum Corinthiorum plebe negatur: his verò Paulus, etſi ita omni gratia ſpirituali locupletatos dixiſſet, vt nihil deeſſet; tamen non potuit loqui quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus, tanquam paruulis in Chriſto. Vn-

Non cuilibet fidelũ datur donũ prophetiæ, aut ſcripturas intelligẽdi ſiue explanandi.
1. Cor. 3.
Corinthiorũ pleriq; paruuli in Chriſto.

Hebr. 5. Non omniū est ſolidus cibus: ſed pleriſque lacte eſt opus.

de lac eis potum dedit,non eſcam,aut ſolidum cibum: cuius non quilibet eſt particeps. Quidam enim cum Hebræis ita ſunt ſuis aut moribus hebetati aut vitiis præpediti, vt eis vel poſt longam in Chriſtiana religione conuerſationem,lacte ſit opus,non ſolido cibo. Qui autē lactis eſt particeps,(teſte Paulo) expers eſt ſermonis iuſtitiæ. nam paruulus eſt in Chriſto. perfectorum autem demum eſt ſolidus cibus,eorum qui propter conſuetudinem exercitatos habent ſenſus,mentiſque iudicium ad diſcretionem boni & mali. Quod igitur humanis corporibus ex cibi ſolidi indigeſtione ſolet accidere, hoc & in anima ex doctrinæ ſpiritualis ſenſu nō ritè percepto videmus vſu venire. Vt enim puerorum ſtomacho cibis ſolidis ac præduris obruto morbi generantur graues & periculoſi, ac nonnunquam ſontici: ita paruuli in Chriſto ſi omiſſo illo doctrinę genere Catechiſtico, quod lactis nomine D. Paulus notauit, vti ad Hebræos,cap.5. declarat; mox ſeſe abripiant ad ſolidum cibum vorandum, id eſt myſteria illa ardua atque aporrheta perſcrutanda & diiudicanda,in animi cadunt deliria,morboſque animorum plerumque incurabiles. Verè namque iuxta prophetiā miſeris illis vſu venit, Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. Vnde nam obſecro quis obortas dixerit tantas paſſim plebeculæ Chriſtianæ vna de Chriſti fide diſputationes,diſſenſiones,factiones? Quas ſi quis annumerare tentarit,tot deprehendet ſententias,quot ferè capita: plauſibili enim pſeudo-prophetarum doctrina ad temerariā diuinarum ſcripturarum lectionem inuitati,quod nihil habet obſcurum, nihil difficile; Apoſtolos piſcatores & textores tā fuiſſe rudes, quàm ipſi ſint; Deum nunc tam poſſe imperitos docere, ſuoq; ſpiritu donare,quàm olim,totos ſeſe legendis ſacris libris,ſuoque pro ingenio ſatis nondum ad Pauli monita exercitato intelligendis tradunt. Vnde miro animi faſtu excæcati, omnes præ ſe contemnunt naſutuli,nullū alium ferunt S. ſcripturarū intellectum,quàm ſuis à magiſtris hauſtum. Sed quid mirum iſtos miſellos opprimi à gloria, qui illotis, quod dicitur, pedibus,ſiue, vt D. Paulus loquitur, nōdum exercitatos conſuetudine habentes ſenſus, mentemque ſpiritu diſcretionis præditam,diuina perſcrutari audent myſteria, humanoque iudicio ineffabilia Chriſtianæ religionis pertractare Sacramenta? Paſſim

Lacte Paulino ſiue Catechiſmo eſſe pleriſq; opus nunc temporis,ne in animę incidāt morbos,ex ſolido cibo, intempeſtiue vorato, ſiue intemperanter deglutito.

Prouerb. 25.

Ex myſteriorū fidei imperitia & ingenij faſtu tātus eſt hodie erraticorum & hæreticorū numerus.

ſim enim tunicatus popellus diuinum incarnationis Chriſti, aut S. Euchariſtiæ inueſtigat myſterium. Non deſunt qui omnipotentiam Dei ſuo examinare audent ingeniolo. Sunt qui Chriſto certum in cælo empyreo metiuntur locum. tanquam cæleſtis regionis conſtituti eſſent deſignatores: & vt omnes inſaniæ metas ſemel tranſiliant, inueniuntur qui ipſas ſacroſanctæ Trinitatis perſonas Arrhiana ſiue Macedoniana diſtinguere audent impietate. Quam vbi diaboli fraude animo ſuo perſuaſerint, ſcripturas legunt, teſtimonia ſuo quiſq; cōgruentia ſomnio quærunt, detorquent, inueniunt. qua opinione animus ſui amore cæcus ſemel imbutus, pro verbo Dei iactat, quod ab eo eſt alieniſſimum. Qui ſanè error inde oboritur, quòd lactis adhuc particeps ante tempus ſolidum vorare voluit cibum, qui non eſt, ait Paulus, omnium, ſed perfectorum. Vnde ſuis Apoſtolis haud fruſtrà Chriſtus poſt biennij Catecheſim, Vobis datū eſt noſſe myſterium regni, cæteris autē in parabolis omnia fiunt. An quod ſuo ſæculo Chriſtus profitetur pleriſque contingere, negabimus noſtri temporis hominibus euenire? Quibuſdā enim datur ſpiritus prophetiæ ad Ec. ædificationem, non omnibus; nam non omnes ſunt doctores, non omnes prophetæ, nō omnes interpretes. His ergo ſcripturarum obſcuritas eſt per alios explananda: quemadmodum aliquot PP. teſtimoniis eſt demonſtrandum. D. Ambroſius in illum D. Pauli locum Timothei. 3. Deus vult omnes ſaluos fieri; obſcuritatem loci nō diſſimulans rogat, ecquur ergo non fiat Dei voluntas in omnibus, cùm ſit omnipotens? reſpondet: Sed in omni (inquit) locutione ſenſus eſt, conditio latet. Vnde « dicit Petrus Apoſtolus; omnis Scriptura indiget interpretatione. « Hinc & Chriſtus ſua in Eccleſia quoſdam doctores, quoſ- « dam interpretes donauit. Certè quod Dauid ſibi gratulatur « ſingulari Dei Optim. beneficio contigiſſe, Incerta ſiue ignota, inquiens, & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi: equidem omnibus Chriſtianis ingenuè agnoſcēdum eſſe arbitror, quotquot ſuæ humilitatis memores profitentur ſe Chriſti diſcipulos, quibus non quidem omnibus, ſed paruulis reuelare patet dignatur; ſicuti & ſapientibus recondere. Vnde Chriſtus rectè Iudæos monet, Scrutamini Scripturas, qua voce τῷ ἐρευνᾶτε inueniendæ ſententiæ difficultatem oſtendit. Et ſi enim lectoribus

> Lucæ 14.
> Non omnibus fidelibus datū eſt noſſe myſteria regni.
> Ephe. 4.
> Scripturæ quia obſcuræ, indigent interpretatione
> Ambroſius in epiſt. ad Timot.
> Scrutandas eſſe ſcripturas, monet Chriſtus doctos, nō quoſuis paſſim plebæos.

bus

bus testimonium de ipso præberent, vti & in hunc vsq; diem: tamen Iudæi dolendum in modum hallucinátes aliter eas intelligebant. Quod ergo Iudęis de prophetia siue Moysis, siue Danielis vsu venit, vt eam de Christo loquentem non intelligerent, an non & hodie quibusdam Christianis simili pertinacia Iudaica laborátibus euenire sit consentaneum? Certè hoc de Sacramentarijs, alijsque affirmant Confessionistæ: quemadmodum de illis, omnibusque ad vnum aliis peregrinam doctrinam Christianis auribus contra scripturas recte intellectas inuehentibus, Catholica censet Ecclesia, depositi illius Apostolici custos fidissima, simul et magistra. Nam depositum ab Apostolis D. Timotheo aliisque commendatum; vti Cle. Alexandrinus ait lib. 6. Stromat. fol. 218. est cóueniens domini doctrinæ per piam Apostolorum traditionem præscriptæ intelligétia & exercitatio; neq; enim prophetia, neque ipse Saluator adeò crasse & generaliter elocutus est diuina mysteria, vt ea facilè capi possent ab quibuslibet, sed disseruit in parabolis, & infrà. Cæterùm recta sunt omnia coram iis qui intelligunt, id est, qui ab ipso declaratam scripturarum expositionem ex Ecclesiastica regula accipientes conseruant. Regula autem Ecclesiastica est concentus & consensio legis & prophetarum conuenienter testamento, quod traditur per Domini aduentum. Rursus, Propter multas ergo causas occultant Scripturæ sententiam; primum quidem vt diligenter inquiramus, & semper vigilemus in inueniédis salutaribus orationibus, propterea ne omnibus quidem conueniebat intelligere, ne læderentur, aliter accipientes ea, quàm à Spiritu sancto dicta sunt salutariter. In eundem sensum scribit D. Basilius: In oraculis Spiritus, inquit epistola 76. ad Neocæsar. non cuiuis licet contingere eorum, quę dicta sunt, examinationem; sed ei qui spiritum habet discretionis, quéadmodum nos Paulus docuit. Similiter cap. 27. lib. de Spiritu sancto. Silentij autem species est obscuritas, ἡ ἀσαφία incertum, dubium, & abditum, quo vtitur diuina scriptura, ita dogmatum sententiam cóstruens, vt ægrè possis assequi, siue, vti habet Basilius, δυσθεώρητον κατασκευάζουσα τὸν δογμάτων τὸν νῦν, dogmatum sensum exhibens occultatú atq; contuitu difficilem. Rursus obiectæ sibi de scripturarum contrarietate quæstioni respósurus: Cæterú de his, inquit libro 2. de bap-

Depositú Apostolorum quid.

Ex Cle. Alexandrino cur Scripturæ obscuræ.

Scripturas esse intelligendas ex Regula Ecclesiastica.

Scripturę suam occultát sententiam, & quare.

Non omnibus conuenit intelligere prophetias.

Ex D. Basilio de Scripturarú obscuritate.

ἡ ἀσαφία & obscuritas est silentij loco in Scripturis.

de baptis. quęstio. 4. quæ videntur contrarietatem aliquam habere, melius est seipsum condemnare, velut qui nondum peruenit ad considerationem diuitiarum sapientię, & quod difficile est & graue, imperscrutabilia Dei assequi; quàm obnoxiũ fieri iudicio audaciæ, temeritatisque ac pertinaciæ; & audire, " Impius, qui dicit Regi, Inique facis. Et post quædã, Imitemur " Apostolos de interpretatione eorum, quę ab ipso dicta sunt ex his, quæ in alio loco dicta sunt, veritatem ac salutare discamus. Sic & ser. de fidei Confessione; vbi declarasset Scripturas diui- " nam maiestatem sermone incompræhensibilem ac mente in- " perceptibilem per res varias nostro in vsu versantes vix his, qui " puro sunt corde, velut per speculum insinuasse, addidit: Con- " firmant hoc etiam DD. Petri & Iohannes discipuli, qui sanè " postquàm digni visi sunt electione à Domino, conuersatione " cum ipso, Apostolatu ab ipso spirituali donorũ distributione; " postquàm audierunt: Vobis datum est nosse mysteria regni cæ " lorum, post talẽ cognitionem eorum, quæ aliis arcana erant: " tamen posteà circa ipsam Domini passionem audiunt; Adhuc " multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò. Ex " his & talibus discimus, quòd in tantum nouit diuina scriptura cognitionis infinitatem, in tantum item in humana natura assequendi in præsenti diuina mysteria impotentiam: quũ semper amplius quid per profectum accedat, & semper id quod pro dignitate est, omnibus desit, donec venerit quod perfectũ est, quando id quod ex parte est, abolebitur. Rectè autem D. Irenæus lib. 4. cap. 43. Christum Dominum vocat thesaurum absconditum in agro, id est in scripturis. vnde dicitur: Signa sermones, & signa librum vsque ad tempus consummationis, quoadusq; discant multi, & adimpleatur agnitio: omnis enim prophetia priusquam habeat efficaciam (siue euidentiam) ęnigmata & ambiguitas sunt omnibus. Quo autem pacto certa & liquida prophetiarum accipienda sit Christianis interpretatio, post pauca subtexuit D. Irenæus. Quapropter eis qui in Ecclesia sunt (inquit eodẽ cap). Presbyteris obaudire oportet, " his qui successionem habent ab Apostolis, sicut ostendimus, " qui cum Episcopatus successione charisma veritatis certũ secundum placitum Patris acceperunt. Consultò igitur illa Ecclesiæ Christi columina, DD. Basilius & Gregor. Nazianzenus in locum

D. Irenæo Scriptura est ænigmatica, siue signata & clausa.

Certa Scripturarum interpretatio est à presbyteris Catholicis petenda.

in locum secretiss. digressi per annos totos 13. in sacrarum literarum studia incubuerunt toti, earum intelligentiam non ex propria præsumptione, inquit Ruffinus lib. 2. cap. 9. sed ex maiorũ scriptis & auctoritate esse sequutos; quos & ipsos ex Apostolica successione intelligendi regulam suscepisse constabat.

Ex D. Augustini sententia sacris Scripturis obscuritas inest tum ex verbis, tum ex rebus ipsis intelligendis.

In hanc sententiam scribit D. Augustinus, sacræ Scripturæ obscuritatem simul & difficultatem ingenuè professus: Tanta est Christianarum profunditas literarum, inquit epistola 3. ad Volusianum, vt in eis quotidie proficerē, si eas solas ab ineunte pueritia vsque ad decrepitam senectutem maximo ocio, summo studio, meliore ingenio conarer addiscere: non quo ad ea quæ necessaria sunt saluti, tanta in eis perueniatur difficultate: sed cùm quisque ibi fidem tenuerit, sine qua piè recteque non viuitur, tam multa, tamque multiplicibus mysteriórum vmbraculis opaca intelligenda proficientibus restant, tantáq; non solum in verbis, quibus ista dicta sunt, verùm etiam in rebus, quæ intelligendę sunt, latet altitudo sapiētiæ, vt annosissimis, acutissimis, flagrantissimisq; cupiditate discēdi hoc contingat, quod eadē scriptura quodam loco habet, Cũ consummauerit homo, tunc incipit. Sic alibi, Mira est profunditas eloquiorum tuorum (inquit lib. Confess. 12. cap. 14.) horror est intendere in eam, horror honoris & tremor amoris. Cæterum si scripturæ tam sunt manifestę fidelibus omnibus Christi discipulis, quemadmodum plerique nunc philautia fascinati persuasum sibi habent; ecquur suos illos toto iam triennio diuinis suis sermonibus catechizatos Dominus Danielis prophetiam proponens admonet, Qui legit (inquiens) intelligat? quod an meritò diuina sapientia suos admonuerit, suo exemplo miselli nobis testantur Iudæi, loci illius mysteria nondum capientes. quod an non & plerisque Christianorum vsu veniat, pro se quisque iudicet: certè vti D. Hieron. templi prophetici explanationem ingressurus ingenuè suam profiteri non dubitauit imperitiam, ignoratumque sibi illius sensum; ita & hîc, & alibi equidem mihi conscio ad secretiores diuitiarum cælestis sapientiæ thesauros me nondum penetrasse. Etsi enim de impleta illa tum arboris tyrannicæ siue monarchicæ, tum Ierosolimitani templi instauratione atque demolitione diuino Danielis oraculo prædicta, nihil prorsus ambigo: plurima sunt tamen

Marci 13. Christus Scripturarū docet obscuritatē, exēplo Danielis allato.

Commentar. in Ezech. cap. 39. & 40.

Arbor illa tyrannica siue monarchica apud Danielem quid sibi velit.

tamen,quæ denſiſſimas illius loci permagno licèt ſtudio illuſtrati,variáque vet. PP.atque hiſtoricorum lectione examinati tenebras mihi nondum omnes depellant.

Ad prophetiarum enim illarum medullam penitius hauriendam,vbi animus ſubinde geſtit,equidem re ipſa mihi vſu venire experior,quod D.Hiero.ſibi adoleſcentulo: Dum Romæ puer liberalibus ſtudiis erudirer (inquit Cōment. Ezech. ,,
cap.40.)ſolebam cum cæteris eiuſdem ætatis & propoſiti die- ,,
bus Dominicis ſepulchra Apoſtolorum & martyrum circuire, ,,
crebróque cryptas ingredi,quæ in terrarum profunda defoſſæ ,,
ex vtraque parte ingredientiū per parietes habent corpora ſepultorum,& ita obſcuræ ſunt,vt propemodum illud propheticum compleatur, Deſcendūt in infernum viuentes: & rarò deſuper lumē admiſſum horrorem temperet tenebrarum, vt non tam feneſtram, quàm foramen dimiſſi luminis putes. Rurſumque pedetentim acceditur, & cæca nocte circuntatis illud Virgilianum præponitur, Horror vbiq; animos,ſimul ipſa ſilentia terrēt. Hoc mihi dictum ſit,vt prudens lector intelligat, quam habeā ſententiam ſuper explanatione templi ,,
Dei in Ezechiel.de quo ſcriptum eſt,Nubes & caligo ſub pe- ,,
dibus eius:& rurſum , Tenebræ latibulū eius.vnde & Moyſes ,,
nubem ingreſſus & caliginem,vt poſſet Domini myſteria con ,,
templari,quæ populus deorſum manens videre non poterat: ,,
denique vultum Moyſi vulgus ignobile caligantibus oculis ,,
non videbat,quia glorificata ſiue cornuta erat eius facies: Ita ,,
& mihi legenti deſcriptionem templi myſtici accidit,vbicun- ,,
que oculus cordis aperitur, & me aliquid videre exiſtimaue- ,,
ro, & tenere ſponſum,& gaudens dixero,Inueni quem quę- ,,
ſiuit anima mea,tenebo eum & non dimittam eum: rurſum ,,
me deſerit ſermo diuinus,fugitque ſponſus manibus,& clauduntur oculi cæcitate,ita vt cogar dicere: O profundum diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei: quàm inſcrutabilia ſunt iudicia eius,& inueſtigabiles viæ eius! Nam ſi Danieli ab Angelo doctore dicitur,Diligenter attende vt audias & intelligas, quod vides,vti idem ait Hieron.Com.Dan.cap. 2. quid nos facere oportet,quorum oculi ignorantiæ tenebris & caligine vitiorum obcæcati ſunt? Quare Paulinum ſuum dum ad S. literarum ſtudium hortatur: Qui edere vult nucleum,inquit,

Elegantiſſimis collationibus D.Hiero. Scripturarū expreſſit obſcuritatē & intelligendi difficultatem.

nucē frangat. Reuela oculos meos, clamat Dauid, & cōsiderabo mirabilia de lege tua. Si tātus Propheta tenebras ignorātiæ cōfitetur, qua nos putas paruulos & penè lactentes inscitiæ noćte circūdari? Hoc autē velamē nō solū in facie Moysi, sed etiā in Euangelistis & Apostolis positū est. Quod si tanta igitur est diuinarū scripturarū difficultas, obscuritas, &, vti ait D. Ba. ἀσαφία & δυσθεώρητον, siue, vt Petrus testatur, δυσνόητον, intelligēdi atq; assequēdi difficultas, vt ipsa Dei sapiētia Christus Dominus noster suos Apostolos vel per trienniū suis rudimentis cathechizatos admonuerit de attētione & assequendi studio: quęnā obsecro est temeritas, quę audacia istorū Euangelicorū, negare scripturas esse obscuras, omnibusq; iactare esse cognitu faciles, nulloq; negotio perspicuas? Sed hæc cōpēdiosissima est ratio, plurimos à perspicua fidei veritate ad nebulosas falsi dogmatis seducere caligines, dū suas blasphemias in verbo Dei, aut nō intellecto, aut temeraria falsaq; sentētia deprauato, imperitis suæ quisq; factionis persuadēt luculēter extare: quibus nouę grateq; doctrinæ fascino cōstrictis, nō iam sua, sed Dei verba sonare vidētur. Verū hāc Sathanæ fraudē plurimis, heu dolor, exitialē, vt electus Dei populus aliquando videat cautusq; fugiat, Deus faxit propitius. Nā scripturæ difficultatē pro suo quisq; dogmate callidus extenuat, cuius intelligentiam absq; Dei gratia & doctrina maiorū (ait Hiero. Com. in Dan. ca. 11.) sibi imperitissimi vel maximè vēdicāt. Proinde etsi Catholici venerandam PP. orthodoxorū antiquitatē, immo plana verbi Dei testimonia sequuti docemus scripturas esse obscuras atq; intellectu difficiles, neq; omnibus cognitu faciles: nō tamē eas vt literā mortuā, & ambiguā cōtumeliosè spreuimus, quòd nobis delecti isti Cōfessionistarū patroni exprobrare nō verētur.

An Scriptura sit litera mortua.

Quare nūc paucis de illo dicēdum venit; an scriptura rectè vocetur litera mortua, nec ne. Nam & legi noui Testamēti suam quandā esse literā, & eam quoq; quibusdā mortuam, sicuti & veteri legi Mosaicę, apertius est ex re ipsa, & clara Vet. PP. Ambros. Hiero. August. aliorūq; doctrina solidis scripturarū testimoniis nixa, quàm vt vel semitheologus quispiā ignorare possit. Sed rudiorū causa, vnū ex D. August. adferemus locum. Sic enim habet libr. de spiritu & lit. cap. 17. Lex ergo Dei (inquit) ęst charitas, huic prudentia carnis non est subiecta; neq; enim

potest:

Lex dilectionis in tabulis scripta est litera occidens.

poteſt: ſed ad hanc prudentiā carnis terrendā, cū in tabulis ſcribantur opera charitatis, lex eſt operū, & litera occidēs præuaricatorem: Cū autē ipſa charitas diffunditur in corde credentiū, lex eſt fidei, & ſpiritus viuificans dilectorē. Hęc ergo charitas ſiue in veteri teſtamēto, ſiue nouo, tabulis inſcribatur lapideis aut papyraceis; litera eſt occidēs, donec à ſpiritu cordibus credētiū inſcribatur. Hoc certè illud eſt, quod dudū ex D. Hie. epiſtola ad ſtudiū Theologicū exhortatoria & præparatoria cō memorauimus, hoc velamen nō ſolùm in facie Moyſi, inquit ad Palinū; ſed etiam in Euangeliſtis & Apoſtolis poſitum eſt.

CAP. IX. Calumnia refutatur, quòd in locū S. ſcripturatum Catholici humanas inuexerint traditiones, quas fidei faciant fundamentum.

QVOD porrò ſubtexūt illi Confeſſioniſtarum propugnatores, in eius (S. ſcripturę) locum traditiones humanas inuexerunt (Catholici) quas fidei Chriſtianæ fundamentum certiſſimum, & normam iudicij de doctrina vocarūt, manifeſtiſſima eſt calumnia. Nos enim, quotquot cenſemur Catholici, iuxta Con. Trident. decretum, ſacraſanctā Scripturam, velut diuino ore dictatam, Spiritusq́; ſancti afflatu cōſcriptam, religioſe admodū veneramur, colimus, adoramus; nec nō traditiones tam fidei, quàm morū, Chriſti ſpiritu per Apoſtolos cōtinua succeſſione in Eccleſia cōſeruatas pari pietatis affectu ac reuerentia ſuſcipimus. Hanc de ſcriptura confeſſionē, cū tam diſertè Synodus Tridētina profiteatur fidei ſuæ fundamentū, illiberaliter admodū agunt iſti minimè ingenui Confeſſioniſtarū delecti defenſores, q̀ Catholicos accuſare etiānum audeant, q̀ in locum S. ſcripturæ traditiones humanas inuexerūt. Qui enim ſcripturæ primū tribuūt auctoritatis diuinæ locū, ei Apoſtolicas ſubdētes traditiones, quonā obſecro pacto cēſeri, nedū accuſari, niſi calūniosè aut veriùs ſycophanticè queāt, in locū diuinæ ſcripturæ humanas inuexiſſe traditiones? Cęterū humanas illas traditiones à Cōfeſſioniſtis obiectas, nullas hîc agnoſcimus: ſed Apoſtolorū filij D. Paulū ſequuti magiſtrū ſuſcipimus quidquid ab Apoſtolis, eorumúe diſcipulis per Chriſti ſpiritum nobis in Eccleſia eſt continua ſucceſſione traditum, ſiue per epiſtolam ſcripto relictum, ſiue per ſermonem, id eſt, viuæ vocis oraculo, viuis credentium cordibus olim per Apoſtolos inſcriptum, non in perituras etiam literas relatum.

Disertis verbis refutantur Confessionistæ à Cōcilio Tridētino, quòd fidei fundamentum facit S. Scripturā.

2. Theſſalon. 2.

State, inquit Paulus ſuis Theſſalon. atque in eorum perſona nobis quoque; & tenete traditiones, quas accepiſtis ſiue per epiſto-

epiſtolam ſiue per ſermoné. Has traditiones ergo à D. Paulo
" Chriſtianis ad vnum omnibus Dei ſpiritu præſcriptas nos Catholici religioſè ac piè cùm ſuſcipimus, tum obtinemus. Nullas verò humanas ſic agnoſcimus aut veneramur traditiones, vt eas in locum S. ſcripturæ admittamus, nedum inuehamus,
" quemadmodum nos Catholicos Confeſſioniſtarum patroni
" calumniantur. Verè enim cum D. Hilario & nos profitemur,
" humanis traditionibus nõ eſſe locũ in rebus diuinis, propter-
" cà quòd ſint hominum, non Dei plantatio. Hac enim in cauſa, vbi de fidei Chriſtianæ fundamento agitur, nullam agnoſcimus, nedum ſuſcipimus traditionem humanam: ſed tãtum diuinam, quæ ab ipſis vſque Chriſtianiſmi incunabulis toti Eccleſiæ Catholicæ matri noſtræ dulciſſ. Apoſtolorum ore eſt tradita, & tanquam æternæ ſalutis depoſitum aſſignata, ſiue potius legata. Ea autem eſt ipſa Euangelicæ veritatis & Chriſtianæ religionis doctrina, quam Catholicus Chriſti populus toto orbe cõcorditer in vna fidei Euangelicæ Confeſſione diſperſus viuis Apoſtolorum oraculis didicit, profitetur, propagauit, obtinet, æternumque obtinebit. Si igitur ab heterodidaſcalis, heterodoxis, Antichriſtis, ſiue, vti hodie cum D. Paulo appellantur, hæreticis, aliqua doctrinæ Euangelicæ, aut religionis Chriſtianæ pars in controuerſiam nefariè abripiatur; liber aliquis de Canone ſacrilegè proiiciatur; Capitulũ aliquod ſiue Scripturæ aliqua pericope aliter intelligenda peruicaciter ſiue pertinaciter contendatur: hîc ſanè Catholicis, ſicuti & ipſis hæreticis de aliorum librorum ſacrorum auctoritate vexatis, ad traditiones eſt confugiendum: non illas quidem humanas, vti confingunt Cõfeſſioniſtæ, ſed diuinas, quia Apoſtolicas, & è Chriſti ſpiritu indubitanter ortas atque prognatas.

Traditiones humanas non eſſe à Catholicis in locum Scripturarum inuectas.

Ad traditiones nõ ſcriptas confugiendi eadem eſt Euangelicis neceſſitas, quæ Catholicis.

Non enim humanæ appellandæ ſunt, quæ nobis ex diuini ſpiritus teſtimonio diſertis Apoſtolorum vocibus nixè tradũt Euangelium D. Matthæi, aut Iohannis eſſe Canonicum: Epiſtolas D. Petri, aut D. Pauli eſſe Canonicas. hîc enim humanis traditionibus non eſt locus: ſed cùm iſtud Catholicis cõteſtetur diuinus Chriſti ſpiritus, eandem traditionem non minùs aſſerimus eſſe Apoſtolicam, immo diuinam, quàm ſunt ipſæ SS. Apoſtolorum epiſtolæ, aut ſacroſancta 4. Euangeliſtarum Euangelia. Nituntur quidem Sacræ literæ hac Eccleſiæ Chriſti tra-

Fides ex Scripturis quidem eſt concepta iis que ceu fundamẽto nititur: illas tamen indubitata Eccleſię traditio fulcit quæ teſtatur eſſe diuinas.

ſti traditione, quæ eſt veluti publicum quoddam diuini oraculi teſtimonium: ſed non ita ab eo pendent illæ, vt propterea non ſint futuræ diuinæ, ſi eo ad tempus quoddam deſtituantur. Tamen in iis explicandis, ſuoque vero atque germano ſenſu exponendis tutò citráque errorem verſari non poſſumus, niſi & traditioni Eccleſiaſticæ, hoc eſt, à Chriſto aut Apoſtolis olim relictæ congruenter accipiamus. fulciunt itaque & quodam ſuo modo ſuſtinent Scripturam, ſuóq; genuino reddunt ſenſui iſtæ traditiones Eccleſiaſticæ: ſed fidei fundamentum ipſa diuina eſt Scriptura ad noſtram procurandam ſalutem, ignorantiamúe erudiendam diuinitus præſcripta. Siquidem fides, vt Auguſti. docet, ex ſcripturis eſt concepta: quæ vbi ad has intelligendas adhibetur, genuina eſt, propria eſt, vera eſt demum ipſarum intelligentia. Alioqui enim, ſi aliunde inuehitur, ſi aliena affingitur, ſi peregrina inducitur, verum non parit Scripturarum ſenſum, ſed adulterinum & falſum, vereque hæreticum: quod ſuo exemplo, cum priſci omnes hęretici manifeſtiſſimè declarant, cum noſtræ iſtius tempeſtatis, qua vix vlla fuit, aut forte erit, niſi Antichriſti hora vltima, ſectarum perditionis feracior, aut errorum vberior, aut peſtium animi fecundior. Nihil enim ſartũ tectum Catholicæ Dei relinquitur Eccleſiæ, quod non aliqua ab iſtis perfidiæ magiſtris cõuellatur, oppugnetur, diuexetur calumnia. Idque ea fit audacia, & impudẽtia, quaſi non parẽtibus orti Chriſtianis, ſed in media eſſent educati Barbaria aut Turcicæ, Iudaicæ ue ſuperſtitionis fellitis vberibus enutriti. Quibus cũ hominũ generibus ecquid obſecro vtiliter agatur de vera Scripturarũ ſentẽtia ex ipſis Sacrarũ literarum verbis petenda? cùm germanũ Dei verbum Catholicæ Dei Eccleſiæ abhinc centuriis annorum plurimis traditum, conſtanterq; ab omnibus habitum, & obtentum, quidam aut integris partibus mutilare, alij peruertere, alij denique de Græco & Hebræo, adeóq; Mahumetano non vereantur deprauare, adulterare, falſare. Idem vſuuenit & antiquiſſimis ſacrorum ritibus, myſticiſq; religionis Chriſtianæ ſacramentis, quæ à Chriſto eiuſque ſpiritu diuinæ ſunt adiuncta doctrinæ, parique auctoritate obſeruanda & obtinẽda iam olim tradita: ſine quibus vnquam religio non fuit exercita, ſicuti iuxta prophetarũ oracula neceſſe fuit nouam religionem

Vera demũ eſt Scripturarũ intelligentia, ſi recta & orthodoxa nitatur fide.

Ex peregrina & falſa Scripturarum intelligentia orta eſt iſta innumerabiliũ ſectarum diabolimeſſis.

Verè Antiochi sunt & Iuliani, qui Apostolicas Ecclesiis tollere conantur traditiones.

nouis peragi ritibus,legitimisq́; ceremoniis. Quas cùm Christus Apostolique viuo suæ vocis oraculo Ecclesiis tradiderint, vsuque perpetuo præscripserint,non minus sanè fuerit irreligiosum,ne dicam impium,eas de medio tollere, q̃ sacrilegas manus sacris literis exurẽdis cum Antiocho, Diocletiano,aut Iuliano adferre. Quod tanta veritatis luce equidem arbitror perfusum,vt aduersarij non Catholicorũ,sed Domini & Christi,eiq́; tam ingenti coniuratorũ manu vbiq; grassantes ipsi nõ possint inficiari. Negantibus enim phanaticis Swẽcfeldianis, aut aliis deliris, sacrarum scripturarum auctoritatem;non habent quod obiiciant,aut pro illarũ regno cõstituendo dicant, quàm eas esse Dei spiritu Ecclesiis traditas.Hãc fidei regulam dum ipsi suis pro inuicto obiiciũt ariete aduersariis,sibi applaudẽtes canũt,Io triũphe.Vbi verò nos & illis& ipsis eundẽ opponimus,innumeris nos incessunt maledictis,quòd humanis nitamur traditionibus. Quod nunc de hac Scripturarũ diximus traditione,locũ etiam habet de piis Christianæ religionis ritibus & sacris ceremoniis; puta de Dominico die colẽdo,de baptizandis etiam infantibus,eisdemq; exorcizandis,de cruce signandis,aliisque id genus variis ritibus; quos vnà nobiscũ conditer obtinere pergunt plerique omnes Confessionis Augustanæ professores.

Euangelici Catholicis inuidẽt, quo ipsi potiss. aduersus suos nituntur aduersarios Anabaptistas, aut Svvẽcfeldianos,aut etiam Caluinistas.

CAP. X.

Facilẽ fore concordiæ cõciliationẽ de traditionibus humanis,ob quas aiũt Cõfessionistæ se coactos Concilium Tridentin. recusare.

ISTIUSMODI autẽ ritus tam ad fidem instruẽdam, q̃ ad mores siue vitam Christianorũ informandam, appellamus traditiones non scriptas;quas continua successione in Catholica Christi Ecclesia cõseruatas Con.Tridenti.D.Pauli monita sequutũ statuit pari pietatis affectu & reuerentia suscipiẽdas atque venerãdas. Quarũ originem si aduersarij oculo nõ inuido animoq́ue candido perscrutari nõ grauarentur;nullo negotio, quę de traditionibus verbosior,q̃ difficilior Ecclesias vexat cõtrouersia,cõsopiatur. Criminantur enim Catholicos,quòd humanas in Ecclesiam inuexerũt traditiones: nos humanas negamus;diuinas,Apostolicas,Euãgelicas affirmamus. Illi humanas obiicere plurimis cũ maledictis,inexhaustisq́; conuitiis exprobrare nõ desinunt: nos tales pernegamus. In re igitur consensus est,humanas traditiones nõ esse in Ecclesiam recipiendas,nullũ eis locum esse debere;quas & nos adeò execramur, vt Anathema dicere nõ dubitemus, quisquis humanas in Ecclesia

Cõsensus de traditionibus humanis in Ecclesia non obtinendis.

clesia Dei traditiones aut inuehendas dixerit;aut,si quæ longo forte vsu receptæ sunt,voluerit obtinendas.Hanc sententiam si illustrissimi Principes electores & illust.Imperij ordines probè haberent aut perspectam,aut persuasam,nō sibi existimassent inter caussas recusati Con.Triden.(vti inquiunt fol.271.) necessarias & vrgentes & hanc recensere;quòd tertio eius synodi consessu decretum factum fuit de traditionum (inquiunt fol. 273.) humanarum auctoritate,hoc videlicet, Præcepta & traditiones humana auctoritate constitutas,& consuetudine Ecclesiæ obseruatas non minore pietate & reuerentia seruare oportere,quàm quæ per spiritum S.tradita sunt à Prophetis & Apostolis in scripturis sanctis.Huc allegant Concilij Tridētini 3.Sess.verba,Sacrosanctum,&cæt. Synodus omnes libros tam veteris quàm noui Testamenti,nec non traditiones tum ad fidem,tum ad mores pertinentes tanquam vel oretenus à Christo,vel à Spiritu sancto dictatas,& continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas pari pietatis affectu ac reuerentia suscipit & veneratur.

Cur Concilium Trident. recusarunt protestātes, causa ostēditur falsa.

Responsio Lindani.

Iudicet hîc Lector candidus,quàm parum candidè præclari illi Principum Confessionis Augustanæ delecti defensores suum agant negotium.Tragicis vbique vocibus reboant, Catholicos humanas inuehere traditiones. In cuius probationem vbi ventum est, manifestissimæ ipsi sese conuincunt vanitatis: Præcepta & traditiones humana(inquiūt)auctoritatate constitutas, decretum est in Concilio Tridentino, non minore pietate & reuerentia seruare oportere, quàm quæ per Spiritum sanctum sunt in Scripturis tradita. Atqui, boni viri,attendite,obsecro,attendite,quam cæco istic errore hallucinantes fallimini,aut certè fallere vultis. Verbum nullum est toto hoc Con.Trident.decreto,quod humanæ meminerit siue auctoritatis,siue traditionis. Quod enim generaliter dicitur de traditionibus,vos ad humanas detorquetis. Quod quàm improba vos feceritis cum calumnia,pio Lectori vel ipsis ex verbis Decreti à vobis allegatis fiat luce clarius meridiana : quæ si dissimulassetis,aliquē imperitis fucum facere potuissetis: nūc tam est

Falsum affingūt Catholicis Cōfessionistæ, quod ex verbis Cōc.Tri.ab ipsis allegatis demōstratur.

eſt perſpicuũ vos de lana,quod vulgò dicitur,rixari caprina, vt nulla ſit opus prolixiore confutatione. nam diſertè Con. Tridẽtini patres explicarunt, de quibus loquantur traditionibus pio affectu iuſtaque reuerentia omnibus Dei cultoribus ſuſcipiendis. Synodus hæc legitimè congregata (inquit ſeſſ.3.) Traditiones (etiam præter ſcripturam vtriuſq; Teſta.) tanquam vel ore tenus à Chriſto vel à Spirituſancto dictatis pari pietatis affectu ac reuerẽtia ſuſcipit & veneratur. Quis mortalium, obſecro, ſui compos, aut illo, ſi non Saulis inuido, certè contentionis ſpiritu non raptatus, audeat aſſerere his verbis tam claris, tam perſpicuis doceri præcepta humana, aut traditiones humanas eſſe piis aut recipiendas, aut obſeruandas? Iſtud ne quis vel ſuſpicari queat, palàm definitur, illas tantùm traditiones à Concilij patribus pio affectu parique reuerentia ſuſceptas, quæ vel oretenus à Chriſto, aut eius ſpiritu ſancto ſunt dictatæ. Ac vt omnem ſemel iſti calumnioſiſſ. ſæculo (quo rabidum calumniæ regnum in primis, ſi vnquam alias, floret, atque tam in aulis, quàm in curiis; tam in foro, quàm in tonſtrino imperium poſſidet.) S. Synodus adimeret calumniandi aut criminandi anſam, expreſſiſſimis verbis explanauit, vndénam quis ad veritatem perſuadeatur, quænam ſint illæ traditiones aut Chriſti ore, aut eius Spiritu ſancto dictatæ, quas vnà cũ diuina Scriptura ſtatuit ſuſcipiendas, parique pietate cum illa venerandas. Subtexuit enim, Et continua ſucceſſione in Eccleſia Catholica conſeruatas. Si quæ ergo reperiantur traditiones aut obſoletæ, aut non Catholicè per orbem Chriſtianum obſeruatæ, non hunc merentur dignitatis gradum. Quod igitur fol.274. aduerſus tam manifeſtam veritatis lucem oggániunt Apologetici, quàm cæca plenum eſt, Deus bone, calumniandi libidine! At Tridentinum hoc Concilium & Papatus vniuerſus (inquiunt) contra hęc ſtatuit & decernit, traditiones humanas & inueteratas in Eccleſia conſuetudines pari auctoritate cum diuinis Prophetarum & Apoſtolorum ſcriptis ac præceptis cenſendas; nec modò illis æquiparari, ſed etiam præferri oportere; interpretationem etiam & intelligentiam ſacrorum librorum omnem, à conſuetudine & communi opinione traditionum, ſeu (vt honeſtè plerumque nominare ſolent) à conſenſu Eccleſiæ perpetuò eſſe petendam. Multa hic grauiter peccant

Quàm accuratè ſimul & cautè omnis ſemel errandi aut calumniandi anſa de traditionibus ſit in Con. Tridentino præciſa.

peccant apologetici. Quod nugantur de humanis traditionibus, aut præceptis, de diuinis (quia aut Christi ore, aut Spiritu sancto dictatæ sunt) accipiendum fuit. Illarum enim nulla est in Conc. Tridentino mentio. Neq; calumniæ expers est quod aiunt, Concilium Triden. & Catholicos omnes docere nō modò æquiparandam diuinis Scripturis, sed præferendam etiam interpretationem Scripturæ à communi sensu traditionum: quia hæc Scripturarū intelligentia veritate subnixa veræ pars est Scripturæ diuinæ, quæ citra suum germanum sensum non est Ecclesiis præscripta, quem omnis semper Dei Ecclesia ex perpetuo suorum maiorum consensu est perscrutata, inuictoque spiritu contra omnes hostium varij generis insidias tutata. Quod ergo Euangelicis Confessionem Augustanam professis vsuuenit contra alios syneuangelicos de S. Eucharistiæ veritate, de puerorum baptismo & exorcismo, & S. crucis signo, vt sola scripturarum panoplia armati istos phanaticos spiritus solidè nequeāt refutare: idem Catholicis aduersus hos & illos euenire solet, vt & ad diuinas traditiones non quidem scripto comprehēsas, sed ore Christi, aut Spiritu sancto dictatas & per Apostolos Ecclesiis depositi loco relictas confugiāt, quò suam doctrinam verè Euangelicam custodiat saluam, seruet incolumem, tueatur inuiolatam. Quæ igitur delecti Confessionistarum defensores aduersus illud Conc. Trident. decretum ex scriptura vel Patribus adferunt, vltrò corruere est necesse: cùm non humanas, sed Apostolicas, immo diuinas traditiones pari reuerentia cum Scripturis statuat suscipiēdas, manifestam huius decreti impietatem (inquiunt fol. 272.) arguunt indubitata Scripturæ testimonia. Aedificati estis super fundamentum Apostolorum & Prophetarum. Atqui huic fundamento nixi D. Paulo fidem habemus præcipiēti, vt teneamus traditiones, quas accepimus ab Apostolis, siue per epistolas, inquit, siue per sermonem: quæ posteriores sanè aliæ sunt, quàm Apostolicis sunt epistolis commemoratæ.

Calum.

Responsio ad loca Scripturarum contra traditiones Ec. obiecta.

Porrò quod ex Esa. 29. & Matth. 15. obiiciūt, Frustrà me colunt docentes mandata & præcepta hominum, nihil aduersus decretum facit. sicuti nec quod ex Marci cap. 7. aut Colos. 2. nec ex Ezech. 20. adferunt, quia mandata hominū, vt Paulus ait, mente corruptorum damnant istæ diuinæ voces: non

traditiones Patrum, qui à Christo aut eius spiritu eas dictatas posteris transmiserunt. Deinde his velitationibus defuncti Confessionistarum patroni ad testimonia Patrum transcurrunt: quæ non minus huic impiæ opinioni (inquiunt fol. 275.) aduersantur. Quod ex Augustini epistola 119. adferunt, non omnes traditiones non scripto Ecclesiis relictas taxat: sed quorundam tantum præsumptiones, siue morosas nouorum rituum constitutiones; non illas fidem aut mores concernentes, sed leuiculas, qualis erat per Africam neophyto suam per octauam siue hebdomadam Albarum, qua candida vtebantur recens baptizati, non esse nudo pede terram calcandam. Huius generis & hòdie non pauca sunt aureis Augustini verbis deploranda, quæ pij omnes optant suæ regulæ Euangelicæ reddita, vbi hominum aut auaritia aut superstitione à vero suo vsu reperiantur deprauata; qualis est, modò traditionis nomen mereatur, plurimos de futili debito excommunicari, aut nescio quo contemptu hominum excommunicari grauiùs, quàm qui mentem vinoléntia sepelierit, aut luxuria, lenocinio, simonia, aut sacrilegio defædarit. Porrò quod ex sancto Hilario adferunt, traditiones illas hominum docet eradicandas, quarum fauore (inquit) legis pręcepta transgressi sunt. Tales Catholici nec habemus, nec propugnamus; nedum à Concilio Tridentino diuinis Scripturis comparantur aut suscipiuntur. Quod ex Origene adferunt, nullum imitandum,
" sed propositum nobis esse Christum Iesum ad imitandum,
" non Apostolorum actus & Prophetarum gesta; illud exem-
" plar firmum esse & propositum solidum; quod qui sequi cupiat, securus ingrediatur: nihil diuinis aduersatur traditionibus; quæ ad imitandum Christum, aut saltem Apostolos viam monstrant. Origenes verò illud dixit contra illorum superstitionem, qui illos sectantur magistros, qui aliter docent, aliter faciunt: Si quærimus nobis culpabiles (magistros) ad æmulandum (inquit homil. 7. in Ezechielem) aduersus præceptum Domini facimus, qui mandauit doctrinas
" magistrorum magis considerari debere, quàm eorum vitas.
" Atqui Conc. Trident. iubet traditiones non magistrorũ impurè,
" aut impiè viuentiũ, sed Christi & Apostolorũ venerandas.

Vnde

Resposio ad Patrum sententias.

Ex epist. ad Ian.

Traditiones hominum quales abolendæ apud Catholicos passim inueteratæ.

Origeni atq; Cypriano mire consentiunt Conci. Trident. Patres, qui Christũ eiusq; spiritũ in Ecclesia docent audiendum.

Vnde cũ D.Cypriano gratias agimus Deo Patri,vt Filiũ ſuum dilectum audiamus in baptiſmo præcipienti,quia nos eius magiſterio commendauit.An non ſic & Con. Tridentini Patres, quando vnà cum Scripturis Chriſtum & eius ſpiritum audiendum docent?Certè illa Concilij verba prorſus per omnia Cypriani dicto reſpondent. Nos verò ex præcepto tuo (ait ſermon. de baptiſm.) eius doctrinæ nos tradimus informandos (quia ore eius nobis ſunt traditæ) & inhærentes ei libenter eum duce ſpiritu ſancto omni tempore audiemus: quia eius ſpiritu dictante Catholicæ Dei Eccleſiæ ſunt per Apoſtolos traditæ.

Poſtremò ex Concilio Gangrenſi adferunt tale decretum „ eſſe factum. Si quis à lege diuina diſcedens (inquiunt fol.277.) „ nouas ſubinde comminiſcatur traditiones & conſtitutiones, „ anathema ſit.

Mirifica iſtos præclaros Confeſſioniſtarum Patronos fingendi quodlibet, tenet libido. Iſtius enim Canonis, quem tanta cõfidentia allegare audebant,ne verbum quidem vnum toto extat Concilio Græco, aut Latino. Nulla etenim huiuſce rei toto in Concilio eſt ſignificatio,nullum indicium, nullum veſtigium; immò contraria prorſus, eaque ex diametro, definitio: ita vt nullum Concilium doctrinam Tridentinam ſuis verbis magis ſtabiliat aut ſtatuat, quàm huius Gangrenſis Concilij Canon XIX. & eiuſdem cùm præfatio, tum Epilogus.

Canon fictitius allegatur à fraudulentis Cõfeſſioniſtarum patronis.

Iſtius doli mali malè ſibi fuiſſe conſcios iſtos fideliſſimos Confeſſioniſtarum Patronos indicio eſt, quòd neque Canonem, neque locum recitant, vnde illud ſuum fictitium Decretum confirmetur: quod alias ferè ſemper faciunt perquam diligenter & ſtrenuè. Sed vt non ad viuum reſecemus hulcus, ſententia etiam iſtius Canonis per eos allegati aduerſus Concilij Tridentini Decretum, aut Catholicorum doctrinam nihil prorſus facit. Si quis enim à lege Dei diſcedat, eueſtigio nobis eſt Anathema. Porrò tantum abeſt, vt Concilium Gangren. Apoſtolicas non ſcriptas damnet traditiones, vt 3.aut 4.locis ſtata Eccleſiæ ieiunia, & alias non ſcriptas Apoſtolorum traditiones de virginitatis, atque continentiæ propoſito diſertè approbet.

Traditiones Ec. non ſcriptas de certorũ dierum ieiunio & ſimiles confirmat Conciliũ Gangrenſe ab aduerſariis allegatum incautè.

Traditiones humanæ quales à Con. Gangrensi meritò dânatæ.

Damnat quidem aliquot traditiones; sed Eustathij Manichæi verè humanas, verè impias, verè dæmoniacas: quas & nos constanter execramur; quales sunt, mulieribus vtendum esse
1 ad iustificationem masculorum vestimentis, cibos carnium il-
2 licitos esse: Ieiunia quæ in Ecclesia prædicantur, contemnêda
3 esse, aut die Dominico ieiunandum: In domibus coniugato-
4 rum orandum non esse, neque oblationibus ibi factis commu
5 nicandum: Nullum in coniugio collocatum: aut diuitibus
6 qui non omnibus renunciant, spem esse apud Deum. Tales
7 igitur nobiscum damnat Concilium Gangrense traditiones.
8 Non autem omnes in vniuersum damnasse, sed pro legitimis quasdam agnouisse, adeóque approbasse vnus demonstret Canon 19. qui eos anathemate damnat, qui tradita Christianæ Ecclesiæ ieiunia, & à Christianis in commune custodita citra iustam corporeæ necessitatis caussam soluerit aut violarit. Sed ipsum potius Canonem audiamus, quò magis istorũ delectorum apologeticorum publicè innotescat perfidia.

Tradita Christianis ieiunia mandat Conci. Gangrense obseruanda.

Si quis eorum qui continentiæ student absque necessitate corporea, tradita in commune ieiunia, & ab Ecclesia custodita superbiendo dissoluit, stimulo suæ cogitationis impulsus, anathema sit. An disertiorem vocem nostris pro Ecclesiasticis ieiuniorum & similium traditionibus quis desideret? Anathema sit, inquiunt Patres illi Gangranæ paululum pòst Concilium Nicenum, sub annum ferè Domini 328. si quis τὰς παραδιδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν καὶ φυλασσομένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας. Tradita in commune omnibusque præscripta ieiunia, & ab Ecclesia obseruata soluerit. Porrò ne vllum supersit dubium Patres istos vetustissimos Christianis Apostolicas voluisse obseruandas pręter scripturã, traditiones, tria adtexemus ex Conc. huius epilogo verba. καὶ πάντα συνελθόντας εἰπεῖν τὰ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γίνεσθαι εὐχόμεθα. Et vt omnia summatim dicamus, inquiunt, quæ à diuinis scripturis & Apostolicis traditionibus sunt tradita, fieri in Ecclesia optamus. An non hîc lector candide verba decreti Tridentini agnoscis? An aliquid Tridentinæ doctrinæ magis dicatur consentaneum? An ex opulentissimo venerandæ antiquitatis Christianę thesauro aliquid proferas, quod aduersariorum doctrinam refutet manifestius aut solidius?

Canô. 19. de nô violandis ieiuniis Ecclesiæ traditis.

QVID-

QVIDQVID igitur tam pompatica verborum ſexquipedalium ſpecie à præclaris iſtis Confeſſioniſtarum delectis Apologeticis allatum eſt ſiue ex Scripturis, ſiue Cōciliis, ſiue Patribus, videt lector candidus, nihil prorſus aduerſus Catholicorum, aut Conc. Tridentini de traditionibus pio affectu venerandis atque reuerenter obtinendis doctrinam efficere: ſed illam iiſdem planè per ipſos aduerſarios allatis teſtimoniis magis ſtabiliri atq; ſolidiùs corroborari. De iis ago traditionibus, non humanis, ſed Apoſtolicis, immo diuinis, quæ iuxta Conc. Tridentini formulam, aut Chriſti ore, aut diuino eius ſpiritu per Apoſtolos Eccleſiis ſunt relictæ, atque per manus à ſui vſq; primordio continēter & inuiolabiliter nobis traditę. Hæ namque tam ſunt conſeruandæ, ac in finem vſq; ſæculi perpetuandæ Chriſti Dei Eccleſiæ prorſus neceſſariç, vt non ſolum Catholici iis neceſſariò vtantur ad ſtatuendos diuinæ auctoritatis libros, rituſque ad Chriſti Sacramenta antiquitus adhiberi ſolitos, ſi quis pertinaciter diuinam illorum & originem & inſtitutionem vrgeat: ſed ipſi etiam Euāgelici: quemadmodum iam dudum allatis luculentiſſimis de colendo Chriſtianis die Dominico, de baptizandis etiam infantibus, eiſdemque exorcizandis, & Cruce ſignandis, aliiſq; id genus plurimis demonſtrauimus. Vtrique enim tam Euangelici, quàm Catholici inuictum quoddam mirificæ auctoritatis pondus hiſce traditionibus Eccleſiaſticis inſidere ipſa re ac neceſſitate edocti agnoſcimus, adeò vt non rarò plus momenti ad veritatis Euangelicę contra hæreticos victoriam, quàm minùs illuſtria Scripturarum teſtimonia adferre videantur.

Hinc abs religionis Chriſtianæ vſque exordio in reuincēdis hæreticis, plus videmus Catholicæ Chriſti Eccleſiæ magiſtros vel illos Apoſtolicos, Irenæum dico, Iuſtinum, Polycarpum, Ignatium, Quadratum, Ariſtidem, alioſque innumeros ſolida nixos traditionum Apoſtolicarum doctrina, omnē expugnaſſe errorem fanaticum, quàm mera Scripturarum teſtificatione: quòd hæc varium ſubindè recipiat ſenſum; nec omnem, qui verè ac propriè ſignificatur, ita dilùcidè ac planè præ ſe fert, vt refragantem prorſus conuincas. Illa verò certum habet dogma, quod varios in ſenſus implacabilis hæreticorum veſania detorquere non valeat.

Mox enim istos citra omnem tergiuersationem illa Paulina vox erroris conuincebat nefarij, si quis aliud Euangelizauerit, præter quàm accepistis, Anathema sit. Sic enim apud Eusebium D. Irenæus suos quondam condiscipulos Polycarpi auditores Florinum presbyterum Romanum & Blastum criminis ac furoris socium redarguit: Hæc dogmata Florine, quæ asseris, inquiens libr. 5. cap. 19. non sunt sanę sententiæ: hæc dogmata non sunt consona Ecclesiasticæ fidei: hæc dogmata ne illi quidem, qui de Ecclesia pulsi sunt, potuerunt vnquam commentari: hæc dogmata impietatem docent: hæc dogmata sancti Presbyteri, qui ante nos fuerunt, nunquam protulēre, illi, qui & Apostolos viderunt, quos & tu nosti. Vidi enim puer te apud Polycarpum, qui narrare solitus erat atque recensere verba, quæ dicta à Domino ab illis (Apostolis & qui Dominum viderant) audierat, & de virtutibus eius ac doctrina. Et tamen omnia hæc σύμφωνα ταῖς γραφαῖς consona scripturis proferebat. Quod Diui Irenæi exemplum illustrem admodum huic quęstioni de traditionibus adferat lucem, certamq́; præsentis de scriptura controuersiæ definitionem, iuxta quam optatissima omnibus piis Ecclesiarum coëat concilieturque concordia. Cùm enim Florinum hæreticum scripturis solis allatis non potuisset Diuus Irenæus expugnare, pristinamq́ue in veritatis viam reuocare, alteram admouit machinam, quæ perniciosum hominis vesani errorem pressiùs stringeret, latensq́ue animi sinu pus virusq́ue exprimeret atque extergeret.

Galat. 1.

Euseb. lib. 5. ca. 13. & 19. vsum docet traditionum Ecc. ad reuocandos hæreticos vtilissimũ.

Norat vir Dei scripturas certam & liquidam interpretationem à Presbyteris accipere, vti dudum eius verbis docuimus, qui cum successione, inquiebat, charisma veritatis certum acceperunt. Quod charisma veritatis quidnam obsecro dixeris aliud, quàm Dei donum, quo præditi Ecclesiæ Presbyteri de cælesti veritate ex Ecclesiasticis traditionibus diuinæ scripturæ concordibus decernunt atque iudicant, quid illi consentaneum, quid dissentaneum? Hæc est ergo vera concordiæ ratio, si Christiani præter Scripturam exemplo D. Polycarpi, nullas recipiamus traditiones, nisi scripturæ consonas: quemadmodum Catholici facimus. Nihil enim pugnans, aut ab ea dissentaneum docemus, aut fide moribúsue

Charisma veritatis acceperunt Ecclesiæ presbyteri cum successione.

Vera concordię ratio.

búſue tenendum profitemur, quod ſit diuerſum: licèt in ea non ſint euidenter, aut luculenter expreſſa omnia & vniuerſa: neque enim verum eſt quod temerarius ille Concilij Tridentini examinator rigiduſque cenſor Martinus Kemnicius, præclaræ ſapientiæ ſuæ opinione tumidus, ac militaris planè iactantiæ typho turgidus, inter alias futiles frigidaſque cenſuras plurimas fingit Pontificios ſimpliciter diſtinguere traditiones contra ſcripturam, eoſque pugnare pro talibus traditionibus, quæ nullo ſcripturæ teſtimonio probari poſſunt. imo Anathema eos dicere omnibus, qui quærunt *συμφωνίαν* traditionum Pontificiarum cum veteri ac nouo Teſtamento.

Martini Kemnicij cenſuræ contra Ec. traditiones refutatæ.

Ita quidem Kemnicius ſuas texere orditur nugas, quas Concilij Tridentini examen vocare arrogantiſſimum nugatorem non puduit. Quaſi verò difficile ſit vel impudentiſſimis quibuſque nebulonibus ſimili calumniarum & mendaciorum adeò improbiſſimorum farragine ſacroſanctum vexare Concilium Chriſtianæ Eccleſiæ Oecumenicum.

Olim Nicenum illud primum Concilium velut deliramentum audaculi aliquot damnare non erubuerunt, quod ab idiotis aiebant & indoctis Epiſcopis fuiſſet habitum: ſed noſtræ tempeſtatis Ariſtarchi, quorum facile principem locum ob Sophiſticam impudenter fingendi atque illiberaliſſimè omnium mentiendi artem ſibi vendicat Kemnicius, multò ineptiora ſimul & atrociora venerandis Concilij Tridentini Patribus obiiciunt, immo temerè affingunt ſuam contra conſcientiam crimina: quæ ſuo aliàs loco pro eo ac par fuerit, refutabuntur. Sed in præſentiarum audiamus obſecro, ecquid phaleratus iſte Rhetor atque Ariſtarchicus Concilij Tridentini (ſi Chriſto placet) examinator, hoc eſt totius orbis Chriſtiani cenſor ſuperbiſſimus Kemnicius, tanto dignum ferat hiatu. Sua enim ingenita fretus impudentia, ingenuique ſemel oblitus pudoris, mira, nefariaque Catholicis affingens mendacia, & calumnias multò maniſeſtiſſimas, homo illiberaliſſimus ad exemplum illius Plautini militis vno ſpiritu difflare aduerſaria ſuo palato ſuperbiſſimo decreta conatur.

Sabinus Heracleæ. Theognys Niceæ. Marcus Chalchedonenſis. Theonas Marazicenus.

Perſuaſum

Perſuaſum enim habuit homo vaniſſimus,nugaciſſima ſua loquacitate manifeſtam ſe poſſe contaminare, immo obſcurare, adeóque ſemel obruere veritatem toto terrarum orbe admirando fulgore non minùs conſpicuam,quàm diuino conſentaneæ omnium vbique & ſemper Chriſti Eccleſiarum doctrinæ lumine illuſtratam. Qui ſi egregiæ ſuæ literaturæ atq; eruditioni non vulgari parem copulaſſet animi ingenui candorem,ſanctumque pacis Euangelicæ Chriſtianęque concordię ſtudium,haud ſanè parum bene noſtra de Germania fuiſſet meritus.

Cuius enim,quęſo te mi Kemnici,pudoris ingenui,aut candoris Chriſtiani,nedum pectoris Euangelici cenſeatur, quòd tam improbè Catholicos criminaris fol. 142. non ſolum veterum PP.ſcripta comminiſci,aut adulterina vſurpare, aut magiſtros ceremoniarum (ais fol. 143.) ſuppreſſiſſe: ſed diuinas etiam literas,inquis fol.247.ad ſua dogmata transformaſſe? Ad hæc D. Cyprianum & Cor.Romanum montanizare?Rurſus Catholicos docere (ais fol.241.) Eccleſiam poſſe ex falſis ſcriptis facere vera,ex veris falſa.

Decalogus mendaciorum Mar. Kemnicij in Catholicos magno ex calũniarum & mendaciorũ, quibus eius ſcatet examen,aceruo defloratus.

Item Papam Rom.nõ eſſe veritum(ſcribis fol.253.)nouam fabricare ſcripturam Canonicam. Rurſus Synodum Trident. affirmare(ais fol.254.)ex Apocryphis libros ſe facere Canonicos.Denique,vt mendaciorum tuorum,quorum eſt infinitas, aliquem nunc faciamus modum,Decretales Roman.Pontificum non tantum æquari(ais fol.255.)ſed etiam præponi Scripturæ Canonicæ;idq; manifeſtiſſimo crimine falſi. Iſto autem tuo, Kemnici, mendaciorum longè vaniſſimorum decalogo, aliiſque plurimis alium in locum repoſitis,hoc nunc agedum; vt lector candidus atque veritatis reipſa Euangelicæ amans, ſemel perſpiciat,quàm temerario planè conſilio, inconſideratóque ſcripturiendi ardore ſacroſanctum Oecumenicum totius orbis Chriſtiani Conciliũ examinare denteque Theonino arrodere,atque cenſoria tua virga ſuperbiſſimo cum ſupercilio arrepta ſis aggreſſus damnare. Quibus namq; vel à limine ſalutata eſt ſchola Theologica, penitus videant, quàm friuolus iſte nugator ſuas modò non deliras hac à controuerſia ſit fruſtra orditus cenſuras.Pleraſque omnes traditiones, de quibus nunc ab Euangelicis Eccleſiæ iſtud dirum motum eſt certamen,

tamen, Catholici affirmamus, esse scripturis ortas aut fundatas: sed non ita euidenter inde colligi, vt refractarijs, aut côtentiosis facere queât satis; quales sint de die Dominica, de Christi descensu ad inferos, de baptizandorum, cruce signádorum, exorcismo, de paruulorum baptismo, de oratione sacrificioq; pro mortuis, de Quadragesima, de sanctorum inuocatione, de voto virginitatis, aut castitatis, atque similibus. Has enim affinesque traditiones fidem moresque concernentes, Catholici docemus esse scripturis consonas, nihilq; nos contra scripturas agere, aut peregrinum inducere, dum hæc Apostolico deposito Ecclesiis vbique omnibus concorditer tradita reuerenter obseruamus, posterisq; sarta tecta transmittere satagimus. Quanquam enim hęc omnia apertis scripturarum testimoniis euidenter probari nequeant; idcirco Catholici, immo ne ipsi quidem Confessionistæ, (quod inferius de exorcismo & Crucis signo aliisque nobis concorditer atque consentaneè obtentis docebitur aptiùs) reiicienda, aut reiicientibus indulgenda putamus: sed propenso pietatis affectu, quæ vnà cum diuinis oraculis à maioribus accepimus, tuenda posteritatiq; prodenda contendimus. Nec tam sumus insulsi aut stupidi, vt quid scriptura distet à traditionibus ignoremus. Tametsi enim pari pietatis affectu, ac reuerentia Con. Tridentinum, Apostolicas traditiones continuáq; successione in Ecclesia Catholica conseruatas suscipiat: non idcirco naturalem legitimumq; tollit, qui inter ipsa est, ordinem, aut etiam auctoritatis gradum. Quod si candido aduersarij acciperent animo, non tot verbis superuacaneis istam agerent fabulam, quam de traditionibus instituere illis visum est. Calumniandi enim caussa eas vocant, aut humanas, aut Papisticas, aut Pontificias: cùm Ecclesia Dei Catholica Conci. Tridentini decreto conformiter diuinas asserat, quippe vel oretenus (inquit sess. 4.) à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas. Maligni enim animi, pacisque minimè studiosi est cum Kemnicio aliisue iniquis Censoribus illud decretum Pandochæum corruptelarum & superstitionum, vereq; Pandorę pixidem dicere, cuius operculo omne genus corruptelarum, abusuum, superstitionum in Ecclesia aut inuehatur aut defendatur. Rursus fol. 471. disputationes Catholicorú de traditionibus esse non Epitomen, sed Pandectas errorum & super-

Sess. 4. Discrimen grauiss. inter Scripturas & traditiones Apostolicas.

Fol. 412. Defenditur Decretum Conci. Tridé. de traditionibus Ecclesiasticis contra Censuras Mart. Kemnicij. Fol. 471.

superstitionum,à verò enim abest longissimè quod calũniatur
Fol.193. idem Kemnicius,Pontificios sua de traditionibus disputatio-
ne hoc agere,vt abusus qui pręter & cõtra Scripturæ regulã in
Ecclesia irrepserunt,si modò latè pateant, & temporis aliqua
præscriptione sint confirmati,titulum habeant non tantũ Ec-
clesiasticæ consuetudinis;sed quod plus est, Apostolicarũ tra-
ditionum. Quam Kemnicij censuram non oscitanter,quæso
Lector candide,expẽdere ne graueris.Hinc enim hominis in-
genium quasi ex vnguibus Leonem. Ait Cato noster hac di-
sputatione de traditionibus agi, vt abusus qui contra scriptu-
ram irrepserunt,titulo Apostolicarum traditionum defendan
Calumnia. tur. Atqui abusus omnes, superstitiones omnes Catholici se-
mel ex animo cupimus adeóq; annitimur abolitas.Illud enim
Conc.Niceni elogion in vsum optamus reuocatum, τὸ ἀνεπη-
ληπτῶς ἐκδικεῖν ἡ καθολικὴ ἐκκλησία,quod irreprehensibile est,Ca
tholica defendit ac vindicat Ecclesia. Quæ verò Kemnicius
cum suis crepat superstitiosa,impia, contra scripturas inuecta
in Ecclesiam,nos non modò superstitiosa negamus: sed Apo-
stolíca,adeóq; scripturæ cõsentanea liquidis patrum orthodo-
xorum testimoniis docemus ita fuisse toti initio Ecclesiæ Chri
sti pro vero Dei cultu citra omnem superstitionem tradita.
Nam de iis potissimum agitur traditionibus,quæ, vti Concil.
Tridentinum disertè profitetur,ad fidem moresque pertinen
tes tãquam vel oretenus à Christo,vel à Spiritu sancto sint di-
ctatę,& continua successióne in Ecclesia Catholica conserua-
tæ. Manifestæ igitur calumniæ reus tenetur Kemnicius,qui
abusus aliqua temporum præscriptione confirmatos dicit ti-
Calumnia. tulo Apostolicarum traditionum à Catholicis defendi. Sed a-
trocior multo est illa calumnia eius altera, nempe hoc decreto
Con.Triden.ceu Pandoræ pixidis operculo omni genus cor-
ruptelarum,abusuum,superstitionum in Ecclesiam aut inue-
hi,aut defendi: cùm de iis palàm profiteatur Concilium sese
modo agere traditionibus,quæ ad fidem, aut ad mores perti-
nent Christianos.Huius verò generis quasdam traditiones es-
se omnibus Christiani nominis non oblitis etiam citra Scriptu
rarum testimonia suscipiendas,vel Kemnicius ipse non potest
inficiari.Posteà quam enim Catholicos falsò & contra cõscien
tiam,accusasset,quòd Patrum testimonia de traditionibus so-
phisticè

phisticè (inquit fol. 369.) fine discrimine commiscet, & ex vna, quod dicitur, fidelia omnes traditiones dealbant: quòd disputationem studiosè affectatis confusionibus perplexá reddunt, quò prætextum, immo fucum ei concilient. Hæc aliáque nugatoria plurima vbi, inquá, accusasset, fingit octo traditionum genera, quò sic aduersariorum manus elabatur. Vbi verò sese » arctius constrictum sensit, quàm vt saluo pudore ingenuo diu- » tius Catholicis refragari posset, clamat, In Encomiis traditio- » num esse apud Patres veteres hyperbolas nimium transcēdentes. Quid non ad lepidi istius Rhetoris exemplum poetica eludatur hyperbole? Sed improbioris est audaciæ, quod Euágelicos, certóq; Apostolicos ritus, qualis est S. crucis consignatio, Quadragesima & similes ex Apocryphis scriptis, aut fictitiis aut adulteratis fingit ortos. Verùm de istis sophismatibus inferiùs suo dicetur aptiùs loco. Cogitur nihilominus post elusiones, omnesque suas diligenti sanè studio perquisitas elabendi rimulas, veritate tandem victus quasdam non scriptas traditiones suscipere Kemnicius: vti quod ait D. Cyprianus, vinum aqua esse miscendum in calice ex Dominica traditione, sed hanc ait fol. 300. sui oblitus extare scriptam. Vbi quæso Kemnici? an alibi quàm apud D. Cyprianū? an potius perpetuo Ecclesiæ Catholicæ vsu concorditer omnibus ab Apostolis extra scriptum tradito? Sed suffecit Rabbino dicere, hæc traditio scripta extat. Similiter traditionem Ecclesiæ, qua nobis, inquit fol. 306. in manum dantur Sacræ scripturę libri, reuerenter accipimus. At quaná scriptura? Vbi, obsecro, scriptum, Matthęi potius, quàm Mathiæ Euangelium fuisse suscipiēdum? Lucæ potius, quam Thomæ? Marci potius, quàm Petri aut Pauli? An non hîc, velis nolis, agnoscere cogaris, quasdam fidei traditiones esse non ex scripto, sed, vti ait Conc. Tridentinum indignissimè ac propemodum rabidè abs te deuexatum, ex conti- » nua successione in Ecclesia conseruatas piis omnibus suscipien- » das? Sed nihil patrocinatur Pontificiis, excipit Kemnicius fol. 306. hæc traditio. Ecclesia enim illa traditione fatetur, se alliga- » tam esse ad vocem doctrinæ sonantis in scriptura, & propaga- » tione illius traditionis posteritatem etiam ad scripturam alli- » gatam esse docuit. Immò hæc traditio luce meridiana demon- » strat clariùs, diuinum Ecclesiæ Dei de scripturis iudiciū, Chri- »

Iugulat sese Kēnicius, qui vt 11. genera traditionum fingens agnoscit quasdā sine Scripturis suscipiēdas Christianis.

Fol. 401. Encomia veterū PP. de traditionibus nugatur Kemnitius esse hyperbolas.

1 Vinum aqua miscendum docet Kēnicius ex Ec. traditione sine Scripturis.

2 Traditio Scripturarum suscipiēda Kemnitio sine Scriptura.

Elusio Kemnitij refellitur.

sti spiritu

sti spiritu magistro suggestum, diuinam non quidem tribuere, sed declarare scripturarum auctoritatem; quod dum facit, verè diuinas iudicandi de scriptis Apostolorum, aut Apostolicorum partes sibi suo sumit iure: ipsa re orbi professa penes se solam esse interpretandi scripturas auctoritatē, penes quam solam fuit eas approbandi, siue vti nunc loquimur, canonizādi.

An Ecclesia alligata ad vocem scripturæ.

Quanquam igitur quod semel in Canonem est Ecclesiæ iudicio receptum, extra eam moueri vnquam nequeat: non idcirco tamen dicenda est Ecclesia alligata ad vocem doctrinæ sonantis in Scriptura; quasi plura aut pleniora fidei dogmata nō possit aut habere, aut accipere, quàm doctrina Scripturis illis expressa sonat: nam ea scripturæ vox ab Ecclesia Dei spiritu edocta quum suscipitur Canonica, in suæ cælestisq; doctrinæ corpus illustrandum aut explicandum coalescit alias verbi Dei partes absolutura: non eas, quæ nondum sunt scripto editæ, exclusura aut abolitura, hoc tam est in illo D. Pauli testimonio: Tenete traditiones quas accepistis, siue per epistolas, siue per sermonem, omnibus manifestum, vt vel Kemnitius hoc Paulino elogio, ceu pedica ineluctabili constrictus non potuerit inficiari, quin Ecclesia videatur mandato Pauli obligata ad " tenēdas etiam traditiones, quę extra scripturam sunt ab Apo" stolis olim relictæ. Hic tamen vbi callidus omnes elabēdi esset perscrutatus rimulas, pleno fatetur ore, Quod de veris Apostolorum traditionibus scriptum est, nō statim (ait fol. 129.) ad illas quæ à Pontificijs hoc nomine proponuntur, transferri debet. Si enim tam liquidò & certò probarint traditionem aliquam esse indubitatè Apostolicam, sicut ea quæ scripta sunt " probātur: valeat sanè id quod Paulus dicit; Tenete traditiones " quas didicistis, siue per epistolam, siue per sermonē nostrum.

Fol. 129. Kemnicius sibi laqueum parat dum fatetur Ecclesiā Pauli mādato obligatam ad tenendas traditiones extra Scripturas.

" Euge mi Kemnici, istam tibi gratulor ex animo sententiam: quam si constanter obtineas, facilè inter nos de traditionibus aliisque semel omnibus nunc in controuersia positis fidei dogmatibus conueniat. Iam Kemnicius rectā tenebat concilian" dæ pacis Ecclesiasticæ viam, immo iam rectum æternæ salutis " suæ recuperandæ (quam extra Catholicam Christi Ecclesiam non esse inter omnes cōstat) iter ingrediebatur: sed prô dolor, " genio nescio quo malo in deuia transuersus abripitur. Negat " enim se his responsionibus (quas verè, inquit, ad hác obiectionem

Certa cōcordiæ ratio ex Kemnicij verbis, modò iis stare velit.

nē possem respondere) nunc quidem vsurum. Quid ni vtaris, obsecro, mi Kemnici, si verè hæc respondeas? an veræ vnquam te pudeat responsionis? sed sentiscebat callidus, in quasnam angustias suæ sibi redigerentur copiæ, tot argutis sophismatibus ingeniosè fabrefactis structæ, si ea suis illustraret verbis. Sed ne sic elabi patiamur aduersariū: veritatis illustrādę amor vetat. Nō parū enim lucis declarandis huius quæstionis non tā sua natura perplexę, quàm istius artificio inuolutæ atq; intricatæ tenebris adferat res illa dissimulatoriè à Kēnicio prætermissa. Valituram Pauli sententiam fatetur Kēnicius pro traditio- »
nibus Ecclesiæ non scriptis, si tam liquidò (inquiebat) & certò »
Catholici probauerimus traditionem aliquam esse Apostoli- »
cam, sicuti ea quæ scripta sunt, probantur. Eia age Kemnici, placet conditio: æquus modò nobis obueniat arbiter. Cùm enim eadem ac pari prorsus auctoritate tradantur ab Ecclesia infidelibus ad Christianismū venientibus & S. Biblia, & Symbolum, & baptismus, & alia Christianæ religionis vitęque conformandæ dogmata, an non æquè liquidò ac certò illa se dicit à Spiritu Dei accepisse omnia? Si de scripturis Apostolorū nomine extantibus Ecclesia Christi Catholica, dum has suscipit, illas reiicit, meretur sine scriptura fidem apud suos indubitatissimam, reclamantibus licèt Iudæis, reclamantibus licèt falsis aliquot Christianis; an non apud pios suos obsequentesque filios fidem etiam merebitur, dùm affirmant tibi eisdem ab Apostolis traditum inter alia, orandum atq; offerendum esse pro fratribus hinc migrantibus, pueros esse baptizádos & cruce signandos, Quadragesimam esse ieiunandam, Vota castitatis non posse citra sacrilegium violari, Sanctos rectè ac religiose, vt pro nobis & vna nobiscum Deum orent, inuocari? Neq; verò hæc aliáque huius generis plurima solùm voce suorum ministrorū prędicat vera Dei Ecclesia: sed clarissimis suorum doctorum totum per orbem illustrissimorum testimoniis ex scriptura demonstrat luculentissimè, immo rebus ipsis omnes, quantumuis refractarios, quantumuis inuidos, quantūuis malignos (modò verum videre velint) conuincit liquidissimò, ita se ab Apostolis initio accepisse: hoc esse verè Apostolicum illud depositum suis successoribus concorditer toto vbiq; orbe cōmendatum. Quis enim sol meridiem illustrat clarius, quàm

Ecclesia Dei Catholica suam demonstrat doctrinam verè atq; certò Apostolicam, adeóque Euangelicam ex vniformi, immo eodem, atque eo perpetuo Christianorum prorsus omniū, qui sub cælo sunt, vsu, parique obseruatione? Rogetur Oriens, rogetur Occidens, rogetur Meridies, ecquid ante nostrū Septentrionem, qui velut gentium reliquiæ tandem post omnes orbis nationes tardi ad Christi veniebamus præsepia, his de traditionibus obtinuerit? Ecquid initiò illarum quælibet aliis omnibus cócorditer Ecclesiis acceperit? Ecquid perpetua quasi voce suis à spiritu Dei inscriptum tabulis non lapideis, sed carneis suo populo Christiano in hunc istius Germanici schismatis articulum vsque proposuerit, præscripserit, prædicauerit? Cæterùm quia hanc certissimam longéque omnium liquidissimam iuxta ac indubitatissimam eruendæ veritatis atque adeò conciliandarum Ecclesiarum methodum Kénicius nunc ingredi recusat, & quasi veritatis clariss. radio perstrictus ad adamatas suas refugit tenebras, lustra sibi quærens atraque latibula, veritus miser, ne si cæpto pergat itinere, lumen cæli dudum salutariter affulgescens videat, quo illustretur, sanetur, vnique Christi ouili vniatur: Hæc nobis nunc quidē paucis erit persequenda, & quantum Dei Opt. clementia fauerit, oratione breui detegenda atque explananda: quo Deus Opt. errantium omnium fratrum misertus, cæcatos, immo fortè veriùs

„ clausos suæ veritatis sole illustret oculos, ne suæ saluti infelices
„ more omnium hæreticorum, repugnent diutius. Concedo igi
„ tur tunc (ait Kemnitius fol. 129.) cùm Paulus Thessalonicēsi-
„ bus hæc scriberet, non omnia quæ de Christi & Apostolorum
„ doctrina tenenda cognituque sunt necessaria, scriptis, quātum
„ satis est, fuisse comprehensa. Sed quádo tandem Kemnici ista imperfectio scripturarum, & vti appellas fol. 151. insufficentia fuit expleta? Post constitutum (inquit fol. 131.) & absolutum Canonem scripturarum noui Testamenti. Sed quonam verbi

Nō omnia fidei dogmata Kēnitio fuēre aliquādo scriptis comprehensa.

„ Dei testimonio anile istud somnium confirmas? Certè nullo.
„ Adfers quidem simile ex veritate librorum vete. Testamenti: Sed nihil efficere, conuincit liber Machabæorum, quem vos cum Pharizæis atque Saducæis à sacro diuinarum Scripturarum impiè reiicitis Canone. Nullus sanè tam est insulsus aut ineptus, qui inficias iuerit, post illam Pauli Epistolā multa esse

à Spi-

à Spiritu ſancto in Scripturas redacta fidei dogmata: ſed ea omnia atque vniuerſa eſſe ita ſcripto comprehenſa, vt ſolũ credenda ſint, quæ expreſsè ſunt ſcripta, nullus diuinæ ſcripturæ locus docet. Atqui Paulus (inquit fol. 132.) longè aliter loquitur de ſcriptura ad Timotheum 2. ſub finem vitæ. Aliter quidem, ſed nihil quod tuam quidẽ cauſam iuuerit, immo prorſus delirũ iſtud tuũ illic ſubuertit ſomniũ. Quæ enim poſtea prolixis admodũ verbis demõſtrare conaris ex voce illa ἄρτιος, qua Paulus ad Timotheum eſt vſus, nihil aliud efficis, quàm idem de omni ſcriptura, ſingulisque eius partibus eſſe ſentiendum, quod D. Pauli ore Spiritus ſanctus nos docet, omnẽ Scripturam eſſe vtilem ad inſtruẽdum, ſiue perfectum reddẽdum hominem Dei. Fateor, ſi Pauli ſententia tantum diceret, Scriptura vtilis eſt (inquit Kemnicius fol. 172.) ad doctrinam et cęt. non ſatis firmiter inde colligi ſufficiẽtiam Scripturę: Sed Paulus pronunciat omnem ſcripturam diuinitus inſpiratam ita eſſe vtilem ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad inſtitutionẽ in iuſticia, vt perfectus ſit homo Dei ad omne opus bonum abſolutus, id eſt, vt miniſter Euangelij ſit ἄρτιος, quod ſignificat ſanum, integrum, omnibus partibus & numeris abſolutum, atque ſufficientem: de qua verò ſufficientia & integritate Paulus hoc intelligi velit, ipſe explicat, cùm nominat hominem Dei, vt ad omne bonum opus, quod ad miniſterium ſcilicet Euangelij requiritur, ſit ἐξηρτισμένος, quæ vox ſignificat, qui præparatus eſt, inſtructus & quaſi ad finem deductus & abſolutus eſt. Ita Kemnicius ſuam Scripturarum, quam dicit, demonſtrat ſufficientiam. Habet quidem vox Paulina interdum integritatis aut perfectionis ſignificationẽ: ſed hoc loco habere non poſſe, ipſe Paulus ſuis verbis luculentè ſatis declarat, cum Timotheum ſuum admonet, vt vnà cũ ſuis epiſtolis accuratè cuſtodiat depoſitum, atq; formam ſanorum verborum typumq; doctrinæ traditæ vigilanter obſeruet. Nã vox ἄρτιος numerũ parem atq; integrum; item ſanũ, & totum ſignificat. ſic & ἐξαρτίζω, paro, apparo, præparo, & perficio: vnde Eraſmus hoc loco rectiſſimè vertit apparatus. Nã vox ad ſummum, ſignificat plenè apparatus; ſicuti numeri perfecti, ita quidem perfecti ſunt, vt aliam admittant perfectionẽ. Quare hoc Kẽnicij fundamentũ ad ſtatuendã Scripturarũ perfectionem,

Scripturam ſoli nõ ſufficere ad omnibus fidei dogmatibus & ritibus inſtruendũ hominem Dei.

Sufficientia Kẽnicij à D. Paulo euerſa oſtenditur, cũ mandat Timotheo depoſitum cuſtodire: quod fuit extra Scripturas, ſicuti & forma ſanorũ verborum.

ἄρτιος quidnã ſignificet Diuo Paulo.

siue vti ait, sufficientiam, minime firmum est. Non enim hæc Pauli sententia (vti Kemnitius fol. 171. fingit) vera est Canonizatio scriptorum noui Testamenti: quia nec omnia tunc erant edita (quod ibidem fatetur de Iohannis Apostoli scriptis) neque de sua ad Hebræos, aut alios epistola quicquam peculiare hîc Paulus tradit. Fuit ergo ad has vindicādas, sicuti & ad Iohannis scripta in Canonem assumenda, opus alia Canonizatione, id est diuino Ecclesiæ Dei Catholicæ iudicio, quod germana à nothis discerneret, apocrypha damnaret, vera in Canonem allegeret, aliisque diuinis scripturis copularet. Sed quo magis appareat quàm friuolum sit quod Kemnitius hoc Pauli loco statuere conatur Scripturarum sufficientiam, ita vt post hunc diuinarum scripturarum quē dicit Canonem nihil sit credendum, quod extra eam non scripto est comprehensum, ipsum potius D. Paulum consulamus huius quæstionis certissimum arbitrum. Bonum, inquit, depositum custodi ô Timothee: & nonnihil superius, formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide & dilectione in Christo Iesu. Vbi depositi nominē, an aliud rectè intelligas, quàm quod Tertullianus de præscript. annotatū reliquit, Traditiones doctrinę per viuam vocem Ecclesiis assignatæ? in quem sensum & D. Ambrosius, & D. Chrysost. aliique PP. Orthodoxi omnes hęc accipiunt Pauli verba, vti alibi confirmamus. Hæc tā sunt omnibus perspicua, vt hac ipsa luce perstrictus, salutariterq; admonitus, sed suæ sibi sophistices nimium adamatæ admirator Kemnicius posteà sibi obijciat: Sed Paulus tamen Timotheo (inquit fol. 174.) non tantum Scripturam commendat, verùm etiam traditiones, quas viua voce ipsi tradiderat, Quæ audisti, inquit, ex me, quæ didicisti, quæ contradita sunt tibi, et cæt. Respondeo. Verum hoc est, sed vide quàm simplex & plana sit solutio. De suis traditionibus Paulus dicit: Hæc præcipe & doce. In illa igitur doctrina, quā Paulus viua voce tradidit, absq; omni dubitatione comprehensa fuerunt omnia, quæ ad dogmata & mores necessaria sunt. Et de illis Pauli traditionibus rectè dici potuit, sunt vtiles ad docendum, vt homo Dei sit ἄρτιος ad omne opus bonū absolutus; quia verò Paulus idem de Scriptura pronunciat, omnino igitur necesse est eandē doctrinā, quàm Paulus viua voce tradidit, in Scriptura esse comprehensam,

Epistola ad Timotheum 2. est Kemnitio Scripturarum noui Testa. Canonizatio: licèt agnoscat nondū fuisse tunc omnes scriptas.

D. Pauli depositum in Timotheo quidnam sit.

prehensam,& paulò post: Vtrumque igitur verum est,homo „
Dei tenēs Pauli traditiones,ἄρτιος est in ministerio: & tenens „
Scripturam diuinitus inspiratam,ἄρτιος est in ministerio,quia „
eadem est doctrina quę primo viua voce fuit tradita , & po- „
steà in scriptis comprehensa. Istam tuam conclusiunculam, „
Kemnici,negamus legitimam:quia ex vero falsum sophisticè collígit. Nusquam enim docet Scriptura, quod tibi sumis,eandem doctrinam viua voce initio traditam,esse omnem scripto comprehensam;immo diuersum planè nō indiſertè loquitur: quia D.Paulus suum admonens Timotheum hortatur,vt quę sibi verbo sunt concredita , quæ audierit, quæ ab ipso didicerit, pro thezauro, immo deposito fidelibus Dei ministris tradendo conseruet. Itaque plus viua voce acceperat Timotheus suis prodendum,atque per manus quasi tradendū,quàm Paulinis aut vllis comprehensum fuit Scripturis. Iam sibi sua cùm non satisfaceret Kemnicius sophistica elusione , aliam quærit elabendi rimam. Suggerebat enim homini (vt est mirificè religiosus)conscientia,etsi non parum alias conuulsa , atque per vim contra veritatis agnitæ Testimonium impiè adacta, Verbum Dei nouis istis suis figmentis ex diametro aduersari. Neque locum habet (inquit fol.175.) illa obiectio 2.Thessaloni.2. Tenete traditiones siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Illud enim tunc dixit Paulus,quando libri noui Testamenti primum cœperant conscribi , & nondum erant omnes editi,sed circa finem vitæ suæ,cùm iam cōscripti & editi essent libri noui Testam. ita de scriptura loquitur , quòd duo æquipollentia constituit,traditionem & scripturam , vt qui vnum habet,habeat & alterum; idque inde, & ideo,quia idem scriptum est quod traditum fuerat. Istud vanum esse,ipse Kemnicius paulò ante sui oblitus declarauit,asserens fol.171. Paulum istam epistolam ad Timoth. secundam scripsisse, cùm iam omnia fermè (inquit) extarēt Canonica scripta noui Testamenti. Rectè illic moderationis notam (fermè) adiecit,cuius si hîc meminisset,suam meritò repressisset ipse temeritatem. Quo pacto enim Paulus faciat æquipollentia , Scripturam & traditiones,cum ipse aduersarius agnoscere dudum suis verbis fuerit coactus,non omnes illo tempore fuisse in lucem editas noui Testamenti scripturas? quod vti de Iohannis epistolis ipse

Timotheus à Paulo plus acceperat depositi loco aliis tradendum , quàm scriptis Paulinis aut aliorū fuit inclusum.

Kēnicius æquipollētia esse fingit traditionē & scripturam.

Kemnicius sui oblitus sibi aduersatur, suaq; imprudēs euertit somnia.

fatetur aduersarius: ita & de eiusdem Apocalypsi, de Iudæ ac Diui Petri vltima epistola erit agnoscendum. Merum igitur est nugamentum, quod illud Pauli ad Thessalonicenses præceptum, Tenete traditiones siue per epistolam, siue per sermonem; garrit Kemnicius suum habuisse locum eo tempore, quo Paulus scripsit, non item sub vitæ finem: quia iam omnia fidei atque morum dogmata erant scripto comprehensa. Nam quod initio Paulus ad Thessalonicenses appellauit traditiones per sermonem (siquidem inter primas numerantur epistolæ ad Thessalonicenses) hac epistola ad Timotheū 2. appellauit τὴν παραθήκην depositum, quod porrò tradi mandat fidelibus Dei seruis, qui possint & alios docere. Hoc verò depositum quia D. Paulus disertè distinguit à Scriptura, vti nobis concorditer Orthodoxi PP. dudum commemorati attestantur, & res ipsa manifestissimè iuxta ac necessariò euincit, merum est Kemnicij sophisma, quo res longè diuersissimas, immo logica contrarietate oppositas conflare, aut veriùs confundere conatur in æquipollentias. Certè quod D. Paulus tot verbis Timotheum suum monet, idem D. Petrus apud vniuersos, quibus secundam scripsit epistolam, agit, vt in ea, quam dudum Apostolorum concionibus atque magisterio didicerant, perstarent gratia siue doctrina: quam veram esse ideo asserit, ne calumniis paganorum, aut mendaciis sophistarum, aut adulteriis hæreticorum à vero Christi Euangelio in pristinos relaberentur errores, aut per nouas & peregrinas potius hæreticorum seducerentur doctrinas. Idem apertiùs prima docet epistola, verbum Dei Euangelicam definiens esse doctrinam ab Apostolis Ecclesiæ annunciatam.

D. Paulo idem fuit traditio per sermonem & depositum: puta doctrina extra Scripturas.

CAP. XII.

QVOD latiùs patere, quàm ad scripturas solas Apostolicas; nemo qui suæ est mentis, erit inficiando. Neq; verum est quod improbè suggillat Kemnicius, me docere D. Petrū illa epistola confirmare traditiones solas non scriptas. Lindanus fingit Petrum (inquit fol. 178.) in illa epistola tantū voluisse confirmare traditiones, quas sine scripto acceperant. Si calumniæ definitionem tenet Kemnicius, viderit quonam Rhetorico Schemate, aut sophistico potiùs elencho hîc sese ab eius crimine ex-

An D. Petrus traditiones non scriptas tātum confirmet 1. epistola.

expediat. Vbinam,obſecro, mi Kemnici, hæc dico? aut,vti pro cenſoria iſthac grauitate pronuncias, fingo D. Petrum traditiones tantùm non ſcriptas illic confirmare? an non iſtius te diſpudet illiberalitatis, apertiſſimæque vanitatis? Ex profeſſo demonſtramus & Paulum & Petrum agere ſuis Epiſtolis, vt Chriſtiani doctrinam, ſemel traditam conſtanter ſeruent ſartam tectam, eamque obtineant inuiolatam atque hæreticorum fermento incontaminatam. Totum igitur doctrinæ Apoſtolicæ corpus, quod ſolidis ſcripturarum ſententiis, liquidiſque PP. veterum teſtimoniis declaramus eſſe ſcripto & non ſcripto comprehenſum, initióque Eccleſiis traditum, monet Petrus & Paulus Chriſtianis obtinendum, non alteram tantùm eius partem: vti nimis impudenter cauillatur Kemnicius nos fingere. Quod ex noſtræ diſputationis Methodo, & potiſſimum cap. 15. libr. 1. Panopliæ candidis clariùs liquet lectoribus, quàm vt fuſiore oratione illa cenſoris minimè candidi Kemnicij in nos conficta calumnia ſit refellenda: qui ſi præclaræ ſanè atque egregiæ ſuæ eruditioni parem animi candorem ſedulumque pacis Eccleſiaſticæ ſtudium Chriſtiano pectore dignum adiungere voluiſſet, plurimum profectò ſarciendæ Eccleſiarum concordiæ profuiſſet.

Verùm quia pſeudologiæ ſpiritu tranſuerſus actus florentiſſimo paſſim mendacij regno, quam oppugnatæ ac tantum non miſeræ per Germaniam reginæ veritati ſuam operam nauare maluit; nos futiles atque friuolas eius oppoſitiones, re vera, vti Paulus ait, falſi nominis ſcientiæ diſpellere, ſuoſque in fumos redigere pergamus.

Igitur non ſoli D D. Petrus & Paulus, ſed etiam Diuus Iudas Thadæus, qui vel vltimus Apoſtolorum ſcripſiſſe videtur, ſuos diſertè hortatur, vt pro cuſtodienda ſemel Sanctis, hoc eſt Chriſtianis fide tradita, certare non deſinant. Hîc me exclamare ait Kemnicius, folio 186. Iudam manifeſtè loqui de doctrina Apoſtolorum viua voce tradita. an non hoc longè veriſſimum? Certè ipſe inficiari ne- „
quis, nullam eſſe aliam (inquiens) Apoſtolicam doctri- „
nam, quàm quæ ab ipſis eſt tradita. Atqui iſtud extra controuerſiam eſt poſitum.

Sed de ea quęritur, an tota sit in literas relata? an verò quędam secretiora mysteriorum arcano viuę vocis oraculo Ecclesiis, earumque, iuxta Pauli monitum (vti ait Ambrosius, & Chrysost. aliique in panoplia recitati) præpositis potissimum tradita? tu quidem fortiter asseris, totam esse literis assignatam, scriptoq; comprehensam: sed an nos illustrioribus contrarium euincamus cum verbi Dei sententiis, tum orthodoxorum PP. testimoniis, pænes æquum lectorem esto iudiciū. Multa enim non inueniri in Apostolorum literis, palam D. Augustinus, vt alios

Panopliæ lib.2. nunc silentio prætereamus, quos huc in Panoplia facere demonstratos temerè arrodit Kemnicius: cuius sophismatibus aliàs respondebitur fusiùs) profitetur lib. 2. cap. 7. cõtra Donatistas; & tamen quia per vniuersam custodiuntur Ecclesiá, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur. Rursus multa esse quæ vniuersa tenet Ecclesia (inquit libr. 5. cap. 23. de bapt. contra Don.) & ob hoc ab Apostolis præcepta bene credūtur, quanquam scripta non inueniantur. Huius generis cùm sint oratio atque oblatio pro mortuis, sanctorum inuocatio, exorcismus, crucis consignatio, atque baptismus paruulorū, votum castitatis, aliaque perpetuo Ecclesiarum omnium Christi vsu continuáque obseruatione vbique terrarum custodita, & intemerata consuetudine semper vbiq; omnibus obseruata (vti illic liquidò est ostensum, & inferius demõstrabitur copiosiùs) rectè Catholici credimus hæc ab Apostolis Christiano populo tradita & commendata, etiam si liquidis Scripturarum testimoniis non videantur aduersariis malignisúe refractariis certò ac liquidò comprobari. Hæc cùm sint ipsa luce magis perspicua, audebat tamen Kemnicius ouabundus, & ante victoriam triumphabundus exclamare: Quid contra hanc manifestissimam (inquit fol. 132.) veritatem vel specie aliqua verisimilitudinis dicere possunt Pontificij, non sanè video. At nunc te videre arbitror Kẽnici, quòd anteà, cùm istam Aristarchicam virgulam magno tibi supercilio Pontificiorum odio ebrius sumeres, non videbas. Quòd si nondum perspicis, paulisper, obsecro te tuam per salutem, deposito Pontificiorum odio (quod totum te transuersum abripuit, vt verum videre nequeas) rem ipsam citra omnem personarum cogitatum candido atque benigno intuêre oculo. Recogita, præclaro isto Concilij Trident. exami-

examine temetipsum perspicua rei huius veritate adactū docere, quasdam piis ceremonias siue scripto, siue traditiones nō scriptas (ais fol.300.) obseruandas ex Dominica traditione. Quod si te minus mouet, veniat tibi tandem in mentem tuus ille præclarus tam nobilium in Pontificios sceleratissimè abs te confictorum mendaciorum decalogus dudū recitatus, forte tibi redaperuerit oculos; vti clauus clauū solet haud infrequens depellere. Sed magis tibi gestit animus (inquis) audire quid tui Andradij grandiloquentia contra hanc euidentiam proferre conabitur. Audies opinor, Kemnici, suo tempore à viro doctiss. non minus diserta, quam fortia solidaque: nam silere non patietur iniqua perinde ac improba isthæc nominis sui vexatio, & vetè infesta accusatio. Verùm mirari subit, ecquur tibi animus tantopere Kemnici gestiat de grandiloquo (vt ridere voluisti) Andradij responso. Ne festines, Kēnici, moneo: opportunum accipies responsum tuis fraudibus dignum. Certè magna nos tenet admiratio tātopere gladiatorium istū tibi animum gestire ad Andradij tui responsum audiendum: cùm stolidam istam voluptatem, si saperes, meritò reprimere, immo retundere deberet acceptorum haud ita pridem ab eo vulnerum plagarumque sanè grauissimarum memoria: quæ verecundis atque liberalibus hominibus parum queat esse grata. Vt enim hîc de aliis nihil agam, vnum illud commemorare non fuerit proposito alienum, quod te tam variorum eorundemque impudentissimorum (pudet me profectò istud toties ingeminare, sed tua cogit improbitas) mendaciorū agat reum. An tibi volupe fuerit, nouum ab eodem audire nouorum tuorum mendaciorum catalogum, quibus istæ tuæ in Concilium Tridentinum (si Christo placet) scatent censuræ? Sanè si quid tibi esset reliquum aut frontis non effrontis, aut mentis non amentis, non tibi gestiret animus malè sanus plura audire, quę ruborem vel impudentissimæ fronti possint inserere, qualia videre est apud Andradiū Coloniæ recusum fol.71.114. 111. 192. 166.317.& 611. Hæc aliquando, Christo Do. vitam aspirante, ociumque tranquillius largiente, copiosiora tibi tuus dabit aut Andradius, aut Lindanus: quibus tam lepidè tot infinitis tuarum nugarum locis putabas insultandum. Nunc tibi decalogum mendaciorum ex tuo Concilij Tridēt. examine dudum

collegimus: vbi ocium fuerit centurias aliquot facilè suffarcinabimus. Sed vt ad rem, quæ agitur, pertractandam, in viam redeat oratio: hoc tantum dicimus, istam tuam, quam gloriosè adeò iactitas, manifestissimam veritatem seu euidentiam ex illa D. Pauli ad Thessalonicenses sententia; tenete traditiones siue per sermonem, siue per epistolam, contra dogmata nō scripto tradita stabilitam, vltrò corruere, atq; in meras redigi nugas benè fumosas, euidenterq; apparere tenebras plusquā Cimmerias; quas loco isti clarissimo tuo ex Cimbrico astutè offundere conabaris, vbi prudens Lector cæcas tuorum sophismatum illi detraxerit præstigias.

Euanescit vltrò iactata Kemnicij illa gloriosa de abolitis traditionibus oua tio & triumphatio.

CAP. XIII.

Traditiones Apostolicas non scriptas etiā tenendas post Apostolorū scripta edita, nō solum antea, vti nugatur Kemnicius.

Vis illud Pauli mandatum habuisse locum ante alias suas, vel aliorum epistolas scriptas, nunc non habere; post absolutum (inquis) & constitutum Scripturæ noui Testamenti Canonem. Istud figmentum esse, vel aniculis indignum inde liquet, quòd eius nulla est, ne leuissima quidem, nec in Diuo Paulo ipso, nec vllis Vet. PP. commentariis significatio: quasi D. Paulus non generali, sed temporali tantum decreto mandarit, esse illas Apostolicas traditiones non scriptas ad tempus quoddam tenendas atque seruandas: nimirum donec totum Dei verbum Euangelicum esset in literas relatum. Sed quando, obsecro te Kemnici, definies esse hunc noui Testamenti Canonem constitutum: cùm ne hodie quidem vobis sit cōstitutus? quippe à quo non exiguas sacrilegè reiicitis verbi Dei partes, vti ad Hebræos, & alias epistolas cum Apocalypsi. Quo de sacrilegio, nunc non est dicendi locus. Vnum illud adtexam, quod istam tuam manifestissimam, quam dicis, veritatem, ipsissimam demonstret vanitatem, inauditamque tuam fictitiam euidētiam semel meros ostendat esse fumos. D. Irenæus Valentinū atque Marcionem suis cum cohortibus Dei hostibus profligaturus, & Christianos semel omnes in doctrina verè Apostolica cōtra omnes omnium hæreticorum cuiusuis ætatis solidissimè confirmaturus, docet veritatem non alibi, neque apud alios magistros, quocunque tumeant titulo, quærendam, quàm in vna Christi Ecclesia ab Apostolis erudita: cùm in hanc (inquit libr. 3. cap. 4.) Apostoli quasi in depositorium diues plenissimè

D. Irenæi antidotum aduersus omnes omnium hæreticorum pestes longè præsentissimum.

ea:

ea contulerint omnia, quæ ſunt veritatis. Vnde oportet illos quidem deuitare, quos extra Eccleſiam conſtitutos vocat fures & latrones: quæ autem ſunt Eccleſiæ, cum magna diligentia diligere, & apprehendere veritatis traditionem. Vides hîc Kemnici, D. Irenæum vrgere Apoſtolicam viuæ vocis traditionem, etiam poſt abſolutum vel tuo iudicio ſacrũ noui Teſtamenti Canonem. Sed tuum occines, ſat ſcio, coccyſinum, hæc intelligenda eſſe de traditione veritatis, quæ ſacris literis eſt comprehenſa, & expreſſe ſcripto aſſignata. At placidus, quæſo, audi, quónam pacto iſtam retundat pertinaciam ſanctiſſimus Chriſti martyr, indubiuſque Apoſtolicæ veritatis & Eccleſiaſticæ traditionis teſtis Irenæus. Quid enim, & ſi quæ „ (ita continenter illis ſubtexit de veritatis traditione Eccleſiis „ Apoſtolorũ viua voce facta verbis) de aliqua modica quęſtione „ diſceptatio eſſet, nonne oporteret in antiquiſſimas recurrere „ Eccleſias, in quibus Apoſtoli conuerſati ſunt, & ab eis de præ- „ ſenti quæſtione, ſumere quod certum & re liquidum eſt? „ Quid autem, ſi neque Apoſtoli quidem ſcripturas reliquiſſent „ nobis, nónne oportebat ordinem ſequi traditionis, quam tra- „ diderunt iis, quibus commiſerunt Eccleſias? Cui ordinatio- „ ni aſſentiunt multæ gentes Barbarorum eorum, qui in Chri- „ ſtum credunt ſine charactere, vel atramento ſcriptam haben „ tes per ſpiritum in cordibus ſuis ſalutem, & veram traditio- „ nem diligenter cuſtodientes, vnum Deum cæli & terræ, eo- „ rumque per Chriſtum Ieſum Dei Filium fabricatorem cre- „ dentes. An ex profeſſo diuinus ille vir, Kemnici, tuam nouam iſtam opinionem aptioribus potuiſſet refutare verbis? An vllum tibi iam reliquum eſt effugium, quin cogaris, velis nolis, agnoſcere illud D. Pauli mandatum, Tenete traditiones, quas accepiſtis ſiue per epiſtolam, ſiue per ſermonem noſtrum; etiam poſt conſtiturum Scripturarum Apoſtolicarum vel tuo arbitrio Canonem eſſe Chriſtianis ſeruandum? ait enim Eccleſiam eſſe diues depoſitorium, hoc eſt archiuum fideliſſimum iuxta atque opulentiſſimum, non ſcripturá ſolam; à qua Eccleſia ceu certiſſima ſui Apoſtolici depoſiti cuſtode & interprete doctiſſima omnis petẽda Chriſtianis veniat veritatis Euãgelicę doctrina. Quare te, mi Kẽnici ob ſecro atq; per ſalutẽ obteſtor, vt placido tecũ cõſideres animo,

quod

quod dudũ tuis ſarcaſmis nobis inſultás exprobrabas, an iſtud D. Pauli ad Theſſalonicenſes capitulum, tenete traditiones ſiue per epiſtolam, ſiue per ſermonem, indignum ſit argumentum, quod tanquam Achillæam, vti fol. 128. inquiebas, Panopliam Catholici opponunt; non quidem, vti fingis, contra Scripturam pro ſuis traditionibus; ſed pro Apoſtolicis traditionibus, quæ vnà cum Scriptura Eccleſiis ſunt relictæ? Audis enim nunc tuo ex teſte irrefragabili D. Irenæo, tantam eſſe earum „ auctoritatem, vt vel ſolæ ſufficiant veritatem ſcire volentibus, „ etiam ſi Apoſtoli nobis nullas ſcripturas reliquiſſent. Nam & „ hoc caſu Apoſtoli Eccleſiis cautum voluerunt. Quia ordinem „ traditionis ſequi, ait, oportuiſſet, quam Apoſtoli iis tradiderũt, „ quibus commiſerunt Eccleſias. In cuius rei confirmationem „ addit, ſic ordinatum eſſe ab Apoſtolis ſemper ad hanc ſucceſ„ ſorum Apoſtolicorum traditionem ab Apoſtolis acceptam re„ currendum eſſe, huic enim ordinationi (inquit) aſſentiũt mul„ tæ gentes barbarorum, quæ in Chriſtum credunt, ſcriptam ha„ bentes ſine atramento in cordibus ſalutem, & veterem tradi„ tionem (nimirum non ſcriptam; quia eam tantum audierant) „ diligenter cuſtodientes. Hunc D. Irenæi locum verè aureum, pacique Eccleſiaſticæ conciliandæ in primis accommodum, ſi qua par erat diligentia Kemnici ac ſimili, qua Concilium Tridentinum ſub ferulam vocare audebas, examinaſſes; non illum alterum ex eiuſdem Irenæi cap. 1. in nos falsò non minus, quàm falſè detorquere fuiſſes aggreſſus.

CAP. XIIII. Alter D. Irenæi locus in Kemnicium verè retorquetur.

Postea dicit Irenæus illos eſſe hęreticos, inquis fol. 84. qui ſcripturis Apoſtolicis non aſſentiantur, & notas hæreticorum his verbis deſcribit cap. 2. Cùm ex ſcripturis arguuntur, in accuſationem conuertantur Scripturarum, quaſi non rectè habeant, neque ſint ex auctoritate; & quia variè ſunt dictæ, & quia non poſſit ex his veritas inueniri, ab his qui neſciunt traditionem. Non enim per literas traditam illam, ſed per viuam vocem, vbi per tuum et cætera, D. Irenæi abrumpens verba, exclamas, mirum ni vel parumper (inquis) erubeſcant Pighius, Lindanus, Andradius, & ſimiles, „ recognoſcentes ſuas voces in hac deſcriptione! Certè mirum „ Kemnici, qua fronte, quo ore, qua faſcinatus larua iſthæc D. Irenęi verba in veſtros Hęreſiarchias, immo Patriarchas dicta,

Kemnicius per ſuum et cæt. abrumpens D. Irenæi verba in nos falsò eum detorquet.

in nos

in nos nō erubuiſti deprauare? quæ in nos nō magis quadrant, ſi verè & genuina ſententia accipiantur, quàm in ipſum Irenæum, aut Polycarpum alióſue traditionis non ſcriptæ teſtes inuictiſſimos. Immo ſi æquo ſub iudice certādum foret, auſim vel huius capitis periculo contendere in vos veriſſimè maiore ex parte quadrare. Sed anteà paucis loci huius deprauationem abs te ſcelerato cum ſacrilegio perpetratam oſtendemus; mox diſpiciēdum vtri nam accuſent Scripturas, quaſi non rectè habeant, aut non ſint ex auctoritate. Illos Irenæus dicit hæreticos (inquis) qui ſcripturis Apoſtolicis nō aſſentiūtur. Primum iſtud Kemnici, tuum adnota peccatum: quo prorſus ſophiſticè ad Scripturas detorques, quod Irenæus de magiſtris dicit SS. Apoſtolis; nullo, vti equidem arbitror, Chryſippæo elēcho effeceris, vt idem ſint Apoſtoli doctores, & ſcripta Apoſtolica. Cùm igitur diſertè Irenæus de Apoſtolis loquatur (quod ipſe quacunque tandem es fronte aperto codice non iueris, ſcio, inficias) quónam ore aſſeris hæreticos eum dicere, qui ſcripturis non aſſentiuntur? Iſtud quidem, quod ſanè veriſſimum eſt, niſi ad amarulentam aut potius virulentam Catholicorum ſpectaret criminationem, non meretur magnoperè vllam annotationem: ſed quo fucum maiorem indueret tua captio ſophiſtica ad ſimpliciorum fraudem comparata, huc obtorto collo planiſſima tibi libuit pertrahere D. Irenæi verba. Sed nos veritatis declarandæ cauſa recitabimus ea integra: *Et omnes iſti Apoſtoli (inquit libr. 3. cap. 1.) vnum Deum factorem cæli & terræ à lege & Prophetis annūciatum, & vnum Chriſtum Filium Dei tradiderunt nobis; quibus ſi quis nō aſſentit, ſpernit quidem participes Dei, ſpernit & ipſum Chriſtum Dominum, et cæt.* Hic nūc æquus Lector iudicet vtrum D. Irenæus dicat hæreticos eſſe alios, quàm qui Apoſtolis vnum Deum creatorem, & vnum Dei Filium Chriſtum annuntiantibus & Eccleſiæ tradentibus non aſſentiuntur? nō ergo Irenæus eos perſtringit, qui diuinas cum lege & Prophetis reueriti, atque toto pectore amplexati ſcripturas negant in eiſdem omnia eſſe comprehenſa fidei dogmata; quæ idē ex certa Apoſtolorū traditione palàm docet diſcenda: quemadmodum ex conſequētibus eius verbis mox declarabitur. Cùm ergo contra Valentini & Marcionis & Cerinthi aliarumq; Apoſtolicæ Eccleſiæ peſtium

Deprauat D. Irenæi locū Kemnicius.

Magiſtros Apoſtolos Kemnicius peruertit in Scripturas Apoſtolicas, vt impudentius ridcat Catholicos.

discipulos ex professo agat,qui per hanc Apostolorum doctrinam nefarias suas quoque inuehebant traditiones nō scriptas, quas Apostolis dicebant ignotas; Apostolorum sese gloriantes (teste Irenæo cap.1.)emendatores,& Apostolis(inquit cap.2.) se esse sapientiores.Hos inqnam sophos Irenæus perstringens demonstrat quanta insania isti miseri à se ipsi condemnati suæ resistant ac repugnent saluti,quemadmodum & alij omnes faciunt hæretici.Cùm enim ex scripturis arguuntur (inquit ca. 2.)in accusationem vertuntur scripturarum, & quæ seq. quas rectè hæreticorum notas scribit Kemnicius, sed in quosnam conueniant verè ac ipsa re,nunc superest vt æquus iudicet arbiter.

Miratur gloriosulus iste cōuitiator,ni hac in hæreticorū descriptione nos nostras agnoscimus voces.Quid ita obsecro?Cū ex scripturis arguūtur (inquit Irenæus) in Scripturarū cōuertūtur accusationē:quam notā hæreticorū in nobis vult hærere Kemnicius.Sed obsecro te Kemnici,ad te paulisper redi. fatigat enim te, vt video , aut veriùs dementatum transuersum agit,si non dira maledicendi furiá,saltem illaudata ἀθυρογλωττία. Nos ne scripturas accusamus , quasi non rectè habeant, aut quasi non sint ex auctoritate?an non omnes,quasi rectè habeant,nos reuerenter recipimus? an non vniuersas ex diuina auctoritate recipimus? Istius criminis Catholici nullo modo sumus affines,qui totum diuinarum Scripturarum Canonem citra vllam distinctionem aut mutilationem digna reuerentia pietatéq; suscipimus, adeò vt de illis cum D. August. iudicare non audeamus, sed indubitatissimam fidei ac religionis regulam & profiteamur,& incunctanter sequamur.

Notas hæreticorū à Kēnicio annotatas in Lutheranos verè quadrare,nō in Catholicos.

Quod Confessionistę Scripturas accusant quasi non rectè habeant.

August de baptis. contra Donatist.

Sed nunc,an non vos istius re vera sacrilegi criminis conuincamini rei,paucis venit examinandum. An non vos scripturas accusatis quasi non rectè habeant,cū plurimas asseris fol.274. sententias in nostra vetustissima versione nouis vestris humanis doctrinis aduersaria contra fidem fontium,quos dicis,Græcorum & Hebræorum additas,aut mutilatas,aut etiam mutatas & corruptas?immo expūctas,multisq; in locis(ais fol.277.) transformatas ad dogmata Pontificia? Sed ad fontes , inquies, reuocandam Scripturam atque corrigendam contendo. Verùm huic disputationi alibi prælusimus:ostendentes nō posse nunc

Quod variant scripturæ,à fontibus Hebræis & Græcis accusant eas Confessionistæ, nominatim verò Kēnicius.

nunc temporis poſt deprauatos manifeſta Iudæorum impieta-
te & liquida Græcorum aut potius hæreticorum corruptela
fontes in vulgus notos loca malę verſionis accuſata tutò reuo-
cari: quod vel te Kemnici, ſi libellos noſtros leui velitatione De
optimo genere Scripturas interpretādi iam pridem editos pe-
ctore candido perluſtraris, affirmaturum opinor. Porrò de ali-
quot voculis obſcuriùs, aut minùs propriè atq; emphaticè red-
ditis, non reluctamur, qui illuſtrentur, ſuóque genuino reddan
tur ſenſui. Cæterùm de dogmatum nunc agitur veritate, quæ
ex ſacris Chriſtianorum Bibliis ante veſtras Euangelicorū cor-
ruptelas varias Eccleſiæ Dei notis longoq́ue vſu receptis fide-
liſſimè hauritur. Ad hæc eò progreditur veſtra in Scripturas 2. Quod non rectè verſæ ſunt
accuſatio, vt vulgatæ verſionis ea etiam loca rectè habere ne- à 70.
getis, quæ vel Paulo teſte ſunt rectè conuerſa: vnde ipſa rectiſ-
ſimè habere demōſtramus. Sed reclamat Kemnicius, Paulum Qui 70. accuſant, Paulum & Chriſtum accuſant.
errantes illos 70. interpretes ſecutum erraſſe: ſe verò fontes
ſequi Hebraicos, vnde iuxta Canonum & Hieron. ſententiam „
ſolida ſit petenda Scripturarum veritas. Hinc Pſal. 19. legēdum „
contēdit Kemnicius: In omnem terrā exiuit regula eorum. „
Audio fontes te iactare: ſed vide Kemnici, moneo, ne pro the- „
ſauro carbones: ne pro aqua vitæ toxicum haurias, quod ſcele
ratiſſimi Iudæi & Chriſtianorū & Chriſti ſui in primis hoſtes
ſuis poſteà admiſcuêre fontibus, aut deprauatis potiùs inſtilla-
rūt lacunis: quod vel vnus Pſal. 21. locus; Foderūt manus meas;
adeò manifeſtè ſuo euincit exemplo, vt nullus Chriſtianæ me-
mor profeſſionis ſit inficiando. Verùm hac de re alibi oportu-
nius: cuius prolixiorem qui deſiderat explicatū, libellos quos
De optimo interpretādi ſcripturas genere ſcripſimus, cōſulat;
vnde perſpiciat non eſſe iſtis fontibus, neque Hebraicis neque
Græcis, qui in ſtudioſorum quidem ſunt manibus, aut in vul-
gus noti, de Scripturarum veritate habendam fidem. Hunc
igitur in modum non Catholici, ſed vos Euangelici, Kemnici, Vide ſupra Item Dialogos
ſcripturas accuſatis quaſi non rectè habeant, vt in præſens illa Dubitantij li. 2.
ſilentio prætereamus loca, quæ veſter noui Euangęlij Apoſto-
lus Lutherus aut ſacrilegè detraxit, aut impiè de ſuo adtexuit,
quò venenatam ſuam doctrinam aliquo confirmatam oſten- 3. Quod proteſtantes accuſant
taret ſcripturæ loco. Sed nunc alteram expendamus notam, Scripturas quaſi
qua D. Irenæus hæreticos iuxta Kemnicij cenſuram ſcripſit non ſint ex authoritate.

agnoſcendos. Accuſant ſcripturas,inquit,quaſi non ſint ex auctoritate. Iſtam notam in me,& Pighiū & Andradium Kemnicius (ſed miror qua conſcientia,qua fide) audet detorquere. Vbinam obſecro te Kemnici, hac vſpiam ſumus vſi accuſatione? Vbinam ſcripturas negamus Canonicas? An quia Canonem Conc. Tridentini ſequimur, qui iuxta antiquiſſ. Conciliorum decreta libros aliquot inter Canonicos ſuſcipit, quos antiquitas nōdum omnis receperat? Atqui agitur,an negemus ſcripturas quaſi non ſint authenticæ? Iſtud demonſtratum oportuit. Hoccine eſt Concilium Tridentinum examinare: an eius Patronos filioſq́, deuotos maligna vexare calumnia? Sed non euades Kemnici,quin velis nolis agnoſcas non ſolum te nos immeritò calumniatum: ſed huius ipſius criminis nobis falsò obiecti temetipſum etiam teneri reum. Decretū Conc. Tridentini de ſcripturis Canonicis,quo profitentur ſe omnes reuerenter ſuſcipere ſcripturas,quas toto orbe Catholica Dei Eccleſia iampridem ante annos 1200. habuit Canonicas,cùm oppugnas,an nō falſi crimine nos accuſas, quòd ſcripturas accuſamus,quaſi non ſint ex auctoritate? aliquam proferto,ſi vales,ſcripturarum portiunculam,quam Catholica non recipit Eccleſia,viceris: noſq́ue & ſacrilegos & hæreticos,& quod voles,euiceris. Iā cùm nos iſtius reos peragere nequeas criminis, qui D. Auguſtinum,vt diximus,alioſq́ue PP. Orthodoxos ſequuti tanta libros Cano. ſuſcipimus reuerentia, vt de iis iudicare non ſuſtineamus; vide Kemnici,vt te de iſthoc ipſo,quod nobis improbè exprobraſti,purges. Prolixa admodum diſputatione contendis non eſſe Canonicas Scripturas, Iudæis hac in parte ſuffragatus, Tobiam, Machabæos, & reliquas. item epiſtolas Iacobi, Iudæ, Petri 2. & 3. Iohannis,ad Hebræos, & Apocalypſim. Quibus omnibus cùm contra Eccleſiæ veteris teſtificationem liquidamq́ue in Conc. Laodiceno, & 3. Africano; item aliis Conciliis vniuerſalibus auctoritatem manifeſtò detrahis Canonicam; an non liquidò conuictus teneris huius criminis,quòd ſcripturas cum hæreticis accuſas,quaſi non ſint ex auctoritate? Atqui id facio (inquies) veteris Eccleſiæ iudicium ſequutus, quæ illas pro indubitatis non habuit: non enim ſine contradictione olim habebantur Canonicæ. A quibuſdam tales non eſſe habitas in confeſſo eſt: ſed quid de illis

Falſi crimine Kemnicius tenetur.

poſteà

posteà veneranda Ecclesię Dei Catholicæ decreuit ante annos 1200, auctoritas, tibi non est ignotũ. Quod spiritus sancti iudiciũ cum miris technis argutiisq; sophismatibus, ne improbis dicam calumniis, vexare non sis veritus, vide ne istius temeritatis, immo tuæ cæcæ malignitatis meritas opinione citiùs luas pœnas, non enim cum Tridentini Concil. PP. tibi rixandum; *Vide Chronicon D. Prosp.* sed cum venerandis Concil. 3. Africani, & Concilij Laodiceni, adeóque Constantinopolitani ferè 200. cum Patribus, immo cum Deo ipso tibi pugnãdum fuit: cuius suggestione iam pridem hic Conc. Tridentini Canon est præiudicatus atq; posteris præscriptus.

Sed quàm ingenio tuo candore facias indignum, Kemnici, quòd ista tuo in examine dissimulas, nolo nunc exaggerare: sicuti nec illas in D. Augustinum detorsiones manifestissimaque sophismata commemorare: quibus hîc nõ est respondendi locus. Illud verè supra modũ sum demiratus, eò deplorãdæ profectò cæcitatis te calumniandi studio esse deuolutum, vt scribere non puduerit, Catholicos docere Ecclesiam posse ex falsis scriptis (ais fol. 241.) facere vera, ex veris falsa; ex dubiis & *Calũniæ Kemnicij.*
incertis certa; legitima, Canonica. Item Papam Romanũ non 1
esse veritum (ais fol. 253.) nouam fabricare scripturam Cano- 2
nicam. Rursus (fol. 254.) Synodum Tridentinam affirmare ex 3
apocryphis libros se facere Canonicos. Denique Decretales 4
Rom. Pontificum non tantum æqnari, sed præponi scripturæ 5
Canonicæ, idque manifestissimo (ais fol. 255.) crimine falsi. 6
Verum nos istas putidas calumnias silentio maluimus obruere, quàm pro merito persequi: quum suamet vanitate omnibus vel mediocriter peritis manifestissima, sese iugulent. Illud verò te per Christum Kemnici obsecramus, vt ad te reuersus Catholicæ Dei Ecclesiæ tã manifesta cum Spiritus sancti contumelia maledicere desinas: sed ex vero citra dissimulationẽ, citra calumniam omnẽ cum eã agas, si pio veritatis aut discendæ, aut propugnandæ teneris studio. Cæterùm, quò in viã re-

Tertiã notam hæreticorũ nõ quadrare in Catholicos.

alias D. Irenæi effugere notas, quin priscis illis hæreticis videantur persimiles, quòd scripturas accusant quia variè sunt dictæ, & quia non possit ex his inueniri veritas ab his, qui nesciũt tra-
" ditionem: non enim per literas traditam illam, sed per viuam
" vocem. Hæc quidem criminatio aliquam apud imperitos in-
" ueniat veri speciem: quę vltro tamen suos in fumos euanescet facilè, si rem ipsam intueri citra personarum acceptionem nõ dedignabuntur. Catholici cùm doceamus non solum scripturam nobis diuinitus traditam, sed certum eius etiam sensum ab Ecclesia petendum, potissimum quando dogma aliquod (veluti de S. Eucharistia, de Christi cum Patre æqualitate, ac Spiritus S. processione) in quæstionem abripitur, huius criminis nisi per calũniam non possumus accusari, quasi eas cũ priscis illis hæreticis infamemus, ceu varias, & non certo sensu ex Ecclesiæ iudicio, perpetuóque vet. Patrum consensu petendo dictas. Viderint autem aduersarij quonam pacto sese orbi demonstrent huius criminationis non esse affines: qui eundem verbi Dei locum tam variè laceratum, suis pro Dei verbo venditare non desinunt, tanta contentione, vt se mutuò hæreticos pronunciare, adeóque proscribere non dubitent, vti de Christi in S. Eucharistia præsentia, de Christi vbiquitate, & omnipotentia, de libero arbitrio aliisq́; vt modò adiaphora re-
" linquamus intacta. Sed excipiet Kemnicius, Illud saltem infi-
" ciari non potestis Pontificij, quin hac parte pristinis illis hære-
" ticis estis comparandi, quòd & vos illorum exemplo docetis
" non posse ex scripturis inueniri veritatem ab his, qui nesciant
" traditionem; nõ enim per literas dicitis eam traditam, sed per viuam vocem. Istud quidem sophisma ad fucum imperitis faciendum aptissimè est comparatum: sed qui bona fide D. Irenæi cum verba perspexerit, tum sententiam fuerit perscrutatus, agnoscet perspicuè, nihil hæc aduersum Catholicos valere, qui ex traditione etiam non scripta more vet. Patrum veritatem doctrinæ Euangelicæ præter scripturas hauriendam docent. Nam D. Irenæus suam declarans sententiam, quam Kemnicius fide non bona dissimulauit, luculenter distinguit inter traditiones viuæ vocis: alias enim à Christianis prædicari, præter diuinas Scripturas ab Apostolis per successiones (inquit) Presbyterorum in Ecclesiis custoditas: rursus alias ab hæreticis

Aliæ traditiones viuæ vocis Catholicorũ, aliæ Gnosticorũ scripturas cõtẽnentiũ, cõtra quos agit Irenæus.

illius.

illius ſæculi Gnoſticis Scripturas contemnentibus iactari traditiones viuæ vocis non ab Apoſtolis, quibus ſeſe gloriabantur ſapientiores: ſed à ſuis magiſtris Valẽtino & Marcione aliiſq;. Non enim traditiones vrgebant iſti Apoſtolicas, quod nos conſtanter facimus: ſed quas ſibi quiſque à ſpiritu ſomniabat reuelatas: quemadmodum & nunc faciunt Euangelici iſti cæleſtes Prophetæ, Zwencfeldiani, Anabaptiſtę, aliique Swermeri non pauci. Sapientiam enim illam, de qua Paulus dixit, non huius mũdi loquimur inter perfectos, vnuſquiſque Gnoſticorum, teſte Irenæo, dicebat, quam à ſe ipſo inuénit fictionem, vt veritas ſecundum eos aliquando ſit in Valẽtino, aliquando in Marcione, aliquando in Cerintho, deinde in Baſilide. Sed quo elencho Chriſtiani iſtas Gnoſticorum refutarint verè fictitias traditiones, doctrinaſque merè humanas, mox declarat D. Irenæus, dum pronunciat vnumquemque iſtorum à ſe inuicem diſſidentium regulam veritatis deprauantes non confundi ſeipſos prædicare, non verò Apoſtolos ſuæ doctrinæ magiſtros allegare. Nam hac regula ceu lydio, quod dicitur, lapide, falſas atque coinmentitias Chriſtiani iſtorum hæreſiarcharum deprehendebant traditiones, quòd nouis ipſorum Traditionibus Chriſtianóque populo inauditis veteres, vereque Apoſtolicas opponebant traditiones: nõ quidem ſcripto, ſed viua ipſorum voce in Eccleſiis relictas. Sic enim ſubtexuit Irenæus. Cùm autem ad eam iterum traditionem, quæ eſt ab Apoſtolis, prouocamus eos, qui aduerſantur traditioni; dicunt ſe non ſolũ Preſbyteris, ſed Apoſtolis etiam ſapientiores exiſtentes, ſynceram inueniſſe veritatem. Apoſtolos enim verbis ſaluatoris legalia admiſcuiſſe: ſe verò indubitatè & incõtaminatè & ſyncerè abſconditum tenere myſterium: quod quidem impudentiſſimè eſt blaſphemare ſuum factorem. euenit itaque neque ſcripturis, neque traditioni eos conſentire. Aduerſus tales nobis certamen eſt, et cæt. Qua ex concluſione D. Irenęi luce meridiana liquet clariùs non ſolum eum præter Scripturas agnoſcere

Solida traditionum diſtinctio petenda ex ſua origine.

Nota quod Irenæus & alii primi Chriſtiani hæreticos etiã traditionibus refutabãt, non ſolis Scripturis.

Gnoſtici neque traditioni, neq;. Scripturis conſentiebant.

aut à Christianis contra nouas gnosticorum blasphemias defensas: sed quæ ab Apostolis, inquit, susceptæ per successiones presbyterorum in Ecclesiis custodiũtur. Ad has igitur verè Apostolicas traditiones, sicuti tunc Christiani contra nouas hæreticorum opiniones prouocabant, ad eorumque normam & Canonem noua examinabant, expendebant, iudicabant dogmata: ita & nunc, & hactenus semper Catholica Dei Ecclesia omnes nouas, siue nouatas repugnantium siue oppugnantium hominum diiudicat & diiudicabit doctrinas.

CAP. XV.

Epilogꝰ de fidei Christianæ regula, quæ Scripturis & Apostolicis traditionibus est comprehensa.

HANC regulam igitur fidei Christianæ Scripturis & traditionibus Apostolicis viua voce in Ecclesia traditis cõprehensam cùm sint PP. Conci. Tridentini sequuti; ecquid, obsecro, æquis lectoribus peccasse videbũtur, quòd præter diuinas scripturas, siue potius vnà cum scripturis, etiam Apostolicas non scriptas reuerẽter suscipiunt traditiones? Sic enim D. Irenæus, immo Christiani omnes illa ætate Apostolica Ecclesiis præfecti, Gnosticos non solum scripturis, quas illi accusabant, refutarunt, errorisque conuicerunt: sed traditionibus etiam Apostolicis viua voce per continuas presbyterorum successiones custoditis, quemadmodum vel solus illud D. Irenæi euincit Epilogus. Euenit itaq; eos (Gnosticos inquit) qui & scripturas accusant & traditiones viuæ vocis Apostolicas quasi Apostolis sapientiores rident ac spernunt; neque scripturis, neq; traditioni consentire. Stat ergò firmum, immotum, adeóque tam contra Kenitij quàm delectorũ Confessionis Augustanę patronorũ calumnias inuictum illud fidei Christianæ fundamẽtum à Concilij Tridentini Patribus ad instar veteris Ecclesiæ Apostolicæ iactum siue renouatum, piis omnibus non solum scripturas diuinas & Canonicas: sed traditiones etiam tanquam oretenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari affectu ac reuerenter succipiendas ac venerandas. Vniuersis enim qui Christianum nomen cum dignitate, addo & veritate, tuendum sibi existimant, secundum doctrinam illam D. Pauli tenendę sunt traditiones, quas Christiani initio accepimus siue per epistolam siue per sermonem. Hoc enim Apostolicum mandatum non solùm fidem merebatur aut locum habuit, vti quidam nugantur, donec Canon scriptorum noui Testamẽti esset absolutus,

sed in

ſed in finem vſque ſeculi, donec iſtius mundi non tam ſuo ſenio, aut mole, quàm noſtro vitio ruentis curſus abſoluatur. Iſtud ſuo exemplo docet D. Irenæus Gnoſticos & Scripturis & traditionibus Apoſtolicis non ſcriptis refutans: docet Hieronymus Iouinianum ſimiliter expugnans: docet Baſilius Eunomium eadem panoplia profligans: docet Epiphanius; docet Auguſtinus varia hæreticorum monſtra diuinis ſcripturis venerandiſque Apoſtolorum traditionibus refellens: quorum (vt alios breuitatis cauſſa omittamus) veſtigiis Catholica Chriſti Eccleſia inſiſtens, Apoſtolicum illud depoſitum & ſcripturis & traditionibus nõ ſcriptis inuicta propugnat. Vnde acerbis & æquo acrioribus illis cenſoris Kemnicij maledictis putidiſque calumniis aliud nihil effectum eſt, quàm quòd veritas diuino Concilij Tridentini Decreto expoſita, non expugnata, ſed orbi facta eſt illuſtrior. Quòd vel cenſor iſte rigidus ſua ſibi videns nunc erepta, quibus aduerſus matrem ſuam, Catholicam dudum Eccleſiam, armatus ferociter pugnabat, ſtimulante conſcientia cogatur agnoſcere; ac ſe procul dubio de illorum eſſe numero, quibus Spiritus ſanctus exitium interminatus, filij hominum, inquit, vſquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatẽ, & quæritis mendacium? de quorum numero ſe neget, vbi calumnias illas dudum ex plurimis, quibus pręclarum ſuum Conci. Triden. examen onerare, ac verè contaminare non erubuit, commemoratas veritate demonſtrarit ſubnixas. quod non magis vnquam effecerit, quàm ſuas Confeſſionis atque Apologiæ Auguſtanæ dudum longo catalogo recenſitas calumnias Confeſſioniſtæ aut delecti eorum Patroni orbi probarint. Verùm nunc tempus eſt, vt vela contrahentes in portum nos recipiamus, quo præclaris illis doctrinæ Euangelicæ Antitheſibus examinandis accedamus alacriores.

Ex ſuperioribus igitur liquet, inuictiſſ. C. A. Maximiliane, Catholicos nequaquam in locum S. Scripturæ humanas inuexiſſe traditiones, aut pari pietate cum illa ſuſcipiendas docere traditiones humana auctoritate conſtitutas; ſed eam diuino

Concluſio huius primi Tomi.

Scriptura eſt fidei fundamentum & iudicii

ctrina iudicij normam, cuius ex ſententia aut perſpicua, aut traditionibus certò Apoſtolicis probata omnis error peſtilēs, aut noxia fidei corruptela ſit refutanda & abolenda. Quemadmodū & olim S. PP. veteres in Conciliis Oecumenicis ad vnum omnibus, & nuper venerabiles admodum Patres in Concilio Tridentino ex verbo Dei ſcripto, diuina Apoſtolorum traditione, indubiáque orthodoxorum Patrum conſuetudine liquidis Eccleſiæ Catholicæ moribus illuſtrata perſpicuè orbi demonſtrarunt. Euerſo igitur ruinoſo futiliq́ue illo Confeſſioniſtarum fundamento, quod totius ſuæ actionis contra Catholicā Chriſti Eccleſiā anhelantibus pulmonibus iacere videbantur; quid ſupereſt niſi vt omnia corruāt? labefactato enim illo ſuo futili ac vaniſſimo fundamento, quod vanitate nixum oſtendimus nō ſubſiſtere, (quia Catholici neque S. Scripturam contumelioſè ſpreuerunt, neque in eius locum humanas traditiones inuexerunt) conſequitur omnia illa vno lapſu corruere, quæ malè cohærentia ſuperſtruere conabantur. Sic enim deinde colligunt ſuperioribus friuolis ſtaminibus inaniora ſubtexentes licia. Qua ex re infinita hactenus, inquiūt, mala & incommoda in Eccleſia extiterunt, & damnum vix reparabile, multi in doctrina errores grauiſſimi, ac dogmata falſa & manifeſtè impia, cultus etiam Idololatrici, magicæ ſuperſtitionis pleni, &c. At iſthæc cōuitia ſunt præclari Confeſſioniſtarū Patroni, non argumenta refutatione digna. Eadem enim facilitate negantur, qua vobis affirmantur. Verùm iſta ſeſe ita apertè & plenè demonſtraturos confidunt ac planum facturos, vt quiuis (aiunt) intelligere poſſit, ſtatus atque ordines qui ſunt Confeſſionis Auguſtanæ, non ſine grauiſſimis, neceſſariis, atq; vrgentibus cauſis non ſolum hoc Concilium Tridentinum, & cætera Pontificia Cōcilia recuſare: ſed etiam (vti in huius cauſæ adtexunt epilogo) neceſſariò ſibi faciundum exiſtimarunt, vt propter Dei gloriam & ſalutem ſuam ſuorumq́; diſcederēt à Papatu, & veritatem agnitam conſtanter adſererent. Iſta blaſphemia ſemel demonſtraturi Anonymi Confeſſioniſtarū defenſores pollicentur ſeſe primum quidem collatione vtriuſque doctrinæ, puta ſuæ Euāgelicæ, quæ in Eccleſiis (inquiunt) noſtris ſonat, & Catholicæ, quam dictitant conuitij cauſſa Papiſticam, facta, errores Pontificiorum in præcipuis fidei Chriſtianæ

Anonymorum iſtorum patronorum blaſphema cōcluſio refellitur.

ſtianæ articulis ob oculos Lectori poſituros; ordine oſtenſuri quo modo contra manifeſtam Scripturam & Patrum Eccleſię orthodoxæ conſenſum noua & impia dogmata inuexerit Papatus. Pòſt deinde de ſuperſtitionibus atq; Idololatricis & magicis cultibus, quibus Eccleſiam Pontificij contaminarũt, prophanarunt, adulterarunt. Hìc igitur totius controuerſiæ ſtatus eſt, an hæc ſacrilega crimina verè Catholici deſignauerint, necne. Nos pernegamus conſtantiſſime; è contrario illi affirmant contentioſiſſime. Sed abiectis hiſce temerè affirmandi atque negandi remoris, abruptaq; verè lignea iſthac contentionum ſerra, præclaras illas atque irrefragabiles, vti quidem opinãtur, aggrediamur expendere rationes, quibus iſtud infandum ſacrilegium Catholicos ſceleratè, nefariè ac impiè perpetraſſe conuincere ſeſe aiunt aduerſarij. Quod ne immodico fiat pij Lectoris faſtidio, hunc laborem interſecabimus, quò ad grauiſſimarum de principibus fidei Chriſtianæ capitibus controuerſiarum arbitrium accedat alacrior.

Tranſitio ad ſecũdum Tomũ: quæ habet eius epitomen atque tractandi methodum.

Finis Tomi primi.

Codex hic, ſiue Tomus, & elegans eſt, & eruditus, denique & Catholicus, ac planè dignus qui typis excuſus in publicum exeat.

Ita atteſtor F. Petrus Bacherius S. Theologiæ Licentiatus, Prior apud Prædicatores Hagenſes.